Magnus Erikssons stadslag :

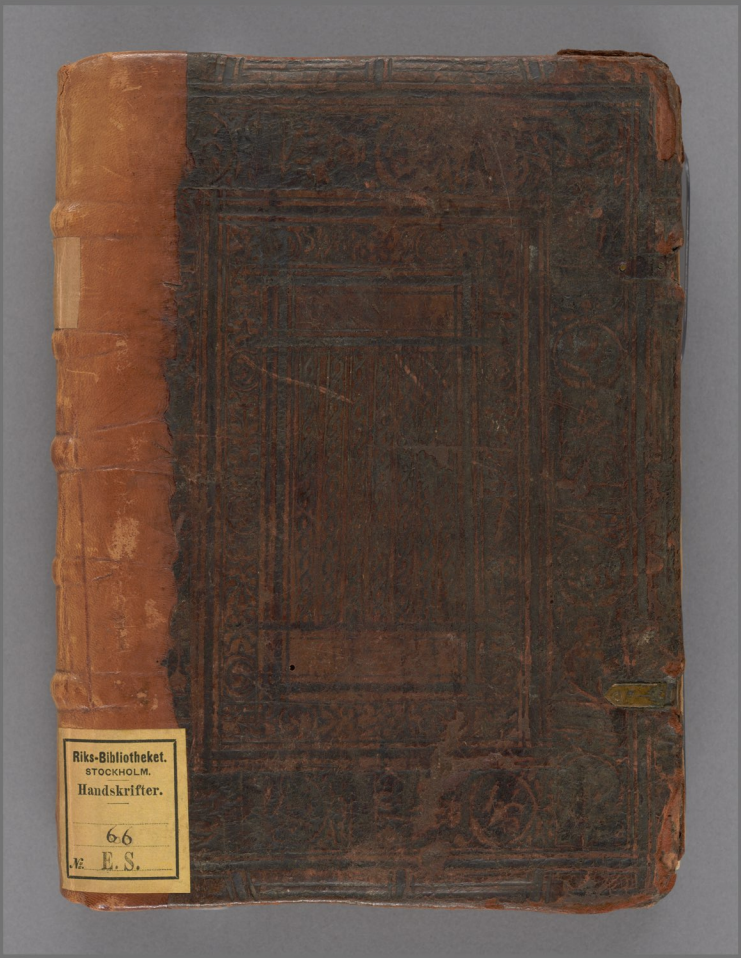

Handskrift // HS / Engestr. Osign. 66

Digitaliserad år 2022

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

Magnus Erikssons stadslag :

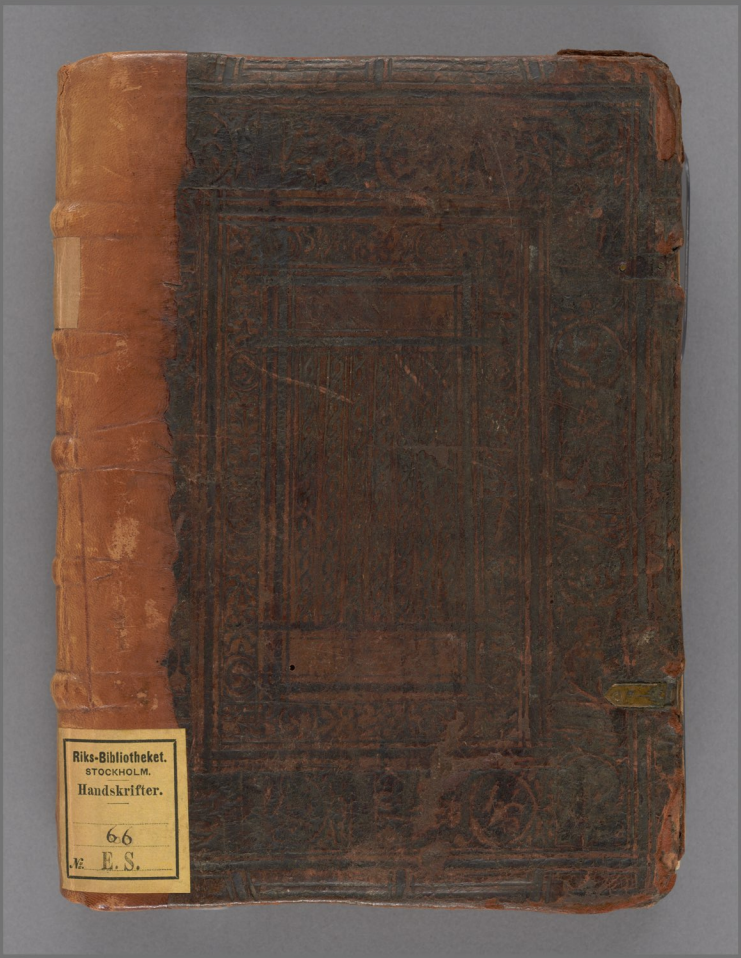

Handskrift // HS / Engestr. Osign. 66

Digitaliserad år 2022

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

HS / Engestr. Osign. 66 -

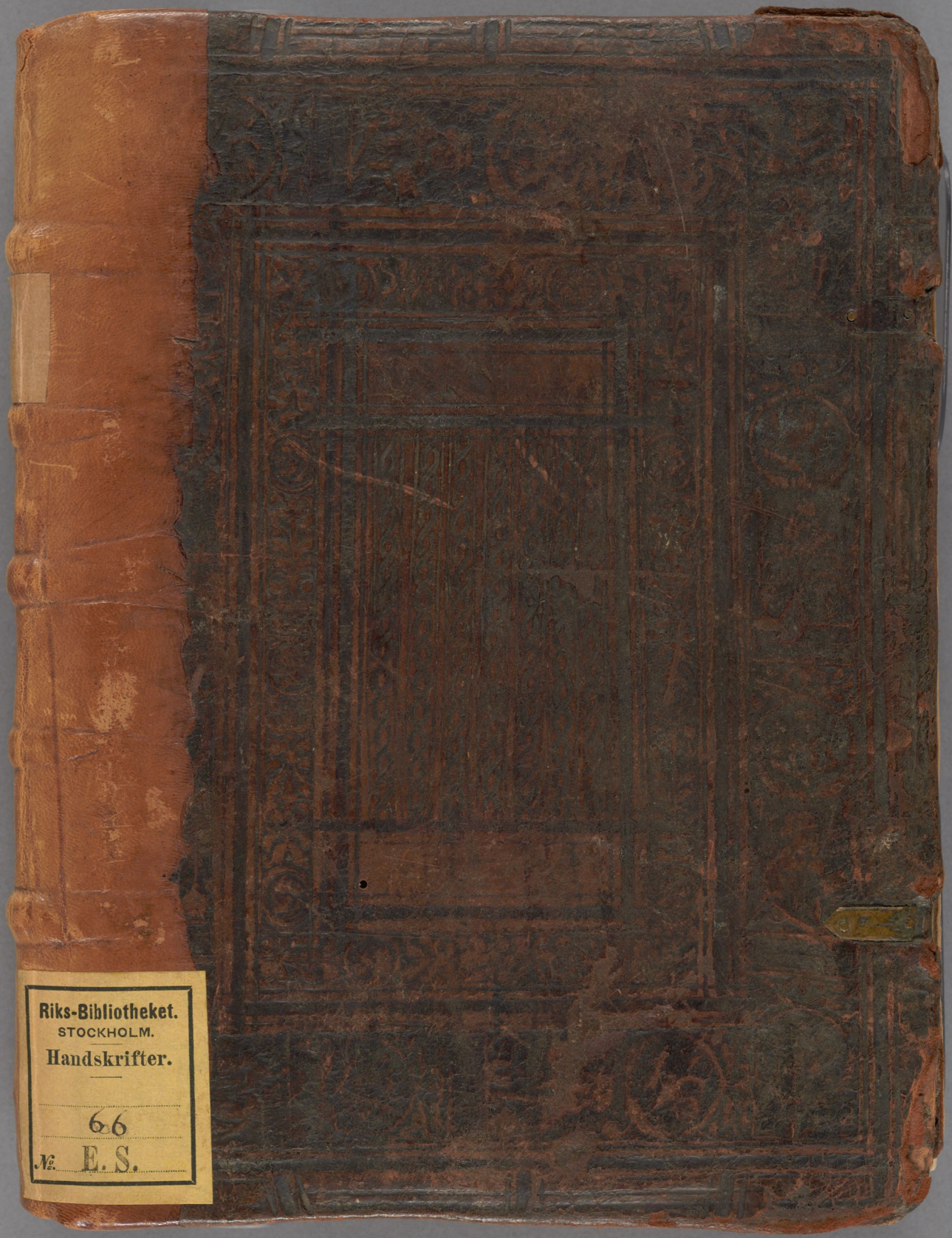

HS / Engestr. Osign. 66 -

Kongl. Bibliotheket. Eng. Osign. 66 K. B. 158.

N:r 66.

Se Stadslagen utg. af Schlyter, Lund 1865, förut. sid. XXXVII.

HS / Engestr. Osign. 66 -

Stadslagen, defekt

HS / Engestr. Osign. 66 -

HS / Engestr. Osign. 66 -

Balcker

Thet äpr så wnderstånda: at Fäderne och Moderne skall Jämn
lud them emillan, hwilcken han äller hon mera dybärat,
äpn huar Höjfkom hand äller hona, får att Fäderne äller
Moderne giffue wet, äpr och mera godzet till äpn han äller
hon, dahj thet mera kut Jämpnan wnder annan, som minna
hwilcken fångit och hädtrag så det gånga äij skijpte them
nom emillan att thjo: Dan Höjfkom Saman i boo o skijpte
Gijpting et thera att themnom äller flere, then daster äger
äg till Närleuskey Gånga

enden på Gyptamåla
Balcker:

HS / Engestr. Osign. 66 -

Arffda.

1 Om Bÿaman Döör eller Hustrv: Hvrv Brÿstarff
2 ägor arffnas och skÿptas.
3 Hvrv Baalarff äger arffnas och skÿptas.
4 Hvrv Delas wedex Brostarff och Baalarff Hvrv tgt skal skÿptas.
5 Om tgt Barns arff Som Fränder sääja waara Döl fötz, och Moder
säger gwrgi och fick Testamentum.
6 Warder laggipt läna taken med wald frå Bonda.
7 Om man ärfft läna, kan ath miss fallom Döö.
8 Om Sönderklilla och samklilla arff.
9 Om Bonda döör frå Hustrv sijna: soräsn Son wiste sig Saffnade wara
10 Om Syskonen Boo samman i Boo oskipto, Hvrv tgera millan skal skÿptas
11 Hvrv Syzskone skola arffna skÿpta.
12 Delas om arff och kalla sig bade äga arff med Rälla.
13 Nu ägr nogor skÿldare äsn tgen arffner Haffuer och Kranda
Hvrv Fruman Mat och dar.
14 Hvrv Frillebarn äga opfödas
15 Om Frillobarns arff.
16 Om Hoorbarn och annat tolckt, och tgeras arff
17 Nu Krandras tgt i skÿpte ägr kommit
18 Hvrv Döz manz Säd äga gärdas
19 Om Dana arff Hvar tgt skall arffna.
20 Hvrv wraar äfter läna äga Testamentt göra, äfter wrigna
na och annor Lijkpenn wtfärd.
21 Om nogor Sijpter Stiffbarn sit äfter annat dskÿft äff
Om sijna godze, dz Döör sijdan barnlös
Om tgt pennningar barna waarda gifftem á Gud Fader
äfter Gudmoder wägna, äfter annars

Finis tabule

Balcker i säp.

Döör Byaman aller Hustrw sang oc ekkia barn ef fler son aller dotter, arf fna så son som Dotter: dygsta dotter som son; Oc taki slwgt sanabarn aff arffw som son, Oc slwgt dotterbarn som dotter aff arffwr ändok at nakor bestamr aff syskan:

Nv ära äij tre till som förbenempnda ähra, tha ägr fader och Modrer, taki tha halfft fader aff arf fna Oc halfft Modrer Are äij tre till tha ägr Broder och Syster: taki tha brodrer halff och halff Syster, Oc slwgt systernbarn aff arffwr som syster, Are äij tre till tha ägr Modrefadrer och Modrer moder, Are äij tre till tha ägr Fadrer brodrer och Fadrersyster, taki halfft fadrer brodrer, Oc halfft systrar taki tha aff arffwr halfft Kuarthera: Ahre äij tre till Tha ähre Brollinga och Syskinga taki halfft Kuarthera: aff arffwr ägnad stad som dedlig vender å fadrer Oc å Modrer: ägnar tgt ägr Man aller Kona, Oc ära badm fampnskyld tgm Döda: Tha taki a halfft Kuarthera aff arf fur, ägr annat ugärnar taki tgt alt saman, Oc gifftir wtgt wti andre stadena:

Vellas weder Brostarff oc Baakarff bade fampnskyld ganga brost arff till och baakarff fran, tgt ägr Brostarff som aff Mannr vom kom, Oc baakarff ater i slaichtna:

Nv säija Barnsens Fadernes Frander, Barn wara Dot fod, Tha säger Hon wender swar, at barn war quilt fod, Oc fich dgrifftm, dom tgre bar Kona tweggia mannа wijtne och tha konna Modrer at arffwa Barnet:

Nv kan kona med wald warda bortfagen fran bondan sijnom Kan Hon fa barn fmman fl wirkar fra ty Hon war i fang vnd bondan sijnom tgt barn skall arff taga:

Ärftoa:

6ra: Hellias allsamman i skyp, man och kåna och barn thera drunkna allasamman weet ingen huar först döör, äller sednast, thå arfftua Mandzsnug arfftua mannen, och Quinnona arfftua Quinnona, Hälliag thr alle saman i sladena och åka i wakena, och weet ingen, huar först äller sednast döör waari lag saamn: Gångar Håår å land dräpper äller bränner, weet ingen huar längst lefft de waari saamn lags: Skyliag man lefftunder och spörgas döör, weet ingen huar longst lefft de, waari saamn lags: liggie tuu siuke i keno huusser och ägr huartgera annars arfftua. Döör thr bäde refftar annan så länge, at han måå werder gods leekare taka. Thå waari han arfftua hand åuthå at han sytter ärj talat, äller gods leekare tagit liggr thrt till tuu män som thrr ugår woro:

7ra Nu ägr fader och moder död' lefftua efftter både sönnerkull la och saamonkulla, döör et aff saamkullenom, taki thå saamkulla trelöti och sönderkulla fierdungs aff arfftue, huad thrt ägr Brodrr äller Systrr, och huad thr ägrr flerr äller fierrr i kulle, nom, thr så ärj nerra ägu fierdungs, ägra kullar tuu och ägr alt dess efftter annat, thå arfftuar kullen kull, och ingen Man äller kona: Döör Barn och lefftuer efftter fader äller Moder, och annat thera [redacted] döt arfftue Halfft fader äller Moder och Halfft Samsyskion: Döör Enda Barn och lefftuer efftter fader äller Moder, taki alt saman man, thå af Sönderkulla ägr till, ägr ärj Samsyskion thå arfftua fader och moder och griffue intygt utaff, utan Bröstarff ägr till, och thrt waari lag. Ehuad fader äller Moder, ägro gyft äller Ogyft efftter annath:

Nu Gyptes bonda och boor med kåno sijna, och arfflar barn med Hennr: Döör bonda förägu Hon wiste sig Hafftuande wara: Nu Haar till arfftua bondans Dg tagar arfft Hemna: Dg säija at the äij baru Hafftua saman Dg ty må thu äij ärfftua Honom, Nu Merkar Hon äij at Hon äij Hafftuande ägr, Nu Hörias the at talas at Hon Hafftuande ägr, Dg Han fåår the Höra som arfftut Hafftur Dg Han taar till och dräpper Hennr, ty at Han will Nödugt mista arfftut, äller förgiör Hennr liff tua med Dgerrningom: Nu Fordas Hon och warder oppenbaart sijdan Hon Fordat ägr, at Han Förfoor Hennr liff tua, Dg Hittas the wijtne åt med Hannom, thå skall Hon ey af Fördt tagas, Dg Lekamr Hennr opskäras, Hittas barn i Hennr äller lyknesser till barn, thå ärfftua barn sijn fader och Moder sitt barn: Dg Hemna arfftua ärfftua Hennr. Ehr ärfftur Dööer och Heder Dg Runker och Christen gåår ifrå ty at ingen må annar sig till arfft dräpa:

9 Cap:

Nu Boo Syskenne samman i Boo Skipto, Huad the arfta så, man med tienest äller androm slögdom, taki slugt broder som bro dr och slurkt Syster som syster, Nu sijdan skijpt ägr, taki thå huar som Han winder med tienst äller androm slögdom:

10 Cap

Hwilcken stad syskane äller andra wilia arfftuo sijna skijpta thå skåla the theres näste Fränder wedher wara, äller och an dra sex Cyamän, the Burgemästare Dg Rådmän the till skijra å Rådstugu Dg thå the skijpt ägr: them emillan: Dg huar

säger sig al skyll tör nöja låta: Thå skulo tör panna arfsdömes å Rådstugu gånga för Borgemestare och Rådman kunnogt göra, at på ägor skyll och prdan lak fullt stadzbref på åå och Insigle: Görty tör nå ällor skall ingen törra annan ofrtarr om tört panna skyldr gnälia, kan och tört på svara, at tör dela sijna emellan om lutet ällor skyldt, dog säija äij tget iämnt skyldt svara, Thå skola tör till tuo Rådmän komma, skoda lut törra, och Jamkia mid tör sex för tiltagne vare, Wijlia tör sig äntgå äij låta älnoija låta, som tör Otto hafua tört lyklat törra emellom, Thå skulle tör Otto swäria å Rådstugu at tör kunne äij Jämxnare tgem emellan skyldat, och hafua tört sijdan huar so fångit haf fore, dog gifua sijdan stadzbref på åå, at på ägor skyldt törem emillan, ällor törra barna, om tört panna godzet

11 Cap

Orelo nälro om arf, och kalla sig både med Rello ägo arf. na, Thå ägr tört både lag och Rätt, at then som oxrumbara skyld, skap rätte kyrckiour rät hafua, han skall arf hafua, äfr Norker fått; och äij oxrumbara skyldskap till, Thå skall hogatm Borgemestare och Rådman, låta Rerda och Räkna them skyldskap för sig å Rådstugune och them sijdan arfsund till dömia som bädsta skiäll tgr till hafuer, dog bästa Manna klaräuara wijsser them, och them som arf sued tager, bädi fullan Borgen at ingen komber rättare. Arfsrö ägn han, At tgå på för Jafspurd skuld, at them som arf, ued tager rätte Rådmanne dome: wijsti skyldskap sijn pannan och äij Opannan: Wro sex Manna fyr: dog

tw aff tgnu Fman Mödrenet, Dch tw aff tgnu Fman Fä
drenet Fman ſiette man: Haſtwr han äij tgr frändr
laki tgä andra godr män, ſom tgnr aff nemta Hnar ſkyldſkapen
ſyn förägn it äärs häſtd åkombr, aller haſtw tgnu arff i
Händom haſtwr: § 12 Ca: §

Vi ägr nägon ſkyllare ägn tgen i händom haſtwr arf
wet Dch talar tgnr ää förägn it äärs häſtd åkombr, efftr
tgnu dags arfwet fallet ägr, laki arff ſit efftr laga
wiſtnom: och doonr, Antgä at tgnt ſer ſkrandelsr i arff
fallet, Ty at tgnt ägr ättergängz arff ſom Dſkyldr tagr,
ägn lagliga åtalas ſom för ägr ſagtg

§ 13 Ca: §

Wr oder ſkal födo ſit frillebarn Ther tit thet åhr triggia
åra gamalt: Hrdan föder tgnt Fadr, Tgnr till tget ägr ſiw
åra gamalt, liggie tgä läggis tgera wardnader ää barnn
tgnr till tgnt ägr ſiw åra, Nu läijngr barna Foſtermodr
och fördärfwar tgnt barn aff wanrykt, Tget ägnr Biſchop,
wa ſkoda, Hnar tgnt barn ſkall äter faſta ignn:

§ 14 Ca: §

Vi kan frillo barna wänningia tilſalla: Faller
tgnt barn från Dch ägra wänningia efftr, Dch Fadr
och Modr: laki Half Fadr, och Half Modr aff
arfwe, Ägr annat tgera efftr laki Ler ſaman: Ägro äij
tgr till, Gängr tgä tgnt arff ſom att annor arff, ägn

äij må thet barn mera ärffua effter fadher, ägu iij marker
och effter Modher: Thå Adelsmans barn erfwer till sex
Marker, taki Frelsebarn iij mark: Huad the ägne flere äller
fiärre, Ägr arffwet minne taki afsiuthet, haffwer han mera
taki thå äij mere ägu iij marker:

§ 15 Cap §

Hwar man barn i Hoordom, kränczemio spiele eller
sättie lagh spiäld äller tyfskan spiälde, Ther barn fore skuld
vender alt arff, kan thenne wänningia wäria Thå gifftärd een
kut för, Hand sielf, Oss Een taki konungen och Biscopen, och
Een stadhen effter Hans dödh Den wrästa barn wari lagh
samen, kan näkot gifftas affsiöfria förnämwnda och affla
barn, gänga på thet arff till skiptes, som Lnner arff

§ 16 Cap §

Nu kan något thet klandas i arff åhr kommit, klan
dagh thet för Tinom, Thå klandagh och thet för allom:
Huad the skulla hälla äller wtgiffwa, Och wärir ärffwa
na thet mera stadz rätt äller wtgiffwa:

§ 17 Cap §

Dör man och ärfwe giäld effter the äger giäld giäldas
affe Säggiagh thera oskiptes, och sedan Märgängaffwe
Testamente, Och thet ther till höra affe oskiptes wtgiffwadz
Sedan skiptes arffwa the ätar ägr, effterlyt tilbör, ägr äij Gods,
set mera, ägu giäldat thå giäldagh giäld, och Testamente inthe

Balker

thnr aff som thet giffuit war, finds aij gods till thå ägr thnr
ont wänningia taka inga ägra till, och ärfftua ära saaklossa. Och
inga Gafftui wälb några arfftua förskyrta, för agn Gälb gällum ägra,
the han giäldum ätte, Färdnr aij gods till fulle giälde, thå fällis
aff allom giftom, slicht aff mark som aff mark, Ägr Norbr
wantr förstaudum nfftnr Mands Döds. Thå skall thnm sam-
ma som wantr ägr skattar Gafftua wälb han äga ällar skäla
rfftar lagom och inthet utgiffuit, ällar fällis aff honom
utan han hätter ägr arfftnum Gauds antwardar ällar thnm
han Giäldskyllugr är, Ägr och thnm skulla want aij förstaudr
äga thå alla the han giäldskyllugr ägra, äga ällar skäla så fast
som then han wundr Gandom Gafftnr. Och fällis sliks aff
Mark som aff mark, kan och nokor arfftua thess döda, nähot aff
arfftur Gafftur tagit föräga thet skyldigt, ätter och sidan
Och kourr thet thå giäld kraftz och wardr tillwunnen, thå
giffuir utt alt giäldet, ämrdan häggia thnra färdnr. Och
wary aij man thess hätter.

18 Cap.

Wi dör then man aij hafftr arfftua Inriktz.
Kommer Fättara arfftua Innan Nat och äär, Mer
förklom skiälom, at han ägr Gauds rätta arfftua taki thå
arfft Gauds, kommer han aij Innan Nat och äär taki thå
Kommungr arfft Gauds, Huad thet ägr mera Jord ällar
lösöra, Thet kallas Jordom: Danarfft. Nu ägu Gäarda
Jord, ällar och andra ägor ägra giftua honom, taki thnn

thum äfter som thum retgafft. Dok så at thet witterligit ägs med Skatzmans Inseglr och breffwr, at han thet retgafft, Nu ägn Man ägr Jordmodr och Hans arftua, thå skal arfwrd stända thes till han kommer ärftua skall, Nu ägn Man weet äij Hans arftua Dog kommr äij hud aff honom, äfter han wisan huar han ägr, äfter kommer äij skiellfwrr Innan Vhl och åår, effter thet arfwrt fuk, thå taki halfft Kommungr Dog Halfft giftunge för Hans skull.

19 Capp:

Wil nägor man Testament giöra: eller käna Heell äfter sink, Hafwer han barn effter sig, Hafwa thå wald giftua huan tridir wänning aff alle sijns godzr, Kör kirka och Dröckirka, Hafwer han äij barn, och Hafwer thå arftua Inrykis, thå hafwi wald giftua huan trij dir wänning som för ägr sagt aff alle tij han ägner, Hafwer han äfter hon huaske barn äfter Inrykis arftua, wtan Hafwer thå arftua wtländis höggiandr: Hafwi thå wald giftua alt Halfft huad han ägner, som för ägr sagt, Hafwi thå ingen wald giftua wndan sijnum barnom, äfter Indlänskom arftuom äfter wndan wtländskom arftuom, Jord äfter gåårda, ägn the wijlia In i landet fara ther boo och höggia, wtan så at arftuana mäge thet återlösa wnder sig, ägn the wijlia Innan Nat

Balker

Dog Åår All Testamint og alle giäldg, det tget Kyksens wtfärd ägr Grafföler og annat tolkit det skall afft dskyfto wt, tagas og giäldas og alt rfftter gärd, fyddan esstir thnn Döde güfft gyftnj thm vig som årfftird ordog, Basom Mänads Mots. Döll Årsmots Döll, Dog andra rfftir giordr:

20 Ca:

Gyfftter man skylmanne syne: eller Stiuftbarne sy ne, ällor annat dskyld afft godzr fyno, Dog Dör fyddan barn lös Gänga äler godset till them som wtgafft, så mörkit wtgyfftit war unn honom ällor Gänur. Thet offtur affkat godz ägr, årfftna fyddan näsla frändr og thrra Gåstus fästas unn Gladzmun benfft Dog Inseglr:

21 Cap:

Nu kan Gudfader ällor Gudmoder güfftna syna Gudbarna wänningia, ällor nokot annat, Dog Fader ällor Moder stända thr wnningar offtur skrifd, fraa thr wenningar ällor Vidrag thet wari barnfynd. Dog Taki thet barurt först af 7 alle dskyld, Dog Sedan skyfte Syfstrunn Fädrne og Mödrne, Nu kan nerker trätta Kunna thrra millan om thet godzet, annor sägr thet så wara, och annor äij, liggir thr till thrra Manna som wgärnero, ällor og till Faders brefftur og Moders ägn thr Dör ägra at så war giort, Nu synger En wara thet annr og annor minna, Gwara thå thm som thet

Arfwda:

hand: nar thom haffwr tgrt till þin mrd vj Mranna Ledi: at tgrt þa myrkt war, Tha skall tger vroffnas, Huru thm mrd ägr körnskyfter driffwin, Ars tgetta gyffwit gods Dss þa affkat, Bänga tik arfts som alt annor arfwt ägu tget barnet Döör.

Lyde pa Arfwda bacckenom:

Her Byrias Jorda Balker:

Nu hwru arfwa godz skal opbiudas och sälias: —1
Hwru Byrdaman måga tompt äller gaarda återlösa: —2
Nu siger man Jord äy wara lagliga opbudna: —3
Nu hwru arflinga Jord äger sälias: —4
Nu med swad wärderom man må Jord sywna sälia: —5
Nu hwru man må afgända sig Jord med kiöp äller skyfte: —6
Nu äru Jord klandas: —7
Nu byter tgen äy hemolt iord som sälder —8
Nu hwru man må sälia annars mandz Jordh: —9
Hwru Kwinnaga äller Jungfru gaarda, äller tompt må —10
sälias äller återlösas
Om tompt äller gaarda skyples a lande i kiöpstad: —11
Nu giör man bäda kiöp och skyfte aff staden och aff landet —12
Om laga höfwe Jord äller gaarda: —13
Om man taar Jord för Affradsdaga, och gaarda aller Compt —14
för fardaga:
Hwru Barn äga föda fader äller moder: —15
Hwru Jonda må förgiöra äller sälia sywna Hustru tompt —16
äller Gaarda äller Hustru bondans
Om tgt förskrifft man äller kona giöra i sywo yllerstu tywna: —17

Finis tabule:

HS / Engestr. Osign. 66 -

Her Begynnes Jyrda Balcker Förste Capitel:

Wil will man sijna sord sackia Tompt ädher gaard, then han gaff ifrer medh Arffuet sångit, thå skall han thenn samma gaard å tvenne Måndagom å Rådstugu Lagli ga Ombuda Oc sijdan buda thenn samma gaard nästom fränder, Fadrenes frändom, Fadrenes gaarda, Oc Modrenes, nes Frändr, Modrenes gaarda ädher tompt: Huad tompt then närdst ägr, Vrskia the före thenn gaard ädher tompt så nyckit gutfrå som annor thenne före bodr, the ägra the nästa Vrskia the äij, thå sacka han bårt, ägnar the bäst Rumo Oc å skatt thenn samma gaard ädher Tompt vsåld vara, Fiorton daga efftir the ägra lagliga Ombudna, at skyldemän oc nästa frändom, måga sig Vnnerrätta, Huad the vrskia them Rörra ädher äij: Vthe Mordr ärfda godz vel tilc vant sprettia, buda the först, nästom frändom ägn the Fryckis ägra Fadrenes frendom Fadrenes gaarda, Oc Modrenes frendom, Modrenes gaarda, Vrskia the äij kana vänningia åå the godzet thå sälli the nt huar han bäst gytter, Gifter han äij kost the åter å then dag the förbäggia, Thå skall thenn som the venningiar opå länte, Thet nembuda Fyer Måndaga, Sijdan buda the nästom frändom Hand ätterlössa, ägn the Fastadis ägna Oc halda the efftir thenn Fiorton daga, Vrskia the ädher han som the nt satte, the äij ätterlössa, thå haff

Jorda:

nå fraundrag till tgnt arf ⁊ inga tiltalu dog tgnn som
wenningiar tgnr wppå länte, kosa tgnt till sijn ägn dan
tgnt äga will, äller sälie tgnt bärt af tenetz tget wärt ägr
efter fyra gode Manna witzordum, Tue å Guard the,
ra wägna, Er godzet bättre gifft tij tille efter tgera Witz
ordum, ägr Godzset wärir gifftur tgnn till som tgnt wl,
satte, dog äij efter tgera Witzordum

8 ta8.

Wir Säe Norker bärt tompt aller gåärd tgå bör,
domannom orbinna å Rådstugu, äller fraindom äij geem
budre böta iij mark till trefkijptis, Malz ägande, Kommin,
gr dog Härrads Staden, dog nästa fraindr kösa tget ålre
till sijn, säsom tgnt sält war, Innan fierton daga, af
tgnn dag tgem wenta fick dog tgå Innan sama årets
som tgnt sält war, dog tgå skall gan gunstan komma till
Rådstugu dog bindr tgnr sijne wenningiar fram, efter
ty tgnt sält war, dog tgnt skall gan siäria sielfuur
tridie, at gan tgnt äij för wenta fick, kosar gan äij Inna
sanna dags tgnt ålre som un ägr sagt, Hafua inga
tiltalu till tgnt sama godzet, Nu kan tget Sijna at
Norker Hafua wrländid warid, dog komer Inna

Balcker

Mat och åår, Effter thenn dag at thet godzsett war sålt:
Haffui thå han sex weckor dag räfftar han hennem
komer thet godzet ålder lösa som thet sålt war, Äger
Godzen Mekor bätter, gifftar till räfftar fyra gode mändz
Mundzordenn Lösar Han äij thet samma godzsett ålder i
thenn samma sex weckom, wari lag som för äger sagt:
Dog Haffuj å thenn som wtlandis äger, sex wirkna
Dag räfftar thet åårst äger Ingångit aff thenn dag godzsett
sålt war, sijna hörd återlösa ägu Han äij för i landet
kom, Samma lag wari Om Jnngsfrur och öfwerman:
Boor Merkor Man wtan Staden Dog thå Jutländis Dog
will thet godzsett ålder lösa Thå skall han thet swärj
swerffuer Dröje, at Han sig thet äij wela för sex
wirkom aff thenn Dag Han förekommer at thet godz,
set sålt war ålder wtsat: Ephor nokor flere ren,
ningia thersöre ägu thet war förr gifftuit, Dog warder
thet till wunnum med tuem Mannom böta xl marker
till twerskiytis, Mälsägande, Kommungr och Sta,
den, förr thet at Han log sig thenn till wänningia
wtan Han kunde mässer at godzet äger bättrad:

Tionda
Kap

Vi dela tvi seger annar tgen gaard aller tompt
wara lagliga Orbunnan Dog annor aij Tgrt skall Kegata
Burgmunskarr Dog Raadmän wrda som tgå woro å Rad
stufstuon Dog å Gord, Dog tgrt mellan tgmunom wrskylia
Hygia tgr tgrt godzat wara lagliga oy bundet wan saaklös
Mecka tgr tgrl, tgå böta tgm ij mark som skolder till Tarfskyp,
tngd Malsägandr kommungr ock skadm, Dog tgr hafstu
wale tgr Tomet aller gaard återlösa, rätstinrly som för
war sagt: Dorda tgr Kn sreger annar, tgr Tompt aller
Gaard aij wara sig lagliga Hembudum liggr tgrt till
Tueggia Manna som tgå Ugärwos at tgm samma
Gaarder aller Tomt i tgnra Närnarö war honom
laglika Hembudum Skaija tgr tgrt skaut wara wan
Saaklös Skaija tgr Kaij böta tgm ij mark till Tär
skyrtng som Hn skulder honom hafstu Hembudum
Dog Nästa fränder lösa tgrt godsort, åter till sön
som för war sagt. Nädnar Tompter aller gaarda
skulle ägandmom aller Gyrdamannom återbiudas
aller andrer vantr: Tgrt skall giöras med tur
Dyamannom:

Balcker
4 Cap:

Thetta: ära the wärdöra som man må tompt äl-
ler gaård sijn åtterlösa nimd Bulo, Bilstinne: Kredo pän-
ningia, Korn, Nöt, Skrek, Hinör, sträk, Wadmal, läreft, klä-
der Ostnrit Dg allagonda wärdöra rättare tgrt wärldar
Dg tgrt ägr gänger åå, Dg fyra goder Män tgrt miäla
tw å Huard thera wägna. Dg så dyr skall tompt äl-
ler gaård åtterlösad som han sälder Dg såsom tgr
sijr tgrt thennom Emillan giordr: så skulo tgr åtlijta:
Ingen Må näkro Hända tompt äller gaård åtterlösa
wtan han will thennom först thna Dg
äga, tw dar åt minsto, wtan han kan warda träng
dre till at thm sanna gaård äller tompt sälia, Dg
tgrt wröstnad för ägn han tgrt åtterlöser:

5 Cap

Holken Man tgr arfdinga tompt äller gaård
will sälia, Han torf äy thnum länger rätter sijnum
ärfdningom Horda, ägn Otto daga thå tgr ägra lagliga
orbindr, Wylia tgr äy then gaård äller tompt lössa som
nw ähr sagt, thå sälir han ägnar han bäst gitter, w-
tan han thnna kiöpt haftir aff sijnom ärfdningo:
Haftir han tgs kiöpt aff sijnom arfdningom, wa-
r thå thrr om lag, som för ägr sagt:

Jorda:

6 Ca: Alla stada tger man giör med tompt aller gaarde
Pyng kyrr aller skyrle Tgnt agr fast, Dg tgr tompt aller
gaard nago ay Jordamän atnerlossa Dg tget skall Dyrum
barlicka Fman a Radstugu giorad forr Jogatun Burgmerst
terr Dg Raadman, Dg tgnr skolo tgr frijdeskyrning giora
rfftir gamblo stadga, Dg mid fulkom stadzbrest woru
Dg Jerseglom a sirulsk skrifft mit stadgad og fastad Dg
skrifftnad i stadzmus book Dg werskyrad, Hirn Man,
ga aknu, tgr tgnwt agr bredrer aller gaarder, och kon,
gur, Eller Snor tgr Tompt liggur, Dg sa kon Tompt
som annor, Dg Huar tyrna dar somus tgnt skyrle
gierdud Dg Hirn Monga vanningia Huar andro
tilgast, Dg tgr Gaarda aller tompt man kiopur Dg
konur ay skyfftle i, Dg girld gilden warda, aller
annor andrum gyfftur skol samaledis stadgad, som
nu war sagt, mid stadzmus berfftum, och annard ay
Forty komur uvelor Dirla tgnmom knikkan, som
tgr Tompt aller gaard Gafftur kyrel, Dg tgnn ugar
byggur, aller dog tgr tompt klandad for honom: tga
ma Han ay dolia som salder, aller hirn monga aknu
Han honom salder, Dg gyfftur Stadzmus skrifftur

Balker.

Hur Vra wänningia för Hans skrifftur tgnt i stad
Jmod book.

6 Ca

Köper man gaarda eller tompt aff androm,
wärda tgnn som päldr tompt Dg Hemolt tgen ward
som kiöpte, Klandas nokot i tgnsom kiöpom, tgä skall Han
gaa an framkoma Dg gyltr Han Hemolat som päldr
stända kiöp tgnss som Kiöpt Haffuer komer äj gångande
Hans fram, älder komer fram Dg gyltr äj Hemolat
tgä gånga Hnar tilt ting, Dg böta tgnn iij mark till
Tresklyttig, Mälzägande, kommungr org, stadnn som Ho,
motat päldr, Dg så warj i alle andro kiöpom:

7 Ca

Vil laler man tompt älder gaard sijn bort
Hnad Hälder med kiöp älder skiffte, Dg fäär sedan
Hnar aff androm tgr sama tompt älder gaard tilt
tridie Man älder längre, Klandas tgä tgen sama gaard
älder tompt för tgnn som gärdena älder tomptena först
köpthot, Dg gyltr äj waart böta iij mark till Tresklyttig.
Mälzägande, kommungr org stadnn för Dgemult, Dg tge
andre warj Haakloss, Dg tgen gånga äter tilt wänningia
sijna som wänningia wtgaff, Dg tgen taki Tompt älder
gaard äter som tgnn wtgaff

8 Cap

Ingen Haffuir wald at sälia annars mandz
Tompt älder gaard, Wädan Han äj skiffte wtgär

warander ägr wtan Han haffuij loff och fulmacht, Dog
Denn breff at Hewen tgr tompt eller gaard Hemola, tgan
som kiöper.

§ 10 Cap§

Hwarua Jngen wald öfuermaga eller Jung-
fru ~~wed fädhr~~ tompt eller gaard fädia eller skipta
ta wtan tgr warda bägge skipte, Ortan tgen tygna oc
werunagi warder Mägande Man Dog Wiff gifft ägr, haff
na wald Hwad tgr wijlia tgret skipte Gotta eller äij,
Dog Dok annard äij, wtan tgr warda wärre skipte Dog Bur
gemestare och Rädmän leeta tgret görligt, tgå tälckt
händer at tgat äij Tygnar wtan med fulbon skirlom, Dog
tgne legge ingne stadga föraa.

§ 11 Cap§:

Ni skipter man til egen å lande Lager Jord
å lande för Gaard eller Tygna i Kiöpstads Lager fult
å lande effter Mantkatalj som Jordem giäller, tgå dömes
tgne fast och fult, Biörgs tgne bäde kiöp och skipte, gifft
wird tgne breff å bäde å landena och Kiöpstad, som alle
annor kiöp och skipte.

§ 12 Cap§:

Ni giör man både skipte och kiöp af staden
och å landet eller af landena i staden, ägr skipt
te mer och kiöp minne, tgå giffs skiptr fastom wäldog:
och wridzord: Ägr kiöp mere, och skipte minne, tgå dömes
Jgen i kiöpet, Dog giffuer kiöpe fastom wäld och wrid

Balcker

ord. ägr bade Jämpt, gänga åter igen i hyrdena:

§ 13 Cap§

Alla the Jordh man skyldter i staden, äller saall, Gänga efter Landzlagen, Oc alla the tompter äller gaardar å landet gänga efter stadzraetz, Oc ägnar then Dela om Jord, tgä äger han afträd som Jordena winner Atlan hon gryper sig till wridzorda, Oc hwar som hyamant winder å Landz tompt äller gaard tilt sijn, Oc hafwer Honw bygt äller krego falt, gifwer Honom hwnsa krego åter: Oc

§ 14 Cap§

Nar som Kiöper Jord äller med skyfte saar af androm för afratzdaga, äller och saar med wädsatningh: Tgä hafwi han afträt som Jord winner Oc samma Lagh wari om tompt äller gaarda som han kiöpte, äller med skyfte saar för Jardaga: Oc

§ 15 Cap§

Barn skola fader och Moder wyvelgälda och föda: ägn the sijk warda äller wanför, Om barn Mägande ägre Oc förste tget äldzsta barnet föda Fader och Modrr sijna, Oc ä sädan hwart efter tget gamalt ägr, Oc ta ki för hwarie Åres föda iij mark pänningia af löspörem, tgera: Närlia äij the, tahj af arfwe tgera, Wrärlia the Fader äller Moder wolh, Oc ägre the mä gande hwart ä år föda hwartgera iij mark, wädan

Jorda:

thr. wijlia fara, Dg thet wari Fadrerum dg Modrerum kunsaak
Wijlia the äij wijder Fader dg Modrn taka tgå skola nästa
Arfwinga, Huad barn ägre Död äller kraftwerder, effter tij
the Afwerum warda, kraftar han länger ägn arfwit
räkna Föda Han äller Höna, så sedan som för, äller wa-
ri bort som för ägr sagt. Wijlia the äij wedertaka, tgå se-
sig för ther the bäst mägo und sijna godze, Dg. Hafwa
arfwinge therar ingen tiltalan till thet arfwe, åt the
mägo äij ther med göra Huad the wijlia:

16 Kap.

Wi må äij Bondan Hustrw sijna Jord kompt
äller gåarda sälia äller förgiöra, utan tgesso måål
trängia som nw ortalirs. Han wttänsker Hår till
kand läggia. Heeden äller Kgristen, Länga Bondan äller
Hustrwen org bortföra, komma åter bud bijdia Bon-
dan äller Hustrwna återkösza, Hw ägr äij annat till
utan Jord, Kommet äller Gåarda hema, tgå må Bonda
the Jord, äller Huad thet ägr sälia, Dg sijna Hustrw
återköösa. Tgå må org Hustrwen Bondans iord, kommt
äller gåard sälia Dg Bondan återköösa, Hw
kunne the warda barna äller äij, Dg them
tränger Hungre äller Fattigdom, Dg kommer äij till
att förgiöras som, som att Dobbelt org andre tokke

Balcker

Tgå må org Huarthgra annard förgiöra Tgå warj
Jord å Lande i thesso målo efftter Landzlagum annorle,
des må Huarket thera annard förgiöra, vtan thet see
wyller lägge thera Org thera Nästa frändom.

§ 17 Cap §

Alt thet man Org Qwinna I synom ytterstta tyd
bekenna, Org takar, Org giör syn ted efftter som tilbör,
Huad Han äger nährom gälda äller annor Honom,
äller om annor Mååll, skall vara fast org stadug
Org stää at twee män åt minsto, wan thorr wedrr Om then
som gäld skall gälda å Hand wägna, äller nokot op
taka, At the twe som ted[en] skola giöra, ägn thet wedrr
torfft, säga org snäria Huad the Hörde.

Ende på Jorda
balcker

HS / Engestr. Osign. 66 -

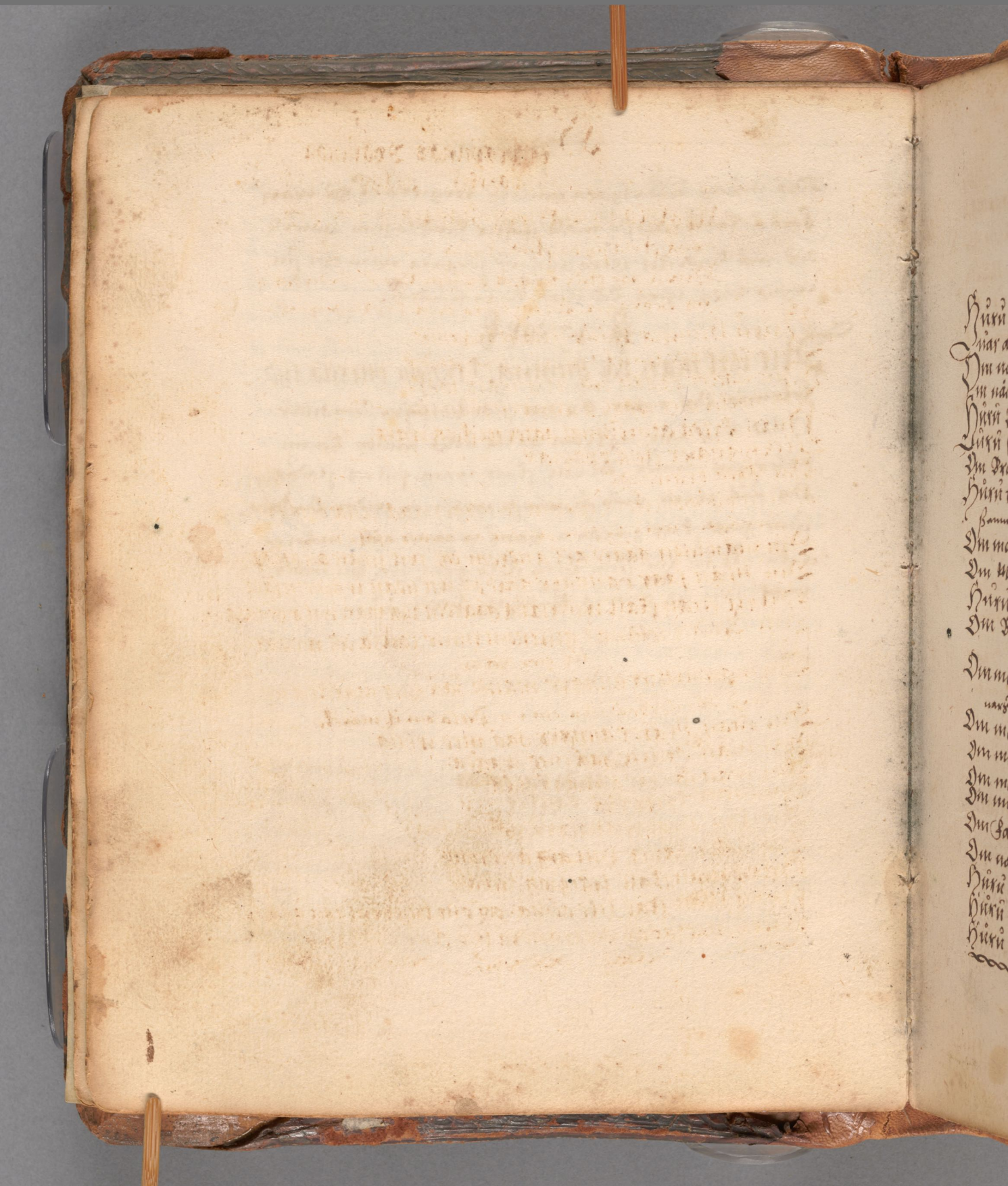

Her begynnas Byggninga balker. Register.

Vt skola i Hiarion stad wara som Byg- — 1
ning skola ſtij och ſkoda, ſkijlia manna mellan,
Huru tge ſkola byggia och ſtju Huus Vnderſettia
och ombyggia, Och om tgnra brut brutlige warda:
Huru Hemelig Huus ſkola ombyggias — 2
Nar annars tompt bygger vtoffuandes — 3
Om näckor bygger offuer annars taak — 4
Om näckor giör wägs å annars Huusom: — 5
Huru Breda almenninngs gator tge ſkola wara: — 6
Huru ſtualor ſkola byggias — 7
Om Broa byggninge — 8
Huru tge män ſkola byggia ſom bade äga tena tompt — 9
ſamman, annor bygger wnder och annor offuan:
Om man leger gaard aff androm och wil ſedan äij bolya: — 10
Om man faar i annars gärd och wil ſedan w ſonom fara: — 11
Huru man ſkall wederſäija gaarden tgä man wil vtte fara: 12
Om Bonden loffuar geſtinom Huus täckia och wmboa — 13
Och giör tgel äij
Om man nyttier annars mands jää teer märke å an- — 14
nars Mands jää ällor om tuu Deela om it märke:
Om man dräpper annars jää med wylia: — 15
Om man dräpper jää med waada: — 16
Om man ſargar annars jää: — 17
Om man tyfer jää — 18
Om jää dräpper annars mands jää: — 19
Om näkor läger hiſt aff androm: — 20
Huru man ſkall legegion leija: — 21
Huru man ſkal tred gömma: och om tgeſs brut tgel äij giör 22
Huru norrabroo, och te andra tuo ſkolo b[illegible]ras — 23

Byggninga
1 Capitel

Ve skola j Hwariom stad wara som Byggning
manna mellan skola sna skyrta och wrskylia, Swå
at Hwilken Man Huus Rijstarr, älter Riderta,
Ger, Och wrik sedan tget åter orbyggia, Swå skall
Han tge förnämpnde man tillkalla, Och tagramna sijna,
som tger aff wrta, Och Hwarty som gamalt och rät häfft
ägr orbyggia, Och kala åter mellan sijn och sijns grannas
Huusse En aken Dorrum, Hwar annarledis bygger bry-
te or, och böta sex mark till Dreskyrtis, Mälsägaanden
Konunge och staden:

2 Cap

Ingen må Byggia Hemelig Huus, Ngär synom
Grannom, älter weder Almenningz gatu, rytan Han
Tåler åter millan Sans Huus, och sit egit Huus älter
Gård triggia Soota drorrarum, Hwar annarledis bygger
bryte or Och böta vj Mark till Dreskyrtus, Mälsägande
konunge och staden:

3 Cap

Hwar som annars tompt Bygger Olofwan,
dell Bryte or, och böta sex Mark till dreskyrtis
Mälsägande: konunge oc staden:

4 Cap

Hwar Som Bygger å annan Swå at tget

Balker

Dryÿer, å annars Laak ock Röter tget, skiäri afs ock bö-
ta syx Marker till Kreskÿptis som för ägr sagt. Hÿnan-
rst som två Tomta, gånga båda samman, byggir hvar
sin, ock skäri kÿnt wid kÿnt at Laaklöso:

§ 5 Cap §

Hvar som sig giör wäg å hÿnsom annars,
mantz, utan ägandäns förlofs, Bryÿte ÿr ock böta
vj mark till Kerskÿptis som för ägr sagt, ällr blÿfwr
i ägandens Winn:

§ 6 Cap §

Alla Almänningz Gatur skolo wara ålla
af ena Hända, at man må åt tgem både åka ock Ryda
Hvar som ämorkrids bygger, bryte ÿr ock böta syx
mark till Kreskÿptis som för ägr sagt:

§ 7 Cap §

Hvar som bygger swalar ofwer twara ga-
tor, Ryme ÿr ock böta vj mark till Kerskÿptis som för
ägr sagt, Ingen må swalar länger byggia, å almen-
ningz Gatur, ällr, almänningar, ägu halfs andra å-
ker, utan han skäri afs, ock böta syx mark som
för ägr sagt, utan tger Rume almenningia ägra,
skäri tget sogaten ock burgermestare, hwru tger om må
wara.

Byggninga

8 Cap.

Then a walne Bygger ager Byggia Broom

först aff alla bygning, ägn han äij förmå androm sij
nom bygning slå bråtth orbyggia. Förty at the offtnan byg
gia aff watz wägna, nlan them nogot thet händer, thet
skadelygit ägr, äller äij måge förekuga org oskadeliga till
walum koma, Hulcthm äij slå byggr, som mn ägr
sagt, org komr skära å han böta 6 miarck till Ehre,
skyldig som för ägr sagt, org thå skall han först å Råd
stufftur kallad, Fogatm Burgemestare org Råad
mån honom dag förelaggia the sanna broo at bygg
gia org Kommungs Fogete org Burgemestar, almännuliga
kata alnogan saman koma, org kunnoga thet, org gör
sagt: Hnar äij förenpar sijna Gatur, then dag them
förelägg aff Fogaten org Råadmän, böta twee öra till
förskyldig kommungr org staden: Broar han äij sijna
Gatur then dag honom förelägg böta org iij öra till
förskyldig som före ägr sagt

9 Cap.

Her tue Byggia saman annan offtnan

org annan wnde, thå skal them wnderbygger byg

Balker:

Saal dog alt thet ther till hörer, Kåår annar thera skada, för annars thera förnumelsen skull, antingia å sijna byggning eller åå sijno Ingeldom Fiorton Daga räfftes ths Honom war lagliga tilsagt med tuem Mannom böta å tär allan skadan Ther han hafuer fånget å byggning sijna eller Ingälom sijnom räfftes sijra goda Manna Wirdzordum, Tw aff Huarß thera nägna, dog om them ther båder äga tena byggning sammen antingia Tomt eller Kållare, eller Stenhuus, vari samt lagh: som för ägr sagt: Tw kan annar thera Sattigns wara, och orrkar äij ombyggia eller tryfskad werdher, dog will äij Inuboa, eller then them ofmanbyggen, will aff them flere byggia: Dog, annen äij som arfuebyggen, eller orkar äij, Allen och ther tw äga tena tomt, kållar, eller Stenhuus samman, annen will aff tena byggie och annar äij, Tå skall Fogden Burgmestar och Rådman, Mäntena them tell iiij goda Män Rådmän eller Sjaman an, dre som ther willen skijta, tolle ägen, så rinn ägr at huar ma om sijg byggia androm ofsadom, eller och läggia vnninga them emillan, som funne och lindst ägr grun sulle, som ther them wijlia taga, å samning sijna: Dog bindt sijn räfftergärra, at ther

:

Byggninga:

K unna thet ägi bättre skiäl ta älle reparera: nä, ra sidan tem till lijkning bindre, Dog byggr thet hädsta han må Dog tali thre Hadsherra åå, Dog gån ga aldrig lijkning themom Kurlan, älle threa barna, Vm the sama tompt älle hvad thet ägr, Ingen Måå them som vnder byggr androm vidre sijna trei Mark till Tresijötid, Mälsägandr Kommunge och staden älle Jämvel vid amard, om thet vnnet så lagt ägr, Dog gode män Kunne thet skada, älle thet ofsman androm ägr som för ägr sagt at fä lia, nelan vnder boandr Mannerum ägr han

vrett thet Kijva, nelan han som boandr ägr vid Gonden må thet aterlösa Inman Dag och aar som Gärd afsty som thet sålt var, nelan thet ägr Gonom lagliga gebudet, älle Heimbudet, mid tuom Mannom, Orlan hand fränder vrlia thet till sijn lösa, vrlia the äg alle vrjdne boandom thet

Kijva tgå lof ters
Gonom thet sä,
lia Kunna
han mill

Balcker
10 Cap

Leger man Gaard heelt aar aller Halfft aff
Landrom, will thm aij Halder som leegder: Oc staupow
vanning ägr ägüfftürn mrd Lunggia Manna whtne,
thå güfftuj wlg Halfftna Hüsßalrego, oc farj huart
han will Nu will aij ägandom Holla lngona, thå Dö,,
mrd Honom som leegder i Gaardenom wara, aller güff,,
na Honom Halfftna Hüsßalrego oc güdzpenning åtrr,
Oc Halfftr sndan sielfftürr, wlan brander öfftürr,,
gaar, warj thå badr bondan oc giäster i gaarde sama:
Oc tak: Halfftna Hüsßalrego aff gästenom:

11 Cap

Nu Faar man i annars Gaard, oc will sedan
bart to Honom fara, güfftna ägandenom alla i
Hüsßalrego Oc farj huart han will, Giör thet bondan
gästenom wan saun lagg: Saun lag warj om all
Hund thür man leegger.

12 Cap

Nu Will Bondan Råda sielfftier för gaar
de pijnom, thå ware Honom at Månad Laardag
Oc sägia gästenom till mrd turggia manna wijtnom:
Oc sägi gästen bondanom till, Higer aij så bondan
gästrnom till. Thå Dömes gästenom i Gaardenom wa,
ra till annan staupendag: Säger aij så gäste,,

Byggninga:

wm houdanom till, Ehå blifftu gnar till annan stämmodag i gärdenom, Och güfftu houdanom så monga wäningar som gan stadgade med howm förre ägret:

§ 13 Cap §:

Nu kortnar Bondan gåsenom Hüs at tär, kia och wäll Inboa, vanno och kiölne, äller gnad tgot ägr, Hwilm gan tgot häri ov alla Hüsalego sijne, Fyl, ler gan äij, thå falla aff så myckit aff Hüsalego gans som Rådmän tgot uiäta, Om gästen byggm tgot pirkstur äller Inboor med tnäggia Manna wijtnom, stända tgot i gans Hüsalego, Fördär gnar gästen Hüsbondans Mälta golff, vanno äller annat gnad tgot ägr, giälda äter skadam, rsttar fyra godr man, na Ulijzordum, tur att gnars tgnra wägna:

§ 14 Cap §:

Nolkar kära annars manz fää, fäär äller Gerter, warder taken wnder, böta tena Marck till Erkstijftis Wälz ägande Kommünge och stadm, Nar, der äij wnder taken, wtan wijtis tgot gemne, wärir sig med pirkstis sijns lede, Wolkar gon Koo Manz Och warder widertaken böta iij mark: till trekstijftis Wälzägande Kommünge och staden, Orkar gon äij holum

Balker

warda slagen wid stocken, så för et som för annat,
wardar tget wijt hemm och äij wijdertaken mrd turggia
Manna wijtnom, wärir sig sirlig trijdie med sijnom Ed
Fälz hon åt Loden och Drkar äij holum gånge till Krk-
wodz Först Målzägande, sijdan för Kommunge och sta-
den, Lägger Man Märke å annars märkir, Huarir
hända ting tget fälzst ägr, Dött ätter quirt ägr tget bät-
ter ägn Halfgård och Munder ägn Mark, Och warder
baar åtagnn böta ffk mark till tresköptz Målzägan,
dr: Kommunge och staden, Drkar han äij holum, warda sa-
gen wid stupour, och Rönn staden, Owardar han äij baar
åtagnn Och wijtnd tget honom ätter hemm: wärir sig
mrd sex Manna Ede, Fälz Han ätter hon åt Edenom
fällig till sakena, Drkar äij han ätter hon holum, gån-
ga till Krkwodz för Målzägande, Kommunge och
staden, Ägr tget marka wärd och warder baar åtaken
mz turgr Manna wijtn, böta ffk mark till tresköptz
som för ägr sagt, Och Grele äij Man thrß hätter, Och
Rönn staden, Och minste Oren sijn bäden, wardar tget
honom ätter hemm wijt, wärir sig mrd sex manna
Ede Fälz han ätter hon åt Edenom, Och Drkar äij
holum wari tger om kag som för ägr sagt, at han

till ärfnöders gånger skiär man eller hugger å annars märke och säger sit åter, och kan äij neka från sig att hwem han thet sich och warder nerdertaken med sex man, na nöjnom: warda sängder, ägn thet ägr half mark wärt: ägr thet minne gånge som annor kunstnader, war, dee äij haar åtaken med nöjnom, nelan nöjnd thet honom warj sig med sij manna ede, eller med kiöp nöjnom, sönom, ägn han thet med kiöpe sich och äij annars, sädz han åt ednom sättend till sakem.

15 kap.

Hwilar som dräper annars fää med wijlia,

Koo eller häst, eller hwad thet ägr, ägr thet bätter ägn ij öra Gälde thet åter så got, med så godo fää, eller så monga penningia thet wärt war, nefter tuggia manna wäjordum, ägn till ägra tuggia manna nöjtur: och till ij mark till kreskuftis, Målsägan, de kommunge och staden, för annat och skjdis, eller wärie sig med vj manna ede, och then som återgälter taki then döda. Dräpar man sydan flere med wijlia, thet heeter, hiorda dug, gialde åter skadan och å ffl mark till kreskjetis som för ägr sagt, ägn till ägra tuggia manna nöjtur, ägra äij nöjtur till wärie sig uz sex manna ede: Dräpes man annars fää med

wijlia wärre ägu tw öra, gialde ägandenom twrgijlt
för, dig wari saakl[ö]s. Slåår nåker annars mantz
hwnd Igiell Böta sex öra till Crefkÿptis, Mälzägän
de, Kommünge oc staden

16 Cap

Nuar som annars Jää dräper med wäda, gälle
ßå got åter ett[er] twrggia Manna Mälzor,
dum, dig wäri ßig med ÿ wij manna Ede at thet war
wäda oc äij wijlia, dig wari Saakl[ö]s för allan
Saaköra, Ede[r] Nogor Kirckia Jää ßÿne, Häfte thod
lata. äller andre Jää ßÿne, kan wärre Kona ägu
Gan wille ßom händ åbaar, wäria ßig med twrg
gia Manna Ede, at thet war äij wijlia Gans, at
thet skada ßig äller böta ßå got åter.

17 Cap

Nu Bargar man Jää annars mans
äller ßlåår dig Linder äij Död aff: ägr thet hÿ,
ster Härs äller Dröt, dig är äij wärc[h]uada förl
taki them ßom Sing thet ßära oc färki dig få
Bonden fört Jää till Öyfte ßÿne. dig böta bonda,
uom wij ör Kenßkÿlt, warder thet huggit Vkÿt,
taki Bondan ßit åter, wardre thet kÿt aff taki

Byggninga

tgen som Bug, Dog så bondanom Dlyt åter efter tug-
gia Manna Mäzordum, ägn till ägra tuggia Manna
wijtur ällor waärir sig sielfft tridie, åt han tget ak-
drig giorde, Skaår Rockor annat för androm ällor
Kastar, at tget skada afft för, Dog äij Dom böta iij
Öra bondanom Lenskylt, ägn wijtur ägra till, ällor
waärir sig med tuggia Manna wijtne, ägr tget
afft wåda tilkomit, Böta så för et som för an-
nat, två öre bondanom Dog led som för ägr sagt
at tgit war war wåda og äij wijlia, ägr tgit
skemmeliga hampnat, åt godo män kunno tget
wer skijlia och pröfftna, böta så got åter, Dog taki
tget åter till sijn som Bygget waark:

18 kap

Nägger man androm Kompa afft Häst
ällor stinger wet Öjon med wijlia, så ägr han
böter och Ogäfftner giorder taki then Hest till
sijn som tget gierde Dog göra honom fult reft
ter gode manna Mäzordum, två afft Guard
tgera wägna, ägn tuggia Manna wijtnom ägr

Balker

till, Och Lena Mark Bondanom tenskylt ägra äij
wijtur till, wari sig effterstj Hästen goder ägr, ällor
war förägu han lyter wark, ägr tget wärre böta
Halff mark, Och triggia manna Ede, at tget war
wåda och äij wijtia.

19 Cap

Nu Dräper Kää, annars mans kää:
tget äij må ätas såsom Häster ällor Hörs, warder
mz turom Mannom lagliga Tillrymmer, gälde åter
målsäganden Halff effter fyre godo manna mißord
Dräper Oxe ällor Ko, ällor annat tget ätas må, girl
de Kirckiu af fullom gialde, Och han haffuj tget
Döda förre ätte, Nu kiäris tget till Gard och ägra
äij åstyur wijtur till, wari sig thå med Ede, effter
tij kää wyrderes till, Nu ägu Kää Bargar kää, tget
ägr Dgylt, Warder wärgnade kää Bargat aff an
nars mans kää. Så at bonden gjter tget äij Uyttiat
wender wk ällor Beela, Thå skall han som tget kää
ätte, som skadan Giorde, honom Beela fyllning kää
Och böta iij ör Bondanom tenskylt, äg triggia man
na wijtur ägra till, ällor wärir sig med Birlagd
fyns Ede

Byggninga:
Xxtap

Hwar som leier hest af androm och kän
han förderfwad i händom hans, och giffs honom
skuld at han förderfwade af wanrygt, äller för
brunesson hans, äller med hans wijlia och warder
tillwunnen med tuggia Manna wijtnom böta åter
hästen efter godo manna Mätzordum, två af hwars
thera wägna, som thwr af wita, och i hästens wärde
läggiad leegan som för hästen skulle giffwas, blo,
jer äij thmm thwr äfg, som the thr, thera emillan
läggia, Gånge fram för fogeten och burgemestaren
och then som saaken giffs för hästen, läggia fram
å disken för fogaten och burgemestar Reedo penning
gar äller want så myckit han kiänner wonder, hä,
sten wärd wara, och wara tuggia marka saak
med tuggia Manna Eede, äger thet mera ägu ij
mark och minur ägu sex, wari sig med tuggia man
na Eede, at thet sex mark fulla, äller hwad thet ägr
mera wari sielfwer pietr, wijtnes thet honom och
ägra äij wijtur till, böta ky Öre till kgona, och äij
thess mera, at hesten hädre war, och tuggia manz
Eede at han förderfwades äij med wijlia och äij mz

Balcker

för stämnesdom, Åker Han i waak mrd Honom Org Fördärff
nåd nokot aff godze Gaard mrd Hästenom, äller äij Org
ägra tuggia Manna wöytne till gifftha äij mera wel
ägn Hästens krego, kan Ehet sätyma, at han Hästen
Tillbaka taker Org Fördärffnad; Håndom Gaard
Hörn then kan Bäzst Kända, gälde äter Hesten ef-
terty them åsember bådom, äller gode män, thet thenne
Emellan Läggia, Osember them Lägge fram å dis-
ken för Rogaten, org Burgemestar wänningia som
för ägr sagt, så myrkit Han will Hesten godan
weta org göra: Org göra sydan Led Efterty Gond
skued för Hästens wärde gyffte som för war sagt
Ehet som ther i brister, Um Orr warj samn lagh:
Nu sprgr ämer Lään wara, Org annar äij Äga thr
widzord som Känte mrd turom mannom sirkstum
tryddir af Kant war:

21 Kap

Legher man bÿa androm man äller
Kåw, Org gifftter them Häste wänning, Gånga
the å Mååll org Maat mrd bondanom, Skyliar thr
sydan weder Han för stämnedag giffthe äter bon-
danom Häste wänning, Org krego så myrkit Han
Hadde them fäst: werärke bÿaman kegohon

wtan saak: Hindas the sedan ätter till hans wnd tinggie
Manna wijtnem: Dog han will them äij Intaga, Tha göss
ij Hyaman them sa myrkt han hade them fast, och wa
ij sydan Hnar the wijlia, Kunno the Ingehion sink war,
da for Hyamannom, och Eiwring hans Ridar lagz, bristr
sa myrkit i Twego thera som i Dawnmrke for honda
wnn: Twego stämo wor skola wara tua om aaret, an
wor aff wasskom till Michels messe, Dog aff Michels
messo och tik paska, Dog sa skall Hyaman, twego
Manner ällar Konn tilsäija tmanat for stämo wdag
Ur han will them hafftna ällar äij, Hamnbrids ko
go Manna ällar Kano Hyamannom: ägu the wijlia
Honom laugre liana ällar äij sasom woro om gardhergo
Alla Man Dog Konn äga twijo gänga, som Minn
haffta ägu till triggia Marka Korligit godz, Hnar
them Hysser ällar Härbärgar, sedan them ägr twego
wanning huder, Dog wijlia äij wndertaka höta iij mark
till Kreskiftis Mahzgande, Kommungr och stadnn
som äij will tinna Koma Han ällar Hon ätter i sta
dnn och äij wille tinna, ällar tha ägu for, warda stagm
wnder storhnn och Kyur stadnn, Dog a sydan sa offta
han Kommer älar i stadnn, Dog will äij tinna wtan ho
wnn Kunn wänningia wäga, ägar han till trig

Balker:

gia marka, Dog will äj hego gänga, wari thä i fullom
wetskyldom und hondauum: Hwar som korkar annarß
hugrgion wridan ändrom, böta iij mark, Mälzägandr kommun,
gr oc stadnu, ägu han warder tilwunnum und tuom
Mannum, ällur wärir sig swärit tröjdir Hwa kag
wari om thum som sig korka later:

Jngen Gatuernara, man äller kano. skal länger

Gatua kuß ällur nägrohanda Eld, ällur Dölgsäll i sij
uum Hüsßom, ällur nägrohanda dryckw ägu i wäard
ägr Kungt, wolan han ällur hon brütligum warda,
iij mark, Kommugr oc stadnu Enskil, Skorr thr
worker skada sijdan: wärd ägr kungt af slags, Böta
Gatuernara iij mark till tuenskiptis, Mälzägandr
Kommugr oc stadnu, Dog thum skadan giorde, Huara
brütom sijnom, Kumr thr wärdman till, ällur
stadgnug puruna, som Eldr ällur kuß ägr, Dog
Pridig wordr wrrkt pant, oc thr längre sijttia, ällur
nägrohanda Eld gatua, böta som för ägr sagt. Dog
Arekas thum pantum, böta sun oc Kommugr oc
staden Enskyld, ägu till ägra kunggia Manna
wijtur, ägra äj thr wijtnum till, wärir sig und

Byggninga.

trigge Manna Lede at han äij Hell haffuer ällur thum vant
Neskad, koma the thum som någon skada tiunar ällur för
tiunar. Vm the skadan giordt äro wndan flyidd, taki thå sul-
lan borgan aff Hafftur naxenum för the pama iij
marku. Vtan han äij borgan sattia kniss: stadzmz
gömo ällur Järn, Hwurd the skadan giordt i Hafftur
naxnum Hwmz, göras på med thum som wrskillig mz
Hafftur naxenu, thå taki sullan borgan aff Hafftur
naxenum, för the pama twer marku, som aff thum
thum skadan giordt, tiunar thum wärdmannum ällur
Stadzins sijnna någor skadi waari i tuböle, Huar som
Hell tändur för ägu wärd ägur Ringt, Böta iij öra
kommungi oc Stadnu Lenskylt, Komer thum Norker
skadi aff. Böta Bonda med Westenom, galff Huarthe-
ra, raffuertig fraundrlig wrskilig: Kumer som waa
la öffuer Brygging sijna ällur rosta mägo saaklig
waaka, Leg sa tiunar thum någor skadi aff, waar
dur lag som förr ägu sagt, Oc fraundrlig wrskilig: E
Vardur Hell lodd I Huad stad thut halyt ägu, Oc gyltur
Bondan ällur giästur sielffuer slägt, böta iij marku
Kommungi Oc stadnu Lenskylt, Komer thut aff
för ägu sagt, Komer thum till yur, Lindar, ällur

wardur Hell löör

Balker

Dreoor, Dëta ij marker Kommungr Dgs stadzins Lonskylt:
äwtgå at ingen händer skadi thær affwrtan honom sielf
komin, Komer thet affgiästningar wari sinn lag som
för ägr sagt, Thet ägr så wendersändandr, at hwar höga
man skädi giörbrygd, Hwad giäst han in till sig tagar,:
Nw kan thet affthem förbrydha Koldom, Eller gaärdar
twe äller fleri många tgr ägra, ällar stadzins Or,
brinna, Wörs thet med wiälia, Dgs wardar baar ål-
gen, Wörs thær om som werskilz I Högmåla Bal-
kar, Komer Thet till affförsömelsom, Gånga
eliest Gangs färe som wådan Dgs skadar, affkom äl-
ler wärie sig med Ej manna Ede, At thet war
wåda ogs äij försömelse, ällar wiälia Gangs, Hwar
Gadar skall skiftas i trij fijra fierdingar, Dgs i
hwarie Fierdung skall stadgas hwart åar, Thå
Rådmän wäliags, Twe Höfftidzmän, Annan Sue
sker Dgs annan Tydzsker, Thå at om så tymade
Kolder warder köpt, Thå skola wij män affthem dra
Dgs ten man affHwariom gaärds ål minsto, tgr ij
fierdingar, Dgs tgr wij äga komna, med jgr, Tubar, sij-
gr, Rewe, them sanna Kold wtskärkia, ägn tgr orka, Dgs
thet förbrut i them fierdr delenom, ära affstadzinom

Bygninga.

med þynom tueom Höffuidzmannom: skola þynom godze
at menneskiom kirkiu, wndan thm förbr:da Eldenom:
Oc thm först nästa kemom ägr framdeles marktade
at thr förnämwnda wi Höffuidzmän, Oc thmm almoge
som sagt ägr, skola thr gärda som näst ära Eldenom, äl-
ler thar thr bäst åtlona, så myrkit som wedartärf
om kul kasta, Oc thar effter mägo þyna, wel stärkia Oc
till kielp koma, at then Eldr äij längre komber, Oc thr
gärdr skall almoganom åter oxbyggia, som äij bran för
så gode som thr woro, thå thr Nedre kastadis, Oc gästir
tgan mera nytz som mera haffuer i staden, effter
Marktatalij, Oc så giälder thmm aff þyna merkr, som in
gen gärd haffuer i Stadenom, som thmm gärd ägher:
Oc alla thr Þyamän i staden äro, Will Noger äij läta
sijn gärd Omkul kasta, böta 40 marker, Konunge oc
staden, Oc Kastar thå Omkul, Oc giälder intgt för
för Hwilkit aff thmma böta, äij giör tgt honom bör,
äller ägr äij närwarande, Thå taxlom wäda Gouder,
böta 40 marker, Konunge oc Stadenom till tresk[illegible]ng
konor oc äij ten aff thariom gärd åt minste, till
kielp som för ägr sagt Äller oc nägor thmra äij tgt
giör thr böta honom wijsa, Thå bötas aff thariom
gärde 20 marker, konunge Oc stadenom till tre-
tog, Oc så myrkit böta giästen som Bondan, Hwar

Balcker.

Wan som gåård äger Han skall tgnne Redzskap hassna som nu nämnner till sijn gåårdg, Een Tijck alna lon, gan stryg, Dog Kij alna Långt Kåper, Tuna Lod tijer, Et Tunbar, Een Tunna watnn för sijnom gåårdr ståndandr: Framdeles Wärkiandr, At Jongtnn, Burgmunstarr oc Rååd mån, Dog tgr Dra förbr: da skola fijrom sijnom Huart åår om stadnn gånga, sija Huar tgnna Redskap äij hassner böta iij marknr Konungr oc stadnn för Huartgnra, Dog sijdan så offta Sonom Vagnr förrkågs Dog han äij Hollr: Huar som fulla watn tunna som för mandz gåårdr Andrr slåår med nijlia, Om Nat ällr Dag, Dog wardr till wånnnen med tuom manom, böta Kij marknr till Erfskijr, tijr Wäkygåandr Konungr oc stadnn, Åra äij wijtnr till wtan wijtnz tgrt Sonom, wärie sig med vj manna Eedr, at tgrt war äij hans gjrrning: Huar stader skall hassna Krupskijlt, stora iiij Kåper: Kastertijg gamal stadgr ägr Dog fordom war, Huilckn Wan Bonda ällr gråstnr, som Eld hassner i tgrt Hwse, som äij ägr kossligrt at hassna at hassna ällr så kagt är, Dog äij ägr Kum antingia å wndz wägna, ällr andra tinga, böta iij marknr till Erfskijrlis, Wäkygåandr Konungr oc stadnn.

Diii åra the kiöpstada som norra prouskola byggia the näst stadnn ägra, så offta tgrt wendr:

HS / Engestr. Osign. 66 -

Bygninga

Item, Stokholms män skola böria sina bygninga i Jordenne näst stadin, och byggia öfwer lilla strömm och halfft brolarit, Thet sinnasta näst stadin, som wender thr sama broona liggir, Wrstwärds och arboga thrt sama brolarit halfft såsom Norra Wrlen, och allan halfft ija Wrlen, Thr sama Broona med Wrsakin, Turköping Hiet ina och Strängnäs, sijn Fridir Wrl af sina Broona, Hwilkin Stadir äij Byggir thr sama broona, tå sougtr af Stockholm thom tilsäinir, älder thom vag förtkäggir, böia åll manar till Jurskiuting, komm gr orf stadin: Om thr andra tuå Broona i Stokholm ägro, som Norra Broo, och annor Sudra broo, wari samu lag som för ägr sagt:

Balcker

Om Tossora kiöp, saa, kiöp, klade, Giälch i

Siellfver hörer tgnt skall stadgas

Om Gul aller Silfver kiöpis: 2
Om Man kiöper salt vax Kolilss aller Huad tgnt ägr 3
Om Inlagi saa: 4
Nu giör man kiöp a targe 5
Om wadsalnings: 6
Huru Man äger wadsaa orbiuda: 7
Om Man bärger vänningia för annan, aller saak Hans 8
aller han tick wädermaal. Kombner:
Hager man saan aff androm: 9
Om pantsätning Huad tgnt hälzt ägr 10
Om Man bätter ötg tgen sama pant, genom war satt 11
Huru man skal sijn pant återlösta: 12
Med Huad skiälom Man skall sijn pant sälia ogh återlösa: 13
Huru Bymän ogh tgera Bnäna skola sijna pant at kiörslaga: 14
Ogh om förkiöp, ogh Huar Tiwen saa sc:
Om Mägor giör kiöp i Bolum aller skeptum: 15
Huad man nu i Bolum aller skiäpum, kiöra all sälia: 16
Huad Stad man skall sit kiöp giöra i staden: 17
Huru kiölmängere skola kiöpa: 18
Om allagända Giärningzmän, kiölmängare, Skinnare: 19
Blomarkar, Skrädare, ogh Smiedh tgr hälzt ära i sta,
den, Huru tgnn Giärning skola läggias, ogh om brut
tgnra som äij holda tgnt som förgtm. ogh Rädmän till
binda:
Huru Marknada skola hällas i Westerärs, Upsala: ogh 20
androm stadom: som Marknada hällas, ogh Huru tgr aff
Stolholm ressine Marknada skola med tgnn kiörslaga:

Kiöpmåla:

Alandzmannom tgr till stadom komer, Ock Hwrw tgr
aff tgnm förnämnda Kiöpstadom, skole i Stokholm kiöpslaga.
21 Om Jarn wicht, Ock om annan kiöpenskap i Stokholm: Ock wå
stormr Ock andra Kiöpstadom, Hwrw Gon skall wara.
22 Om Marknade i Helsingie lande, Hwrw tgr skola hollas.
23 Om tgr som kiöpslaga å lande, såsom Hoffmanna, Brenna-
bonder Ock andra tolcka: Ock Om Landzmän, tgr som Nägor
hända kiöp giöra, i stadom Ock sälia tgrr åter:
24 Then skaga man giör androm, å sijno kiöpt:
25 Om mäckor låter wijn fall med stopum: Wtan fogatens
Ock Färgmestares witu, eller säl tgrt Wyrane, ägu tgrt
sat ägr:
26 Hwrw wijn: Miöd, Ock andra Drycker skall sälias:
27 Hwrw Matte till Wijn Ock Miöd skal wara; eller andra
Drycke
28 Om Saak tgra Som nyaanmotte giora af wijn: Miöd
Traffuenöll Ock andra Drycke:
29 Hwrw wijn ock Miöd Ock Traffuenöll, skal med tunno
Mätas ock sälias:
30 Hwad Tijma Wäste skola komma till Staden, Ock Hwrw tgr
skola sijn Rää förkia ock sigta, eller Nijda:
31 Om alt tget Wilde till Staden kommer, Hwrw tget må bärtföras
Klädr: Ock alla tgr som ty till Landz föra:
32 Hwar Gäst skall sijn kiöpenskap Taffua Ock sälia:
Ock Hwrw tgr skola gan sälia Ock om tgrra plägo äij så
giöra:
33 Hwrw Wäste skola kiöpa i Staden Ock Hwrw tgr aff
Westeringe Lands, Helsingelland, Ock Nyland skola tgrra
Werckmad Taffua, Ock Hwrw Wäste skola korn kiöpa

Her Begyndes Kiöp
mäla Balckens:
forste Capittel:

Alt thet tyng man kiöper aller saa, Hoffuiat aller Kröffuiat, Häst aller Hårs Owed aller Silffuer, aller skuren Klädnr: aller Cuad tgrt ägr Cälegt, Thet skall alt mid burg-gia Manna wyttnom giöras, Oc sanalediz halias, Oc mid ewr slaga Oc fästninge wänningia, stadgar, Oc Hafftij ingen Maki, tgr Kiöper wädr säga aller atur bryta, Hwilken an-wrlediz kiöpr, ägu tgr konur fästr wänning aa, aller ewr slagi, wari atergiörandr, ägutä at witur wore wid tgs Kiöp

2 Cap

Kiöper Man Gull aller Silffuer af androm ägn: aff Gulsmidi sielffuom, Hindr tghm som kiöpte at tgrr ägr flärd Inman: Ega tak: tghm atur som sälde: Oc wärir sig mid mj manna Ende, at han wyster äij snürk tgrr mid wara: Fälly han at Endnom Böta xl marckr till tre, skiurtis Mälsägandr, Kommungr oc Stadm: Vyll han at han tgrr äij sälde, Vyrir mid mj manna Ende: ägu äij ära wyttnr till Fälly han at Endnom grffuir atur wärd Oc Boot som sagt ägr, Orkar han äij bötum gänga till arffuedz för Mälsägandr Kommungr oc stadm Skall Gulsmidr fely i Gull aller Silffuer, at tgrt äij skiärt ägr, Fagi atur flärd sijno Oc böta xl marckr, Orkar han äij Botum, Gänga till ärffuedz, Oc tak: han atur wänningia sijna som tghm wtgaff, han Gulsmidr Vyrir, Oc will äij atertaga flärd tgr han haffuer

HS / Engestr. Osign. 66 -

Kiöpmåla:

Salt, Hafft̃ thenn witzord som kiöpte mz tuvom Mannom
twiw Salu̇ sijno binda, Oc Bota som för ägr sagt Vtj Kan
Gwesmidj Gwed äller Wilfwer: Hwadr antwardas mz
twe mannom, Kan Wijdan thenn säija, som Gwet äller silff
wtfirdz, warj thå å thenn wj manna witu̇ som thär woro
thå thet firdz wtj, twärtt thr Swnden warj wardr fälla
thr Dan, Gänga thnr Du som en annar Cnuttsnadr:

Szapt:

Kiöper Man Salt Rökelse: Smör Talgh: Ilt äller
Hwmbla: ähwar Man sreer fläre Kiört äller Salt Thå kwnd
jerr thet sogalm, Oc Rådmannom: at thr nämyne, Ky
oc äij, Cwärit thr han som Salde warj Saakwb, Fälla thr
kar han äij bot̃m Gänga till ärstwdz, Då skall alla
stadr bötas, thnr fläre Hwnds i Kiörum, Oc thr sanna
skall Bränas, Oc thenn som Kiörte, skall wänningia sij
na återtaga, Jugen Tlå mz Bondans harna, äller Gi
na Kiöra, wtan bondans witu̇, wtan thr are till Salu̇ sat,
Hwar som mz thenn Kiörer böta tree marcker, till Tree
skijwtijs Wtalzägandr, Kommungr oc stadenn, Hwar salshar
noget gods Oc wardr haar åtagen, Gänga som annar

Thenn säm [illegible]
[illegible]
godt

Balcker:

Tiuffuadr. Alt Godz skall salias offentligt ägt är, Dog huar om sig, aller bota thenn sex mark. Mälzägandr, Kommungr oc stadnr: som thet giör Dog thet hittas annor ledis:

4 Cap.

Nu giör man köp å tårge Hiad häller man Köper Öl aller qwirt, Klandas thet Köp Dog wert äij Länga man sijn thenn som Klandat ägr för, thå swärie thenn til sijn som Klandadr, Mcd twäggia Manna wijtnom: Dg Hijn binde Tårgskiör sit, mnd throm Pijanamnom Dg giöra sig wr„ tiuffua. Dog sidan tagi Hijn sit ätur som Klandat hafwer utan lijsn, Köper Man Hårs aller Koo, aller huad thet ähr, som födes af, Dog Klandas sijdan, thet fää han köpt hafwer, Egä skall han afföds hafwa, som or hafwer fört Ey äi Jngen Mä annars af fostre wända, Dg taki thenn sit ätur sinn rät kiänt hafwer:

5 Cap.

Jägger man pannungia Intil annars mandz äl, ler andra Lösten, Egä läggir Jn mnd twäggia Manna wijtnom, Dog taki wt ätur mnd panna witnom, Ära äij så wijtur till, Dog säger thenn som Jnlagdr, at thet war mr„ ra Jnlagt ähn han utgaff, Hafwi han wilgord wrta wt giffuit wara mnd så många Manna Ed som godzet sägs wara, Skiälz thet Pruder aller wäldtags, följa häg„ gia thera sannan wari Dgylt, Följa äij häggia thera sam

Kiöpmåla:

+ mum, thå giälder alt ätur: § 6 Ca: §

Gätter man pant til manna, Hwad thet minna löse, ära ällur umra, thå sättir thet mid thuggia Manna wilium, Nu kumo thir wäd brinna, förägu stämpnodagr ägr utr, Brinnr hägga thnra, grässur inight ute för, Nu kan thet stiälas ällur wäldtagas, Thå skall han thet fogatmum vig Radmannum kunnogt giöra, Vig sydan kyrkiu thnra: thnra låta efterlösa, bädr reftar sönd vig reftertyg wäd sat war, ägr aij häggia thnra stubbt, grässu wäd ägandr ätur ägu så brät wäd ägr förstanda, liggr thnß wärdna ver å som banda mellum hasnar:

§ 7 Cap §

Nu ägr Stämpnodagr witte för wädiom löser: han aij wäd ätur, Thå skall han wäd aterbiuda å Rådstugu En vag Annan och Tridr, Vill Han thå återlösa wäd sit Thå hasnu wäl thet återlösa, Will han aij Thå skolo wäd Miätas, Ägr wäd Bätter ägu giäl, du, Thå grässu ägandmum till, så myckit wäd ägr bäter: Ägr wäre Minna wärt ägu giället är, Thå fölle tall som giäldsköllingr ägr, Vig thå biudas thet först skylduma, ur Tanz ägu thr hasnu thnr rät till:

§ 8 Cap §

Bärgar man pänningia för androm: Giälde thet sama ut han bärgad före, ällur wärir sig reftertyg

Balcker:

wänningia sinna ägr till mnd Tydom: At han alder bärgad
för tgr wänningia hwad tgr ägre nmer ällre Mindre: Om
ey ägra witne till, Hälling han at Tdmom, Säger tgnt
han bärgad för Dg böta iij marckr till Tersktrie, Mälz-
ägandr, kommngr oc stadnm: Nu kan tgnm åtskilia, sä
gre annar nmra wara Dg annar mnd Minna: Liggr
tgnt till ij Manna tgre närwäro Thå han tog honom
sig till bärgaw Man: Åra ey tgr till, Läggir fram för
Tgatnm Dg Burgmnrstarr, så myckit han kämmr
wänningar ällre want, Dg wari trne marknr mnd tnäggir
Manna Tndr, Dg hwad tgnt är Minna ägre ij marckr,
wärir sig mnd sirkst sins Tndr: Ägr tgnt sry Marknr:
ällre hwad tgnt ägr Mera: wärir sig mnd vj Manna Tn-
dr, ägn ey ära wijtnr till, Om tgr wänningia thå förr tgr
bärgadnr, Bärgar Norkor för annars saak, Dg Äy nmr
tgnm nndan, för bärgadnr, swarr tgnm som bärgadr:
äthwad han ägr till ägr borto: Bärgar Dg Man sää
at Mannen skall till Rätnm koma, Dg thå wari
han saaklös, Kommr han ey swarr för saak hans,

9 Cap:

Hwilcken Man nackot tager til laane af andro:

Han skall hafftta Tnäggia Manna witne tgnr till
Dg sannaknis thå han tgnt wtgiallnr, Giwz tgnt wtan

witne Oc kräfft thet giälp han aff kräm̃ar, wärr sig mz thenom witnom, thm som giälden kräfft Oc såsom för wer skiedes.

10 Cap

Hwar hom pant tager af androm, Han skal ho, nom laglica orbiuda, twe Rådstugu Vaga: wtan thet ägx Bull ällar Tomt, Ägx thet kosvantar, stån, da sidan Oro Vagar Hwss Tomt ällar Gård, skall Man orbiuda twe Månadr Vaga Oc ståndа sidan osält fiorton Vaga: Wardar aff thm pant thå åtwrlöstar, hafl, ar thå han som pantan hafftar wald at åga ällar sälia Efftar godo Manna Mätgerdum Tur af huars thera awägna.

11 Cap

Wi ähr Stampnodager wte
Wil nogor then pant wtsättia Bom honom
war sattar, hätti wt för sama pänningia som pandr
honom sattar, Oc giöra thet wittarligit thm pan,
tan ägar, Oc så thm honom sattar wardar, mz
thsom Manom Oc kösa åtar ägu han will, Oc
leta sin Rät mz honom som pantan ägar, awyr,
dar thå pantan Minna Thå Rättan war mz honom
giordar, Gånga till thm honom wtsattr, Oc han les,
tr rät sin af honom, som thm sama pantar sattr

saker han nt thm samu vant nt för nr bota iij
marcker till Ærckiurtz Mälzägande Konungr oc stad
Orbar han ägi botum, Gänga till arstuedz, först för
Mälzägande sedan för Konungr oc stadm:

12 Cap

Nu wil man sin pant återlösa Och igen som pan
hm krafwer kräfwer mera ägu som vanten skär
förlaggr så mykit han Kämnd fram för Legatm
oc Rådmän, Oc giwra sidan sin Ed nstmtyr honom
skuld giffs för vantsätningma, utan thm är witur till

13 Cap

Alla the panta man skal sälia, äller återlösa thz
diwr mm tnäggia Manna witum:

14 Cap

Nu Then tiid Pyamun och thera Hwenna
Kiöpslaga Ega skal inge andre förkiöp giwra, äller
sig till nmars Kiöp kata, utan Gudr kiöper thet han
akomber ägu han gitter, Hwar som dmverbrid giwr
ägu nu ägr sagt, bota iij mark, Mälzägande Konm
gr oc stadm, ägu tnäggia Manna witur ära till:
äller wärir sig mm tnäggia Manna Eder sielfwer
Tridie, Om Giästekiöp warj samo lagh, Hwar som

Kiöpmåla

Then som på Tinget fåll nt böta, iij mark till Jernskiuter som förr ägr sagt, Och then som förr kiöpt, Gånga till Kiöpet Ägr Byamans Bönder som Gästrne sit regit, Och sy, na vendrläggning till xl marker, mågo kiöpa och sälia som andra Byamän rätter gamblom sadya: Ägr Byamans Bönder som Gestrne sit regit, Och sjöna vendrläggning till xx mark, Mågo kiöpa Hudar Och Bäl skin Och Vnrtskin Råå och Tår, Och Halfdiurn Virkrom: Och äij Grelom, Och nt skin tu ällor trÿ, Och Hurn thr vendrkoma Gnåskin och Mårdskin, Halfdiurn tumbrom, och it skin tu ällor trÿ Och äij Smelt timbrom, Vn Kalf Hnör Kläsk Och annat tolkit vari Bann kag Och thr som Minna Gästna sit och sjöna vendrläggning ägn till xx marker, Mågo äij kiöpa, Hudar Bälskin, ällor Vnrtskin Virkrom Grelom ällor Halfdiurn, ällor äff, tnr Hudna talj Et ällor tu, Utan vara thnr allaredig vendrskilder, All nmor skin som Gråskin, Mårdskin ällor Huarja Hända thnt Hälst ägr mågo thr kiöpa, räfvrskinna talj Et ällor tu, ällor Hurn thr vendr koma, Och äij Grelom Timbrom ällor Halfdiurn, Har skjn Och Katskin koffnägd thnm kiöpa Grelom Vir, krom, Och Halfdiurn Och Hurn thr vendrkoma:

Balker

Landskyn: Killinga skin oc klippinga wari samu lagg:
Sämbr Balg, oc annat talckat Kostnad kunna tynum
äij Kiöra, vtan Markom, oc äij kiöpmandom gerdom al,
lur Salfrom, Grutta ägr så wridur standandes At
alt tgt som Ossum Virkra taalt älder timbra, älder
Salt kiöpmd, Smör älder Balg tgt mägo tgr
äij Kiöra, kiörer Kägor Annorlundes ägnum ägr sagt:
Oc wandur till winnum Vid Giuggia Manna
witnum, Böta iij marckr till Landskiptis, Mälzägandr
kommungr oc Stadnu Oc Hafui förgiort Tgt:
gan Kiöpt, oc taki tgt Kommungr oc stadnu Ey
skylt, Orkar gan äij Bolum, Sänga till ärfwdnes,
för Kommungr oc Stadnu, oc tgr kösta Mälzägandr
rätlnu till syn:

15 Cap:

Hwar som nägot kiöper I Bolum Oc war,
dur tilwinnum mid tuerom Mannum, Böta iij Ora
till Landskiptis, Mälzägandr, Kommungr oc stadnu
oc Gafui förgiort tgt gan kiöpte; oc tgt taki
Kommungr oc stadnu Eyskylt, ällur wärir sig
mid Giuggia Manna Eed, oc tgnu som säll Böta
samwerdir, ällur wärir sig mid sirlags syns Eed,
at gan äij aff tgnum kägum wiste, Kostnadur

HS / Engestr. Osign. 66 -

Kiöpmåla:

Fiskar Dog Böda skäl å almannungz tårge Köpar org säli
ar Hwar som ämverknes kiöpar böta iij mark till Her
skiöpts som för ägr sagt, Dog Ehvr han kiörte tak kon,
nungen Dog staden Enskylt, Dar han warder tillrån
ten med tråggia manna witnom: Warder han ey till
rånnen, wärir sig sielfwer tridie, warder han saaber, Dog
Darkar ey betrum Gånga till årstinges, för konungen org
stadem, Dog thr kiöp Målzägandr rättan till sygn, Dog thom
som sälder böta sannakneds, ällar wärir sig med sielfz
sygn Eder som för ägr sagt, Hwilken Man som Ma,
kot kiöper i skinnum böta iij markr som för ägr sagt:
Dog Haffwi förgiort thet han kiörte, Dog tak thet kon,
nungen Dog staden Enskylt, ägen till äre tråggia Ma,
na witne, ellre ey witnen till, wärir sig med, tråggia
Manna Eder, Skamm lag wari Dm thom som sälder:
Dm han Haffwer för thet med warid befunnen
at han förbrutet ey Golla will, Haffwer han för bru,
det ey wntet utan af förwillighet bårtsält, Ehá
tagen thom som sälder wänningia sygna, som han sig
för kiöpenskar sygn, Dog Ehet ägr Markland: Dm
Ehen kiöpenskar som ägr Wällan Inkändzska man,
na, som ägr Hälsingia länder, Dog andra talebia:
Dog thr som offwan kiöpstadens konna Wylia sälia

sijn Kiøpmenskar i stadhn Oc i Offuntbara kiøpum: tghr
mágo tgr at saakløso giøra:

16 Cap

Thessa Wardöra má man bade kiöpa ors sália:
skiöpum at saaklöso, Wom koen, kalef, Hild oc
Swin, kiöttar, Oc fatat Jærn Oc ingen Annan kiöpr,
skar, xxtan tgnrförr böta sum för ágr sagt, Ock mágo
böndr sália Rág i skiöpum

17 Cap

Engen man kiöpa aller sália: aller nágor Han:
dra kiöp á Malmum giöra Norra aller Sydra
Malm, Artan i stadhn Mellan Norra bro, oc Sydra
bro, Then sum kiöpir böta vj mark, Oc samakrdig tgr
sum sælder, till tre skiptis sum för ágr sagt, Oc förgiort
tgnt Han kiöpte, Oc sá tgnt sum sált war till tre skip:
tis Kommungr oc stadhn Tre skyld ágn till ágra tnággia
Manna witn, aller wárir sig sum för ágr sagt,
Sylt oc salt má man át saaklöso kiöpa oc sália wá
badom Malmom:

18 Cap

Kiöttmangare mágo Saaklöso á lande kiöpa:
Mellan wáska Oc wingrsbag, Effter tgnt sum tgnra
Kiöpmenskar ágr, sásom fáa Hnarie hánda tgnt háldzt

ägr Hwar som kunger kyrr ällr andra tijdr om årrth:
org något kyrra, ällr annat ägn nw ähr sagt, böta vj Mark
till Herrskiptes Wälzägandr Kommungr org stadm, Org hafft
nj förgiort tgnt han kyrtr, Org tgnt taki Kommungr org sta
dm Enskylt ägn till ära tnäggia Manna weitne, ällr
wärie sig med sine Mannom, Hälty han åt Erdmonn
Org Orkar äij bötum, giörne tgnr med som för ägr sagt

19 Cap:

Fogalen Burgemestare Org Rådman Skola
all år, Een i Fnarium Månade, i Fnarium stad giär
ning tgnerne Som skrädderr, skomarkarr, Barkarr
Org alla Fända Gierning Mannum nyrda org läggia
ärtnertyg tgr vröffna tijdr wara: Wså at tgr som sälia
Fröffna fult, Org tgr som kyra så fult mot fullo,
Skall Ubrkor annorlunds ägn tgr förekäggia, så offta
han tgnt gör böta ij mark till Herrskiptes, Wälzä
gandr, Kommungr Org stadm Enskylt, Org förgiort
tgrt han sälder Kommungr Org stadm, Dwill Kiöt
mängarr förWärffuat Kiöt, ällr nägrahände an
nat Kiöt sälia, ällr säll för annat agn tgnt ähr, Org
warder Tillwunnen med tnäggia Manna weit,
nom, böta frye mark till Herrskiptes som förr är
sagt, Org Fogatnn Org Rådmän Hafftij twäld

Balcker:

giöra mnd tÿ kötu hund tgr wÿlia Åra äÿ witnum bil
wärir sÿg mnd sÿg manna Lndr, Laghar org Rokor sÿ
na giwrning, sälle et kädr för annat, ällur annat nålot
faldz å giwrning sÿna: böta wj mark som för är sagt:
Dg Logaten Dg Rådmän giöra tgr mnd hnad tgr
wÿlia, Holrkum äÿ Drkar bolum Gänga till årstÿn,
drg som för ägr sagtt.

20 Cap.

Alla Daga som marknada skola holdas i
Tgrsa fornämnda Kiöpstadom som ägr Westmänd
och Upsala, ällur i Stockholm stad tgrt häldzt ägr:
Tgå skall Ingen Man Kiöpr giöra Dm sundaga
wtan alla andra Daga Må man kiöpa org sälia
ärfft, tw tÿ tilhör, Två Daga fulla skall man Kiöpsla,
ga Dg Fridir afftonn: som tgr till stadm komo
Framdeles Märkiandr, at Stockholm ärsins tÿdor
som ingr Marknada är, Dg Stokholms Män koma
till tgrsa Kiöpstadr Dg sÿn Kiöpmskap Brükna
wÿlia, Tgå skole tgr mnd tgnm Dg tgnra böndr
Kiöpslaga, Dg giästom, som aff ädrr warit haffr,
Dg som tgnra Kiöpstadrs yrkmänlegir herrar, Kiöp
stadrs manna till sägia: Samtliendis kiöpa org sÿ
ofrån aff Kiöpstadmnum koma, Dg wtan mnd

Kiöpmåla:

Solgokung kyanamnom boudom dig tgra gästom hwndra Boot Pl marker å båda sydor. Hwar annorlz dig Kiöpar ällar saall ass kiöpstada Mannom, dig Bygers tgra Pl mark om sig Kommungr oc stadm dig gästins Mälzgängdr Pg marker. Ingo skipo äller Mälnom, Skola tgr nokot Kiöp giöra, wtan so i Laghoknna staar.

Xxi Cap:

Alt thet Järn och annar kiöpenskap Som

Smör, Kopar, Fläsk oc annat tälkat man kiöper i wästmarig dig androm Kiöpstadom offrian till ällar wtan, Thet skall tgr wägas för ägn tgt wtförs. Kiöper Man saat Järn, Smör, Talg ällar an nat tälkat, dig latar tgt offrar wijntrarn gnar lig gia, Märkes tgt med sadzmg märke tgå tgt wä gir ägr. Sgå knäller tgt ingen Skrandelig om andra wrigt. Sgå gan will tgt framföra, alt tgt Järn dig annat tälkat, som Smör, Kopar, Fläsk, ällar Hwad tgt är ass tgm förmunda Kopstadom till Sta folags Kommer som tgr opskiöpas oc tgr sälgs, skal tgr wägas, Smidr Hagor ass tgm förmunda Kiöpstadom sin skiöp till Pyskland, dig sil Järn, tgr med, ällar annat tälkat som förr ägr sagt

Balker

Laki stadem breff tgnr. på, at tgnt fult wägnr, dg wan saaklös i Stokholmm dn andra wigt, wtan ys owskiyags tgnr, dg sälg tgnr, som för ägr sagt, alt tgnt gods wtländis skall förags som Järn, Koppar, Flesk, Smör, dg annat tälrknt skall alt för wägas ägn tgnt wtförnr, Hnär anwerkdis giör, Hassni för giört tgnt Dnägt ägr, ägn till ära, tnäggia Manna weitnr: dg alt tgnt Järn till Stokholms kommr, dg äij fult wägnr, Tgnt taki kommngnn dg stadem tom skyll. Hnär Timmabindarr skall hassna at märkr Hnär för sig som han skall hijna timmer, sirkfaut Järn saat dg annat tälrknt märkia mnd the ägna giordr: så at finds nägot ägr äij rät sasom tgnt skall wara, ägr tgnt Timmer ällr annat tälrknt, Thå skall tgnt gänga som wrskiby i kommngs Balkningen 17 Capittel:

Xxx Cap

Ingen man må i Hälsinga lande, Dalum ällr Jämtc lande, ällr Kwariest tgnt hälzt ägr å lan dew nägon Markuat hassna, ällr tgnr nägot kiöp Wräkna föräga kommngs skattr ägr wtkomm: sedn lossnas allom tgnr i landew äre, sara ors kiöpslaga i Rättom Markuada, tgnr som the ägn holdas, Hnär dnwarkdis giör gänga nsttrtiy som ber näst wrskiby

Kiöpmåla.

23 Cap.

Länss kiöp manner

Hwilcken konnungz fogete äller några konungz Embetzman finder å landet kiöpenskap vthöria Såsom Hoffman sijäna, Präster Buena Böndr äller andra Män, tak: aff honom tgnt han kiöpte äller sålder Dg till 3l marknr: ägu han wardr lagliga tillwunnum Mid landzlagom, Dg tgr 3l markr wari konungz Ensaak: Dg tgnt han kiöpte äller sål, dr: Wardr Någor fången i stadn: aff tgrsso förnäm da manwom Dg tilbundn mid tnäggia Manna witnom, wari sannd sagg: Dg tak: halfft stadn oc halfft Konungr, Dg tgnt mid som kiöpt äller sält war Förty at all kiöp skola i stadnwm wara, bå, da landzmannom oc kiöpstadzmannom mellan: Dg tgr sijn kiöp giöra, Dg äij å landnw äller annarstadz. Enymt Landzman må kiöpa nokon kiöpenskap i stadnwm, Tolw Gånadr äller Gnad tgz är: at han skall tgnt tgr ätr wtsälia i stadnwm: oc wt manga, wndr boot som för ägr sagt: Hwilcken i tgrssom Målom, äij dirkar botnr, gånga tgå till ärfdwdz som tilhör:

24 Cap.

Hwar som giör androm skada å sijno godz mid wijlia, Såsom timar byggr wndr

Balcker

Dog annar offuan på ag thäss godz rendre ägr huad thm halzt ägr Balt ällur klädr förd ärfuas, aff thz offuan på höggre, Dog ägra thm tnäggia Manna vitt ur till, at han honom thm skadan giorde: ällur så foran Böta honom åtur allan skadan: Vyl han at han honom thm skadan äij giorde: Dog ägr äij vitur till ällur haar älagnu, wärir sig affärly honum skadan wijtnat Fälz han at Erdmum fällir till saakmr, Drkar han äij thm skadan åtreböta löse thz mnd ärfuder sijne, rendre Mälzägandr som honum skuld gaff: Kan thz aff wräda tilkoma, Dog äij mnd wijlie, böta tå honom huar finder rnuning af skadan hans, Dog å fan Erd Fälz han at Erdmum fällir till saknur: Drkar han äij bolum Gänga till ärfuedrs som för ägr sagt, Dm thm Man skada giör androm i skijpom älnr annerstädz wari samu lagh:

Xxv Cap

Diar som wijn sälier med stopum ällur måla, ällur orstinga fatet utan Fogatnus och Rådmanna afwitto, Böta iij Mark till Erkebiskupz, mälzägandr, Kommungr och stadnu: Dog hafui förgiort fatet Dog thz Fakt Kommungr och stadnu confiskelt, Vall han thz Vyrdur: ägn thz wärt är ällur sat war, wari samu lag brut och hätring:

26 Cap.

Hwilken man hwijn Hinariohända wijn thz
hälzt ägr, Miöd ällr andra Drycker, will nmd Må-
tom ällr storum sälu hafwa sägi till Jrgatmum oc
Burgmurstarmum wrdr boet ägha som för är sagt, txr
Marcker, åt thr thet falt giörr, oc säti thet falt aff Jo-
gatmum Närnärmdr ällr Gambz Lmbetz Man.

27 Cap.

Ae the måål som til wijn Miöd Crafftienöll
oc andrum Drycktum tilhöra skola märkias för
ägu nmd thmm Mäty ällr sälu, oc taga aff thmm thet
till satum wardr nt ällr tu ällr så nyttat wr-
drtärfft aff thmm sanna mätom, oc ingen sijn
Verck, wijn ällr Miöd, ällr Gnad thet är mnd krus
ällr andra måto mäta, wtan thr rät ägra oc lijka
wid sanna motto Giörz Amorlredz, oc wardr thet
mnd sumum, mnd farska giernmg, oc giör thm mz
Ena mark skada, Giörz mnd Gonom som mnd an
drom falskom wardr thet Gonom wit, giörz mnd
Gonom som wrskliy i Kommngz balkmum 17 Ca.
Om Amat falz.

28 Cap.

Nar Som giftter Wanmåto aff saldt
aff wijn böter txr Mark till Erkebijsptz, Mälz-
ägandr Kommngr oc sladom, Oc wranmåto aff

Balken:

wijn Mwd böta Tuna mark till Tyrsköpings som för ägr sagt För wanmåga aff Trasstuwöll böta vj öra till Tyrsköpings För wanmåto af Snäppr ör böta tre öra till Tyrsköpings som för ägr sagt

29 Cap.

Hwar som nägor af thessa förnämpnda Wrykir, will sälia mwd Tunn Han skall thz alztings op i syrund fylla, Dg i swänska Tunn mäta, Hwar som anwrkdig sält org wrarder till wunnen mwd twom Mannom böta vj mark till Tyrsköpings Dg Hafwi förgiwt thet han sälder Dg thet taki Kommungen org stadn Tnfylt, Stoyrt af Gutnisk Ör, Dg thes lyska skall sälias för twå pänninga, Trasstuwöll org thes lyska tre penningia Rosa walk org thes lyska för fyra penningia: wijn org Mwd ressinrlz thet wärt ägr org äij Wyrum, Ingen Man må Trasstuwöll, allur tolska Wrykir mwd stowum mäta, wtan pirlstur hyanän, Hwar som wijn ällur alla handa Wrykir talur äij på sa, ma dag sali thz sattr wore, thå Hafwi förgiwt Wrykin som sattin war: Dg vj mark för Skydw wr: Dg aff ty må Han ingo tunno sälia, wtan thå thet fattas, han thet sager å Radstugu, at sä

Kiöpmåla:

Nyörkt förtingat är Og tgnt skall gan Gålva mnd
Sjunm Ender, Hnar annat giör böta som sagt ägr

§ 30 Cap §:

Ned Förrsta skipum måga alla giäster Exte til
stadn Og kaupt koma, liggir tgnr org Kiöpstaga
rsttnrtÿ nu i Lagboknnr sägs Engum giästm nå å
landnt fara ällr Kÿda: Kiör at Vrässna för sÿn ällr
ren annars skult wendr brnth Ml marckr Konnn-
gr org stadn till Kunghiörtis, Og tgnr grässins Ulälg
gandr vj mark asst, Og förgivet tgnt Kiört ällr
sält ägr Konnngr org stadn Enskÿli/Dn gan war,
dnr tillwnnnn mnd tnnom Mannum: Thertill skal
ten asst Konnngs Rådn Fn till stadn koma, tna tÿ,
dnr om äret, Förrsta dagar Jun Pingis dagm, annar
om Haurtr Farows dag: Allom giästom org bÿa
mannum rät skÿpa: Giörton daga rsttnr tgnt gan
Cdasinr rattnn sitid, ten asst ärngr bisigopr Lapi,
trät skall tgå in till stadn koma mnd tgnn Kon,
nngs Rådr, Allom rät skipa: Giästom Og Bÿamd,
nom Hossmannum org Klärkum org androm lands
mannum, som koma äÿ rät så rsttnrtÿ som för
sagt ägr, Og så giöra gnar Bisigop i sÿn bisigops
Vonr, Alt tgnt godz som Klädr org annat talkt.

Balker

som giäster och Pyamän tilstädis föra, Tgnt måga tgr
bortföra at saaklöso, om tgr tgnt äij sälia så will nä,
gor tgnt bortföra som ålandr ållar Drikandr ägr:
Må han äij rotan Sogatmz ällar Rådmäns Orlof
bort föra nemar bot 3l marcker, Tgnt tgr bortföra kon,
nunger och stadzn Cunskylt, Och tgnr giästmz Målgä,
gandr ass 3l Marcker, förtÿ tgr skulle vröstnas, Guad
tgn må vara, rutan almogans skada ällar äij:

31 Cap:

Vi föra giäster och Pyamän klädt tilstade:
och landt Så skall tgnt rätfardigt vara, Och lag
lick sÿn Kÿrkmyskar Golla, Kastartÿ tillbör, Och Gord
klädar vara, Och tgm tgnt förar, skall tgm Man
varna tgnr med som tgnt af gouom kÿrar, Finds
klädar som annar klädr förar, Huarivanda klädr
tgnt sälgst ägr Golla ass: munungia, ässtar tgnt
klädr Minar och pämbrar är, ägn tgnt golla skall, al,
lar tagi tgnt Konungr och stadzn Cunskylt, Och böta
Målgägandr Konungr och stadzn 3l marcker, Och
tgnr Man klädt kÿrar, Tgnr skall han tgnr stÿ, ^1 finnes falsk
ka lata, ällar Gastna som han kÿpt gastnar, Ha, und
nu lag: Vari om ält annat man förar till landt

Kiöpmåla

salt och kryder Och hwad tett ägr, wtan tett finnes Inbördes
saleet mwdh tgå skall tett bötas som för ägr sagt i Kommungs
Balkenum 17 Capittell Och godzet sielft böres, Hwar
som kiöper Autingum Kläder äller annat, wtan som nw
ägr sagt böta Fl mark kommungr och stadenn Twskyld
wardher Han tilwinnum mwd twinggia Manna witnem:
Hwem tålckat wistes Autingia Han Hastiur tgnt
kiöpt äller sålt Och ära äij witur till, wärir sig mwd
vj Manna Ede, Hålx Han åt Cwdnum, swari tgnr om
som för ägr sagt, Dama lag Hastna alla Handa
Kiöpstäder ägnar tålckat sälie äller kiöpend:

Xxx Cap:

Nüthå Fogaten och Hans Embetzman Hafwa i skyppum kiöpt Och tagit hwad Honum Hugnes, swtwrtis swrskilt i Skyr måla Balkem förtta Capittell Tgå skolo gästnn, Hwadan tgr ära pit godz: Kläder i hwssnt föra, och skyra alt i Sänder och ingen annen sad, Dasom Kläder lärfft, Kryddor och allahanda spetz, Hwål Kopwar Rök och annat tålckat alt tgnt som nw bäras till Öfwan, Och tgnt låta skrüffna förahn tgnr aff nolot sälie Skyppar Han äij ow som nw ägr sagt Äller tålcker tgnt äij skrüffna böta Fl marcker kommungr och stadenn: Dötter Han nolot wndan

Balcker:

Och warder thet saugum, hafwi förgiort thet han wndan
lömer Och Böta Fl marker som förr ägr sagt, Alt thet
wägn the föra, skall i stadzmus Källare sälias, Och thwer Ju
skiäras och skrifwas, Och i ingo androm stadg aff
thessom fornämpondom som klädr och wägn, älher hwad
thet ägr skall Hwsatsinge affgifwas nästa gamal
stadga, Hwar som bort saar, förägn Hwsalage ägr wt
gifwen böta Fl marker konungr och stadzn Salt och
annor tungr som gäster föra, skall skyras i öppenbara ga,
lubodar, Och thwer sälias, Och i ingo kiällarom, älher saalbodo:
Och thwer sälias Och i ingo kiällarom: Thessa for da som
klädr Lärft Och androm tolkom skall herlon hundra
dom, herlom styrkom sälias Och ingom pusswm, älher
alnwm spenzwg, herlom Vusswm salt herlom krstom
wolan han ägr fattigwr och hafwer minne, Thä
skall thet alt i sänder sälias, wolan the aff gutlandr
lägre Ythwn kafwas wnndem salt sälia, och minne äj
ingen må dwerglidis kiöpa: Hwilkom dwerglidis
sält och warder tillwunnen med liuggia Vranna
weitwm, böta Fl mark konungr och stadzn: Och haf
wi förgiort thet han sälder konungr och stadzn till Ju
skiptes, Och aff thessa botum gifwas Målzägande
Lijo Marker: Hwem lag wari om thwm som kiöpr
ägu han Kiöpstadrs man ägr, Bonda och annor tolkr

Kiöpmåla

Ij tghrpo måle böta iij marcke Dog taki ähre pämningia sijna
han mnd kiöpte ällen wärie sig mnd surkas sijns Dr
åt han äij aff tgnm lagom neist, Nu kan Bjamar
Giästne näkrom Bjamarom få sit godz, at han skall åt
honom sälia åtningm könligr ällen Oppenbarliga i sö,
na gatubod Berka störkom ällen Halstrom, Lärft ällen
kläde spreymrij, Etekom Bussjurom ällen Halstrom, ällen
Kuru han rendrekomber, salt pundom ällen Kurn
han kan rendrekoma mnd tgnm kiöpmskapenom
ällen androm rejntne ällen Gonne, Hnar han Insta,
dis ägr ällen äij kvarder tillrumnm mnd Kinggia
Manna reitnom Böta Giästne xl marcke, Kommngr
org saden Cnskylt Dog Hafsti förgiort tgnt han
till at sälia kätg Dog Ignm som sälia skulle Böta
kxxx Marcke Dog taki Mälsägander tgnn aff xx
Marcker Dog Ignm Mannr som skuld gräfs äij
mäga giästne sgn kiöpmskap ällen godz i andra stä
der ällen Land ällen nägor Markuada föra lata
ällen tgnn tgnt låta sälia, nrtan han hafsnn för
giort godzet han förder Dog mnd xl marcke Komm,
gr org saden Cnskylt ägn till ära tnäggia Man,
na reitne Dog Mälsägander taki tgnn aff trer
Marcke Nu kan Nokor finnas tgnn å tgnra

Balkir

wägna tyrt giör i marknadom ällur vtan, ant ingia
mz wapnöreom ällur Nerda pmningar rät han skall
hafftna tyrr båtan på ällur äij böta lxxx mark, Dog alt
tyrt han mist för sik både sit og gästmonn, Dog bot aff
gästmonn som för ägr sagt, ägu till ägra tuäggia mä
na witne, Dog Mälsägandr take tyrr aff tijo mark som
förr ägr sagt, Timrs Mäkar tyrr girst sampniga
tager till at han skall i stadmonn kiöpa gästmonn gods
tillgänga, Dog skall tyrför löö aff honom hafftna allur
äij, og giör äij Andrekigt kiöp mid honom: Förty han skal
Saaklöd för breutom wara: tyrfte mäk, wari tyrr
om saak som för ägr sagt, bäde om böyanan og gäs
stenn ägu till ära tuäggia Manna witne, Dog aff
tyrfte bot giffuind Mälsägandr xl mark, Dog
tyrr Mannen som skull giffte för noget aff tyrfta
for da Dog wardar äij tilbömdan som för ägr sagt:
Han skall sij wärja mid vj manna Eder: Fälly han
at Edenom fällig till saaknar, Aktar han äij bo,
tön gönga till ärffnöders för Kommingr og sta,
den som förr ägr sagt Engen Man må giöra
kiöpa kiöp mid näkrom Manne ällur bärgar
ägu Gards gods wärkar wnder som förr är sagt:
Dog Gnår giöra skut rfftnerdy Gals kiöpmyskiy

Kiöpmåla

Vrångåer vedher boot tgr om wrskiltz:

33

§ 34

Allan kiöpenskap som giäste, Hwilcke tgr Saldtz
åra aff Flandren: Tyskland, Gutlandr ällor Gnadan
tgr ägra skole giöra org Vrångåna i landrna: org sta-
dnom, Tgå tgr tger koma skola tgr Vrångåna mz
kiöpmannum org ingen Androm som hondem ällor
androm, wnder boot xl marker, Org förgiort tgrt som
kiött ällor salt war, wnderstonde, at i tgnn kiöpen
skap tgr skola tgnn kiöpa Som smör, koppar, Järn
Hwmbla Saltz, Tiärkin, wärming org allagånda
godz Tgrt skola tgr kiöpa, Serlom skiprundom org ger-
lom Delrom: Org anmarkdis ägi: som tyske kommar
wtan at tgnn som tgnt säll haffwa mera, at gan
nå Gonom skiprundom ofwölla: Org alt å wägnum
ällor wndarr kåta koma, Org tgrr wägas som til
bör, Hwar anmarkdis kiöpa ällor säll, Böta xl
marker, kommungr org stadnn: Org haffwi förgiort
tgrt Gan kiöpte org sälde, säll skole giäste kiöpa
brända org ägi Vbrända: wnder boot å bade sydor
som för ägr sagt: Gästa giäste till sijn kast
Et wnd ällor tu Tgrt skola tgr kiöpa, aff tgnn
bgannanum som bggia i tgnn stadnn: tgr till

Balcken

koma och driffua sijn kiöpenskap hoss ingom androm hyanamenom tgr till stadhs komr, weder boot som för ägr sagt, Hindz nokor tgm Gnör, köpwar, pundom till sijn kåst Oss latar i Gnum sota, wari lag som för ägr sagt Alle ast Hindlande wtan Åbo Hyanän af Nijdlandr Rädenwm, Hälsingia landr, org gestreirke landr, skolo Huarken mnd skepum sijn Marknad driffa ua, wtan i stockholm weder boot Al markter, Kommungr org stadhs Enskylt, korn skolo gästir kiöpa, Gerlom Lestos org äij minm bädr ast hyanamenom org ast bondom: Ega koffnas tgm ast Gutlandz kiöpa trij pund korn i sändr org äij minm, Huar som annorlundis kiöpir wari Boot som för ägr sagt, Gm Bonda Annarlundis säll, böta iij marcker, allir wäxir sig sielfsnr tridir, at han äij ast them lagom wärstr: Gnäd man tgr ägr, Hyanan Oss Huadan tgr ägro wari i lagom mnd gästom hos om, Jörty at tgr lagm wrta org ägra i stadenwm: Grandelss Märki, andr at ingom gästom som wtan ast koma ast Flandern allir Huadan tgr ägra Klaga nägot kiöp giöra sinna mellan sälianda allir kiöpanda, Huadan tgr i landnm ägro, wrdar boot sbm för ägr sagt, Oss ast Huarie tgr ss Klandarkm saak

HS / Engestr. Osign. 66 -

Kiöpmåla B

Jaffnå Mahzågandr tijo marker, Oc aff Gnar Tryggia Marka saak Lena Mark, Oc intet aff tÿ som kiöpt äller salt war Thet skall wetas Oc fulkomnas med twåem Mannum Oc wärias med vj Mannom, ähn äij ära witne till thå tålrket tÿ mar, Hnar som warder fälter Oc orkar äij betåm, Gånga till ar Skodes för Kommungr oc stadm.

Ende på Kiöp måla Balker

Her Begynnas Skÿpmåla Balcker Registieret

Hiar man skal sit godz opskipa och ther med fara, Sa thet komer til staden: 1

Om Skips fredh: 2

Om man warder wtbyrdes kastader af skipi: 3

Om Anckare stränger warder sönder hüggen, med wÿlia aller wåda, aller the fästa å land ägr Bören, Hürü thet skal Rättas 4

Nÿkan Skiper til Hafts aller siös Vrÿstnas Och komer skepbrüts i aller några lyst mister, for the sama skülo åt gan sÿn ströng miste: — 5

Om Twÿg warder sünderbüggen med wÿlia: och ther komer skadi af Hwåd boot ther til Hören: — 6

Om ält thet skÿpi tilsörr, Om thet warder skada, Hürü thet schal bötas, och then skada ther monne af komma: — 7

Om the bol och skada skÿpi giörs med wÿlia, aller skada ther af tÿmas: — 8

Om the skÿp wreder Brona liggia, och the ther tilkoma: Hürü the skolo wndenandrom läggia: — 9

Om skÿp komer på Grund, Och kastas äÿ, Och warder ther kast af Hürü thet skal åter giallas: aller och wara i Haft och siö: — 10

Wm nockor skÿpar godz I annars mans skÿp Honom Dÿretanders, Hwåd gan Gaestnen ther godz minna aller äÿ — 11

Wm man skÿpar meer i nogot skÿp ägn gan före läger och Wölier: 12

Om Man leeger Leedsagaren, och om then skada Honom Hÿres — 13

Om man leeger skÿp och wil äÿ Salda aller then som leego sal: — 14

Om Män samleia skip: — 15

H.

Skÿpmåla:

16 Vm nagor skåpper tåg vp Sandom, äller anckare äller tåg brista:
17 Vm nagor Inbyrdes hÿggen twg, äller stÿreman sielf
18 Hwru länge nagor tunge skal a Broo liggia; äller nogot
19 Vm then skada som kan komma af skep wid manz Broo liggen?

Balcker

Första Capittel

Hwilken man som til stadzens Hampn kommer
mmed skip, Han skall tget godz äij för oprskrya, ägn
& Han Hafftwer tget Kommungz Jongfr/but, äller tgem
i Hans stad ägro: Och Hän tgnt sret Hafftwer mod twrom
mannom, som fraudelag wrskilg 19 Capitel, Will Han
äij allwr gittwr Han äij Tgnt Godznt köpt i skyppom är
Tgå Må Han loffliga opskräya och i Hwss lata koma
som för ägr sagt 31 Cap: Och om Han will aff tÿ
godzens Hafftwa j skall Han i Tre Daga kwart Hafftwa
Och Holla, effter Jogalmwom äller Hans Enbrtzmann:
Häl Han wolot aff tÿ godzt androm: som Han Haff
tia will Jmman tgr tre Daga, Och äij Häldr tgnt
effter Honom som sagt ägr Hafftwa förgiwt alt tgnt
Han med for Och Jntill stadwn förder, Och tgnt tak
Kommungz fongfr Enskÿlt:

2 Cap

Så mycken frid Haffwer man i sÿno skippi
som i sÿnom gaärder, ägnariagända skildnader
tgnr tÿnar skall Wömrs och Rätwrs effterwrtÿ sakwn
ägr och Hwad kan Hända Antingia, Dråp Wäramål
äller Hwad tgnt ägr:

3 Cap

Wigger Skip j Brÿggia lage, Warder
man tger wthördis Kastadwr, Och ägr twäggia
manna wittne tgnr till, Böta ff mark till Jernskÿ

HS / Engestr. Osign. 66 -

Skiptmåla;

Målsägande, Ingen Kommungr ogh stadnn, Aller wärir sig mod oj mani-
na Lyder, liggnr skip i Ancklare laigr, Ogh wardnr Wan
tgnr wtbyrdes kastadnr, Böta xl mark till Twesklifftind
som förr ägr sagt Nu kan tgnt mod wåda wara giort
Ogh konnr ägi Blånadnr, Saramall aller blodrijstr aller
nogot tgnt hans lijff kan skada: wärir sig sielffuer
sittir Ogh Böta iij Markner Målsägandr Twesklt, för
wåda kan Gonom Nogor skada giwar, wrskilins rätt
twtyg som wrskilr i Drapmåla Balkner: Orkar
Han ägi Botnn Nogot tgnra: Ganga som tgnr wr-
skilr Huad tgnt är aller mod wijlia wärkom aller
mod wåda:

4 Cap

Hugger man anckarr strängs sönder mid
wijlia, aller tgr fäster å land ägr bürnn, Böta
iij markner till Twesklifftnr, Målsägandr Kommun
gr ogh stadnn, Ogh böta åtnr strängnn så godan han
war aller fästona rättnr goda Wanna Mätzor
dom, Orkar han ägi botnn, Ganga till ärfuodnr

5 Cap

Nu tha nägor med wijlia Hugger anckarr
sträng aller tgr fäst å land ägr bürnn, Ogh tgr till
siö Wrijffua och konnr i skiwa brütg, Ogh af-
stor skadi, aller nokor sit lijff mistnr, af tw hand

Balcker

Aurkare prång war sönder hrüggen: böta åter skadan
som tgr fingo ällar miste hüst sii, kommer tgar aff
manna weikt, giffuir hüst för hüst Oc koma ingen
botum wender ägu wj Manna witur ägra till, ällar
wärii sig med ky Manna Eidr, Häldz han åt Eidmid
fällas till saaknar, Oc hafuir Mälzägandr wäld bö,
ter taga ägu han will, ällar giörr mid honom,
Huad han will Oc så åt Kommungar ogh stadum få
sin Rätt.

Cap

Hwar som tiugh Hügger sönder för adrom:
böta iij mark till Ferfkiuptar, Mälzägandr
kommungr ogh stadum: Oc böta så gåt Tug ägandr,
nom åtar rafftar goda Manna mätzordom: Kommer
tgar skadi aff wari lag som för ägr sagt, Om bra,
garar ogh varka wari samnfkagh.

Cap

Wii warder Skÿpbåter affhüggen med wilia
Oc Carpas bårt, böting åter ägandmom bår
Affar godo mätzmanna Ordom, Oc till vj Mark Mälz,
ägandmid kommunge ogh staden: Kommer skadi tger aff
böter som för ägr sagt, Carpas tgen båten äij bårt
böting tgå vj mark för affhügget Hügger man an,
nars dober aff wari samn lagg böta åter, ogh frÿ
markar med. Carpas durkare giälles åtar raffter

Skiÿpmåla:

manwom Mätzordom, Orkar han äij botum, Gånga till
ärffwdrs som förr sagt.

8 Cap.

Hwad tyet hälzt man skadar för androm:
som skiÿr til Hörer Och giör tyt mod wÿlia, Böta
åtr skadan Och iij mark till Kerskiffters som för ägr
sagt ägu twäggia Manna witne till, älder wärie sig
affwrtÿ skadan ägr till, Orkar hän äij botum, Gånga
till ärffwdrs wtan tyt går aff hiff Gans älder
Höggr stingr aff Gng älder fligra Gånda.

9 Cap.

Nÿ kan tyet så wara at nokor giör androm
skada med wåda Och äij med wÿlia, Hwad dräpr gan
säglar Sowm Ärkare stängs aff älder Ärkare, äl
er Hwad tyt ägr älder komm Wrängwandr tym
på, Böta Sowm twding aff skadanom tym gan
fiss på sÿn Ärkar älder Hwarie tyt war, affwr
goda manna Mätzordom: Och ÿ manna kwdr, at tyt
war wåda och äij wÿlia, och wari saaktös för botum
Gan skulle wtgängia, Mälzägandr kommingr och
stadnar: Nw kan Nockor Man fördärffwas aff
skiÿbrutz som tyr koma i böta 12 markum, Mälz
ägandr tryggzlt, Och skall tyr å koma ÿ manna
Nämpnd, at witna tym om som sant är, Gälla tyr
gan wari saktum wärda tyr gan wari wardum:

Huad tgnt för wädasaller för wylia.

10 Cap.

Nu kan skip tilstaden koma Biglande aller Ro-
ande mid godzr, Dog will till Brona läggia Och af
skyppa, Tgå skola tgr skip barleste ägro tgnr förr lig-
gia wndan läggias, Och lata tgnm till Broana koma:
Hwilcken tget äij giör böta för Huar dag Han tgrr
quar liggr, effter tget Gomum war tilsagt mid stad,
Znus swäna, effter Hogalnus och Burgamrstar budgi
twem Mannum Nämnarandr till witna tgr Marknr
till Farskiptns, Mälzägandr Kommünge och stadnr: Orr
kar Han äij botum Bänga till ärsmodrs som sagt ägr:

11 Cap.

Nu kommer skip á grwndh och kastas äij och
Gärst at kastas, alt tget kastat warder, Gräldr bå-
da skiir och godz Efftr marka tahi, Och Huar skall sijn
Eed giwra at Gastna giort rät af tgr godz Hun Gastnr
tgnr i: Nu kan tgnm skylia at om kastet Tgå skolo tgr
Räda som fleere ägro: koma Männ z Haffz nöd aller siö
Och kommr wå siö och af sijm: Och Gärsma kasta thz
godz tgnr opkastat, Gräller ålrr som förr ägr sagt:
Kan tgnm á sänna om kastnt Tgå skolo tgr räda
som fleere ägro för sasse. 12 Cap.

Nu skeper man Godz i annars mandz skip me,
Vra ägn Han skr Herranom tilsäger aller forr

Skipmåla:

stadgar, Ock läggar thet lön, Ega Hassu förgiort godzet skipherranom tenskyll Ock xl marker till Tenskiftis, Målzägandr kommunge ock stadnu: för Tiuffnadr Ock Hertr Tiuffuer ägu till ägna sex Manna witne: äller Han sielfuer thet kiännes, Orkar Han äij botum warda sagnu wid skipone och thet till flyt stadnu:

13 Cap:

Nu skepar man godz i annars mandz skep, unna ägu Han förekeegne, Ock sägar skipherranom sidan till, Hassu tga skipz Herranom wäl thet affskipa ägu Han will, Ock tak fult af godzet Hans, förty Han later thet affföra, äffterty Han griffuer ärfuedz Manna lön Ock skeplego ther till konar kast i siönum, Ock ägr äij för affort, kasta först ut Hans Vtfuandz Inskepat godz, giälles intet före, Arlan them för omsände Inn skeplegona, ägu kast kan koma, Hwad Han wille thet föra som Innat godz äller äij, Ock tok ägu kastat warder, Sagas ther af full skeplön, kastas mera, giälla ätur affter Markatal, Ty Hwar i skipeno hassuer, Ock det kisto fåa, giälders åter med Xerdo pänningarnara å twa Mark för tena: af ty kastat warder: ska Ofta som Mannum händer at kasta i siö

Balcker:
14 Cap:

Nu leeger man leedsägare: som them skal leedwij-
sa, Säger sig wilia sägla them wtan allan skada:
offuer siö tyst tge skola fara: oc förelägga: Sägla the
sydan å grund, Oc tge skada ast så, Hasstu wäld om
thet Sand, Tok för Tuvum räl ägu sye Manna wit-
ne ägra till, At Han tolvkun skada giorde med sky
Snerranum: Komber å tgen sio och assine wari saak-
köss för allom skada:

15 Cap:

Leeger man skip af androm: Hwad tget ägr me-
ra äller Mindre: skip, Oc will sedan äij hälda: tgen
som leegt Hasstuer Oc Hasstuer sästa wänning å
gisstnit, gisstu wt Halfstu skiplego Oc Hasstu
förgiort sästr wänningh, ägu twäggia manna witne,
ägr till, Alt Kan så wara, At han Hasstuer Jn-
skrevat Oc skip sägtar wtu Hampn: ällur woer, Oc
aass maa sera å borde, Oc will sedan från skipi
skiliast, Oc opskrywar, Eså ägr all skiplego förtient
Hanna lagh wari Om thum som leego sääl som
äij will Holda thet Han leego sälde:

16 Cap:

Nu om them tijd man skiper saamleis Hä-
na tugum afgänga, wtan skiparens Orloff, Sän
ger Han ast Oc Hasstuer wogot inskrevat, giälle

Skiipmåla:

fulle skryphön, Hafftwr han inthet tyckt Dog går
tgå aff giälle halffna skeppzrogo:

17 Cap:

Alter skipare släppa sig tiugg af handom, äller
Hwrw monga tge ägro, giälde åter skeparenum allan
skada, för tuget effter goda Manna mätzordom: Briister
tug äller ankarr, wari tget skiwhärrans skadi, släpp
han sielffwr wå handom Hafftw sielffwer skadan:

18 Cap:

Hugger skippare styreman äller Hiälm
tget ägr tug wtan skeparens orlof aff giälle åter alla
skadan, effter goda manna mätzordom, Hugger han sielf
wer Hafftw sielffwer skadan:

19 Cap:

Alt thet godz til staden kommer med skip, thå
skola tge tger ingahanda tunga, som koppar Hyld
salat Järn, äller Hwad tget ägr: orå mandz bröo låta
liggia, äller tger sälia, wtan skipi tget i bodar, äller
Almänningz targe, wtan hon böta trer mark för
Hwar dag tget tger liggr, Målzägande, Kommunge och
staden Wm wrid wari samu lagh: Dog annat tålrekt
Liggr nägor fäste wå mandz bröo äller wåla: äller
fäste bänd kommer tger skadi aff såsom hwsfalssning,
äller nokot fördärffwar aff byggning hans, böta åter
allan skadan effter göra Goda Manna Mätzordom
tw aff Hwars tgera wägna:

Ende pa Skipmåla
Balcker

Rådstufftuo Bale,
eller Register:

Hurv manga maal man ma kiara a annan: — 1
Hvru manga Rådstufftuo daga skola vara 3 hvario 2
Åreko, Oc hvrv Burgemestar aller Rådman skolo Råd
stugv sokia: Oc om Brvt tgera som aij koma til Råds
stugv, tha Konnungz bvd komber, aller tger varder
Enkannerliga om staozens agrander talat:
Vm markor vadiar moot Fogatens aller Burgemestare Doma 3
Hvad han skal wedersattia aller Hvrv tge bruts skola skiptas
Vm aij varder vadiat moot Fogatens oc Burgemestare Doma 4
tgen tid tilbor
Hvrv Rådstugv daga, vte a torge skole vara: oc manga Do, 5
mare, Oc hvrv moot tgem dome skal vadias, Oc hvad hvar
skal moot sattia
Vm malor vil aij vnder Konnungz Doom vadia, vtan be 6
das lasse staozens bok for sigs
Hvrv man skal anman til Radstufftuo stampna aller han 7
som brvtligen agr, wil aij forkoma:
Vm thembrvtliga varda aij orekar bolom: 8
Nv kommer nagar kiarande, Och giff tuer androm saak Oc 9
wil aterwanda, aller hafuer tuetalu:
Nv giff tuer Fogaten, Borgemestare aller Raadman, nokrom 10
skylder: for Drap: Saar Blodvnit, aller androm tolckom:
Oc aij tgen Malzagande agr
Nv stampne flere tenom Man agn een til Radstugv, een — 11
dagh: Hvrv tget skal andas tgera emellan, om tge war,
da kiff tuande, Huem han skal forst suara:
Vm tge maal som Saar, Drap, aller Hvad tget ar, vtlanders 12
aller Inlanders giores, vtan staden, Oc agr aij andat
Hvrv tget skal andas
Komber Man til Radstugv, Oc Bedas laga Doma af 7 13
Fogaten Borgemestare oc Raadman oc tgem aij sanga:

Rädstufftuo:

14 Om tgesz mandz saak som Brwtligen warder Oc will
aij i wald fästa, Oc holler aij tgen vag honom förrlagz:
15 Hwru hans Rätter skal wara: som giärna will giälla
Oc hafftir aij till
16 Hwru wt skal Domas kään af androm:
17 Om kään man tager med stämpnonde hänoh:
18 Om by stemninge:
19 Nu Lorst man varga tgen bysatter warder
20 Om han bärgan faar sydan w bärgane förägn gan til
suäres Komber.
21 Om tgen bysatter warder kan offtare skuld giffuis af
samma Manna:
22 Hwru landzmän äga bärgas, Oc tgera plägo som saak
driffs Oc aij giällom äller botum orka
23 Om tgen bysatter warder til Rädstufftuo komber Oc
aij tgen bysätia kätz
24 Hwru kiäranden äger suaranden, med witnom binda
Oc suaranden ed fästa:
25 Nu kommer tgen til Rädstufftuo ed will gänga:
Oc suär witne mägo gänga, aff landzna och i stadzn:
Oc aff stadzn a landet:
26 Hwru wägfarande man äller Rijdande mägo ed sijno
gänga
27 Om tgen man ed fäster, Oc aij ägr boolfäster
28 Nu komber man til Rädstufftuo, ed skal gänga:
29 Hwar som linger ägra af manna:
30 Nu om Knädems ordh:
31 I hwad botum tge liggia Stadzens ägrande sökia, hwad
tgem giwis i Ordom äller gerningom:

Huru Stadzens Rätta och Fogatans skole sig Hafftna i Stadzens ägrandom Och tgera bruk 32
Hular som Stekamatz skal Vara i staden 33
For Hnad Brutom man må Bärgan sattia i staden 34
Eller i Hnad Haktelse brutz ligr man skole i Kona:

Rådstufftu Balcker
Förstia Capittel:

Ij Otta Nockor man flere maal, Kiära a anna a Ten Vag agu tryy, At aij Hindre flere som Kiära wylia

2 Capitel:

Tree ära Rådstugu Daga i Huario weko man, Vagen, Uxe Vagnn, Och Liffua Vagnn: Tha skall Fogatnn och Rådman Till Rådstufftu Kona: Dona och Kiärumall Höra, Och reffterty tilbör, Och Forelse tgr Burgmerstarr och Rådman, tgrt året skola sittia och rätta med Fogatmenn reffterty tgr stadgr wore, Om wallburgmese, Hulcke andra allre tgr aij kona, tha Fogatnn allre Burgmerstarr thenn bud sände, böta Fij öra Penningia Huarre sinne tgr budet förssittia: Och taki Fogatnn ij öra thre aff, Och Ten halff marken Burgmerstarr, Och tgrt andra taki Kommungen och staden, Vtan Han kan wyssa San förfall Och Hina wiun tyd Borgmerstarr tgrt året sittia och Dona, aij kona till Rådstufftu, Tha tredie sin Rådstufftu

HS / Engestr. Osign. 66 -

Rådstufftu:

Klerken ringer böta ij öra Borgmestarr, Och hwar Rådman med thom skola Wönna En öra, Hwilken Dya man eller annar Man bud får aff Jogalmen och Borgmestarnom eller aff thom: thera stad ägre, Antingia at han sygall nogrom Manne wn giäld suara, eller hwad tyrt är och Komer äij böta ij marker Halfft Konungr Och Halfft stadenn, Och hwar nägor bud fåår Rådman eller Dyaman aff Borgmestar, thå Konungz bud till stadenn kombr, eller thom wardr om Ämnat stadzins ägrandr tala Och Komer äij till Rådstufftu böta ij marker stadenn Enskylt, Och Tyrt warj alla Borgmestarr och Rådmän Ensaak: Giör Rokor Hyden i Rådstugu eller wtan för Rådma, thå Borgmestarr och Rådmän Kiärnmål höra: böta hwar sinn han tyrt giör En halff mark, Konungr och stadenn, Ingen Wonna många Borgmestarr eller Rådman Wönna, wtan Jogalm eller hans bud när ägr, Och Jogalm skall skera En för sig som å Rättenom skall sittia, Och alla Rådstufftu Wa ga timmeliga till Rådstugu koma:

3 Cap

Nw kan sa tyma at antingen kiäranden eller suarandenn, kalar sig äij kunna at Jogalmen, eller Borgmestarr Wonna och rät som tyr Wönna, thå må han sig wädia wndan Konungz mz xx marker

Balker

Annan Otto Vagnr æftir thet Gonom Vonum Vönder war, Vg thær sätti fullan borgan för sigh: Vg fogatnn Burgmæstare og Radmän säti thær mot xl marker: Dömes Gonom sama Vonder som the för: dr fogate og Radmän Gonom Vönder: Hafua forgiort the sama xx marker, Taki En Lending fogatnn å sielfs sins wägna, En Lending Borgmæstar Vonum Vönder: Vg the äi nägar wore nägar Vonum Vönder, Hafui inght thær med giöra, äutingia girllandr, ällær iwr, tagandr Warder Annan Doom Gonom Vönder, Hafui thå fogatnn og Burgmæstare förgiort, the sama xl marker, Mälgägandem tuplt, og taki åter sina xx Marker Vg sasom fogatnn: Burgmæstare og Radmän, skole the xx mark till threskiptig opbära Vå skole the og sama xl mark till threskiptes wtgiffua:

4 Cap:

Huilken Otto fogatens og Borgemestare

Vonr äi wädiar Annan Otto Vagnr, æftir thet thær Gonom Vonum Dönder äfr, stända fullr og fa, ster, Vg Hafui dörig mark ostaxr at wädia å han: Sama Radstufu Vaga skole wara nöthe å Borgma: så well som thær å Radstufuna ær skola fogata

wara, tyn af kommungs wägna, tyn aff kommungs wägna. Oc tuer Rädman aff stadzins wägna, annar sunsker och annar Lydesker, Will Norkor nyot tynra Voom wädia sätter wendre tuå öra som thå gunstan skolo nytläggias Oc tynn taki Jogatun tynr retr star, Oc tyr tuer Rädman mid honum Vönna till tresktiptis, ägn honum Vönings sinner Vombr, hafui tyr tree förgiort tyna halfua marku päninga Malsägande kunskylt, Oc tynn som wunnit hafuer taki ätter sijna tuå öra

6 Cap

Vti äsn Norkor wil sig äij läta ätnöija at Jo-
gatins och Rädmanns Vonna, Oc will äij wendre kon
ungne ürdia, Wtan hendre läta stadzins bok läggir
fram för sig å Viskun: för Jogatun och Borgmunstarr
läggir fram x öra Oc tynr taki Jogatun tuå öra aff
Suar Borgmunstarr tyn öra tynt ärnt Vönna, Oc tyn
öra stadzins kunfuar

7 Cap

Vti wil man tig Annan kiära Thå skal Han
stadzins sinn till honum sunda och läta forbinda
At Han skall till wendre mäle konia: tynn Vag tynr
Radstufu Vagnr tynr näst ägr, och suara för sig, Oc
tynn Wtan Han latr forbinda, Han skall sunnunum

Balcker:

ärffuugz kön giffta två vanningia, kommer han till
Rådstufftu, Oc han wardr förr bundin med lagom boti
ällar vänningia thet ägr will, kombr han äij ällar san
förfalz witnr hans till Rådstufftu, at han ägr äij i bynd,
ällar suärkr liggr kon fyna dman och fridir, böta
huar fyna tre öra till trefkufftiz, Målzägandr kon,
mugr och fladin, kommer han äij firrdr sinn och ägr
wtan förfall till at fuara, thå wari faldin till tre
mark som för ägr sagt, Oc till Hufftundsaldin, som
honum skulu förrgiffz, ägu full witn ära till reftimtz
saldin ägr. Oc Näwna fydan fogatin, Burgmerf
tarr och Rådmän tiu Dyamän med stadzins sinn
non kasta grannun thrss Mandzins som åkiärig
Oc thr skolu öffuerwara och wrta, at thr fullan vant
malz Oc Målzägandr giffta fyra vänningia och fyra
bönz vänningia Oc tagz wtaff suarandin vantin mz
girdnu, ällar thå han sig wndr han skull, sidan tali
stadzins suäna och fogatin, fullan vant för trisdoma,
reftimtz som brutin ägra och thom wist wardr Oc
sana tuwin dyamannin Närwarandz, Nu kan thr
vantin fyniaz, wari thå saak hans brutligom Galff
nä unna, Ingin skall till Vrifftuaz at giöra wälz
wärkr, å thom som brutligin ägr, wtan låta tga han

för Sogatnu ällnr Burgmunstarr koma, vrill han äij
thå sin brut bätra, Lata thå Sogatnu och Rådmän
full wtmäla för brut haus aff gedr haus ägr äij
tesöra till, Miätar thå Hunds ällnr Sonyt, vol så at
han ällnr ärffningia haus thel lössa mägo Innan klot
och där, ägu thet Hunds ällnr Jord ägr, Sama lag rva
ri om thnu som förbunda katnr, Du Kiäranden kom
nunr till Rådstufftu och äkiärandnu äij vek så at
han wari fallin till saakörnn Og äij till Kufftund sa
kenr:

§ 8 Cap §

Nu Orclar han äij Botum aller gialdom som
honum skulo förngiffz Ganga till ärfftnoder först
för Mälzägande, Og sidan för kommungr och stadnn,
neglia thr honum lössn giffna, Gaffn Mälzägandr inn
sla wald honum at giffna:

§ 9 Cap §

Nu kommer näkor Kiärenmål til Rådstufftu
Og giffnr näkrom saak, wändr åtr och will
äij sijna Kiära framgolda lagliga äller nuda, Böta
iij mark till Exekuffting, Mälzägande kommungr och
staden och Gaffn forgivet sijna saak, Kan och Curtalu
i dutingia å Kiärandnus wägna, äller å siäwandr
Böta iij mark till exekuffting som förr ägr sagt:
Och Kiär som androm äij mötnr, dutingia mid la

Balcker:

gom ällur wänningom, böta iij mark till Ierrskiffterr
som förr ähr sagt Ingru Kastin wäld wendr sijna
xl marknr Wälzägandr Kommungr och stadnn, och sijnd
wät förgiort wendr thnn han skall älmra sijn kärr
mäll Wendr liggia, förägn thet Kastinr warid för stadz
smr räth, Huar som å tolrkom stämpnermälom ähr
Antingia å snäraundrns wägna, ällur äkiäraundrs, böta
xl mark till Ierrskiffterr som förr ähr sagt cccc:

10 Cap

Vm Giffuer Kogaten Borgemestare äller Rådmän nokrom skull, sägr at han girrdr sår ällur blodwijte, ällur thnäd thet häldzt ähr, Och sägr honom Kastna Ennmrliga böts Wälzägandr och han sägr Näj Kastna thr förbr: da Burgnmrstarr och Rådmän så witer till tnäggia Wjämanna, som thet wijlia snä wia, at thet war sijnt och skiärskilt å sanna Wjgnr, ällur ähr oxwmbart, Kastni thä thr sanna Burgnmrstarr och Rådmän wäld han wendrbinda som sielfa rnr Wälzägandr woro Och wälzägandr Kastni förgiat sijn räth och xl marknr, Och älla thr mnd woro som förr ähr sagt, Och thrm knättit Kastnr böta Kommgnn och stadnn, resttnr bröten ähra, Vrkar äij foga, tnn ällur Borgnmrstarr witnom sijnwn, som nä ähr sagt ällur ähr äij oxwmbaart, wari sig resttnr cccc. cccc. cccc. cccc. cccc.

Om Mål Kräjande de för likkt sigs uth sinn trätte bröder och wardr nij för lagh för likt:

Rådstufftu:

som Gowen sakmygtigh.

II Cap:

Vti Stämpne skere man eenom Man til Rådstuff
u ägu Em Man owa Em Dag thå Rådstuffu skal
hällar Ehå skall thenn Man Gowen först stämnandr
först fiärag Dch sendan Hiarin nästnerty Gowen stäm,
nr talg förty at äij må Em Man i Bändr suara till
talan ägu Emoru: Vti Bägnr Hiar sig Bastia först
stämpnu Ehå witi thet han som stämnandr nind Endr
Bönum som först stämnandr.

IIIz Cap:

Warder ma saak Landrom landom, äller andro
stadom, vtan Rykes Dch wardr äij för ändat, ägu
Ehr till Espasund koma Ehå bötas thet alt næstr stadz
rät, alla thr Brut som Bötr mellan Espasund och
Stockholm, å vtländska manna wägna: äller Vtländska
vtan thr i skiärom byggia liggir i samma lagom han
han nokor Man Sonda äller Annar, nogot bryta
mellan Stockholm Dch Kommungs Gamru, Dch mella
Stockholm och Korshamn äller i Esrum, som stadz
Bnus mark Inn ähr liggir alt i samu lagom:
Samo lagh Bastiu alla andra städr Innyttis
Innan Bina stadzmark, Dch Hiar Män saman
koma, Innyttis äller vtan Dch wardr äij ändat

Balcker:

I thnn stadnum som thr byggia for Tnum rätt, war, Dm nokor fängum i stadm, för han brut Dch gar thet å liff Hans, ägnar gifwningen war giort Juländs ällr rät länds gånga liff för liff, ägn han äij kolom mgå, ägr och thet annar brut kötas rättnrtÿ thr äro, Drkar Han äij kolnn, rwarda Hans rät rättnrtÿ Prutnn ägra, Hnar nockor åkiärandr ägr ällr äij, och är gifwningen oxwnnbaart, Dch tå skall först Ransaakas mnd skiälom för ägn brut ällr liff tagns rclast Honom, Hwrn thet till komit ägr Ehrr skall gifwningr Ransaakas thnr h thnn giort ägr Dch kötas thnr Han boor:

13 Cap

Hu komer man til Rådstufftu Dch Rdas laga

Vona att Hogatnn Burgmnrstarc och Rådman Dfwnr thet han kiärnr Thå skall Hogatnn Burgr nrstarr och Rådman, Honom rät rijsta om thet mål han kiärnr Dch thet äij längr Draga till Tuman Rådstufftu Dags ällr tridir: Ägr thet mål rwandr ällr ligger i, Thå skolo Rådman thnn tridir Rådstufftu Dag saman Koma och Dona skola, rwrta thr äij thet målet at ända, thnn Rådstufftu Dag thnr rättnr kwnbnr bota Hogatnn iij Marckr Dch Hnar Burgmnrstarr iij marckr, Dch Hnar Rådman Dna Mark och thet gänga

Rådstuffu:

tick Lerskrifftis Målzägande Kommungr och stadnu, at
hnr swärie thr äij thnm lagom rwistr ällnr thet: thnm la
gom skrifftut stär. § 14 Cap §:

Hr kan man til Rådstufftu koma, och Brüthigem
warda, Gängr Han bärt at a fästa och Häller äij
hÿdnu, Orkar fÿn brüt mid tnnr mark och sidan half.
nä mnra, så offta Honom bädst sända, Hnad han kom,
mr ällnr äij, Madan Vfast ständr, wtan laga för fall
ägro till, Och thrfr Bödnu måga äij flere wara ägn trÿ
Och sidan mätas büd säktum Och Gans brüt så wlass
Gans godz som war brütt: Wtan Han gåar ass mid
Fogatnus Borgmurstare och Rådmanna Minne: Och thnna
wari Lagg Hnad thet ägr om giäld ällnr Annat Orkar
Han äij bolom Gänga till ärfftüdng som före ägr sagt,
ägn så brütnu ägre, Hnad som Fogtnu Burgmurstar
ällnr Rådmän wara büda nognu, thr fÿna mellan küff.
na å Rådstüfftu ällnr annarstadis, Och ingen skall andre
qwäkia i Ordom ällnr gimingom wndnr brüt alt Gans
godz ällnr 40 marka saak ällnr küff och godz Gans, Och tÿ,
nar thet thnra Millan at bindt äij pär, Gänga thr bot
först till trefftingh, sidan tagns brüt wtb, Efftertÿ
saaknu ägr, Orkar Han äij bolom efftnr saaknu och gim,
ningena, Och wari thress Gärdare Gans rättnr,

Balker

At budet ägr mera och at han hult äj lydwna, Mu-
kan Norkon Manna skuld giffnas, wari it ällr dmar
maal, Dch kändz han wndr ällr wardr tilbundm
mnd witnum Dch Sollr äj sndan thm Vag honom för-
lägz Dta ij mark till Crnskiffing, Mälgägandr Konun-
gr och stadnum Dch så offta sndan trre mark som
honom thr budet wardr, saul ej må och thr längr
dröjas ägn om trÿ bud. Büffnr han äj wt gialdet mä,
tas thä wt aff godz, hans som för är sagt:

Xtv Cap

Nu wil then Ohan gierna gialla som gialdskyllogen
ägr, Dch orkar äj botom ällr gäldom Dch Bindr sig till
Allan rätg och bättring, skodgr thä fattig Vombr hans
Dch hrrn gäld hans ägro tillkomen, Hända thr till
Mälgägandr Kommungr och stadnm: Dm hans rät som
för ägr sagt ägr thr tillkomit aff okr, Haffn thä
Mälgägandr minsta rätg

Xvi Cap

Alt thet Godz man loffwar genstan gialla,
som han thr tagr, Dch thr Komr äj kän i, An-
lingia Seelan Vag ällr Galfnan, Thr skall mnd sanna
lag wtbönas Anlingia i vant ällr wänningiar som
thrl för Vomen Kombr Inman sole sat, Komr thr
nokor Vagn i Anlingia Seel ällr Galf, Vönd thä
honom thr gället wtgiffna af Inman sole sät

Rådstufftu

Fwrton Vaga ther offtwr, Holdz äij hwdet Dog kräfft
Offtarwrra, Siöxog thwr om som för ägr sagt, Kan
thwr tyna at nokor giör kast mwd androm, Dog warder
a Honom kiär Vönnr thwr om, Sama dag wtgüffwa
Lutingia want ältwr väwningia, Rerdo väwningia, Hwn
salgo, skyxloga, Förtiwrst kon wari Sama lagh. Nw
kan thwn a sämia om giället, Annar säger kant wara
och annar ägg Liggia thet till twäggia Manna witne som
när woro, Thå stadgan thwra emellan giordher war:

17 Cap

Nw Vaga fwlle man mod sampnandi händ
nogot godz tillång, Dog kömmr annar wndan, Sa,
li fwlt afft thwn kwar sitter, Dog fyn taki fyn räl
kwar han ma, Nw kan thet wara, at the bädr kwar,
va sinia, Dog kräfft fynsa, Hafftwa äij förgiort fyn
Räts wtan Gwlkren thera han far äller förtager,
thå taki fyn rät wtaff som the bädr närwaro:

18 Cap

Alla Män Hwilke the Hälzst ästa, äller
thwra godze, Wtan the i Kommungz Rädr ägro äller
Riddara äller wräste Dog the Kommungz ärandr sökia
och fara skola Wysättias mwd twcom Mannom, aff
hywom, och äij mwd androm, såsom mwd stadzens
fwäna äller Jogatens, Vondangs Hüstrw må man

Annar säger
er kant wara
och annar ägg

Balker

äij Byssätia: Vtan thera bäggia godze Thorst äller Hnäd Hon Hafwer mädfara, anrkia mä byssätias

19 Cap

Vm Jårh then man Borgan Byssatter war, dmr, Leda tgä Han Jegalmus Huen äller stadzmus äu äij Jegatans Huän när ägr Han aff tgnra gatur äldnr thät han bärgan bndags och taki bärgan aff Gomum, Dg taki för ärfwer sin Hära päminguia Aff Kiärandenom, Dg tgä skall swaranden thum äldr giälla, fwär Han äij bärgan bdis i stadzmus iärn äller gömo

20 Cap

Vm kan tgen som Byssatter Warder, Bärgan fa komber Han till swars wari Bargana man Hans saakl[ö]s, Dg rättm sorkn wtaff Honom som giäldskyldugr ägr, Haar Han wndan böta bargana man Hans iij marckr, för byssetningna till Exr, skuffis Dg wari fallnn till Hufwudsaakna, Hnad tget ägr mera äller Minnr, Dg ägnar som bärgar för Inan:

21 Cap

Vm kan the til Rädstu[n] Ta koma Byssatter wardr, Dg Binder sig till Allan rätg, Kom, dr äij tgnn som Akiäranden ägr för ägn Rädstufft nu ägr Hällnn, Gufftugs Honom Herndom som by satinr war, ors äkiäranden, Böta tre mark till

Jon Dom bysatt war dar ock för Hon gan för Dr

HS / Engestr. Osign. 66 -

Rådstufu

Tryfkiöpings Ostaly ägandr, kommunge och ſtadsm: at han
folgdr äij kiäre ſyne, Nu kan thenn åkiärandr, Annan
tyna och kräna, allen tridie ſinne, Dog wardrr Byſatt
trr, Troter äij thå thenn ſom åkiärer ſijn rät i thr
tyna, Böta Gnarie ſyne trr mark till Tryfkiöpings
ſom förr ägr ſagt och haffue aldrig makt honom
ſkuld gifftna för thr ſama ſaak: allen Byſättia
lata, Orkar Han äij botum gänga till är Gnodrs

Xxv Cap

Nu kan then ſama åkiäranden, Of ſtarf
then ſama Manna ſkuld gifftna, och byſät
tia lata, thå warda thr ſyna mellan Kriſtian,
Of Annar ſäger ſig byſattrr wara för ſama ſkull
och annar äij kiggie thet till thnra manna han
war Byſattes mndg, Gnad honom ſkull war för
gifftnit thrt ſama allen annar: Dägia thr för
thrt ſama warj haakloß, Dog åkiärandnn böta
ij Marckr till tryfkiffts, Dgr thrt för annat
berta ſijn rät mnd honom, effterstyg tilbör, Dog
a Gnar annan latrr Byſättia, thå ſkolo thr
tuo han byſättia, Dog thnra at ſkilnat wrta

HS / Engestr. Osign. 66 -

Balcker.

Nu kan thet Hända At landzman warder
bössattr för gäld sijn och far ähj Bärgan för sig
i staden och Vthmanuum, Thå Bärge Jogatum för
honom, Och thet gällns aff godze hans, ähn thet rär-
ker, Hwad thet ähj Märker, Gånga så in till ärffwo-
dzs för thet som för ännat gäld, ähr thet så at
han ähr rettänsker, Och Hafwer ähj thet han må
gälda medh, Thå wari i stadzens gröno, thwr till
hans godz komber rättar honom, som han will
gäld sijn köpa medh, Och thå gräffn fult för
Kästen, som han i Hechtelse förgiordr. Thå skall
Wälgägande honom två wenningar gräffna till fö-
do Huar dag nädan han i Härkterelse sittr, för-
nä han ähj gäld sijn köpa, gånga han så till
ärffwodzs för gäld sijn som ännar, Hanna lagh
warj om Vthmän, Om tåkten nääl, thrm mil-
lan Länder ... § 24 Cap § ...

Nu kan then som kiärar Orcka häij then
tilbinda till sakrne, som han till kiäre å
thren Radstufftu dag han för swarc, Och then
som åkiärns knädr Näij för sigh, Thå skall han
som åkiära i samma stad nämpna sin witne, Och

Rådstufftu

Tthm samma Dag Ed gånga, aller nästa Rådstufftu Dag
thnr efftir, Nu kan thet vara Vthlygmåål och äij nöy-
tns måål, Dog ten samma som Kiärns till tilbiudir
Mäij för sig, Thå skall Han Rådstufftu som swarar
i samma pad lags sijn fästa efftirtty honom saknn
gyffz Och then Dag lag gånga som Fogatnn och Råd
mäu Honom förrläggia, såsom Annan Dag aller
tridir Rådstufftu dag, Nu kan Han Ed fästa, En,
non thm thyna Han må äij Ed gånga, aller
swäria lata, Thå sig Vnsämia mid måhägandnid,
Vm thm Dag Han må Ed fylla, Hänber thm äij
om Dagnn, Thå läggir fogatnn och Rådmäu dag thera
mellan, som för äfr sagt.

25 Cap

Nu komber then til Radstufftu, Ed will gån-
ga Dog äij komber Malzagande aller ägr äij i
stadnn, Kate tha Fogatnn och Rådmäu thnn samma
Ed
Dag gånga, Och wari så laglika gången, som Mälz
ägande närwore, Och Borgfru ingen makt thm ed
bräka, Nu kan Han åt Ede fälles, wari tha fallin
till sakne, som till Hand kiärns Och bota iij mark
till Tarfkiftins Mälzägandr Kommungr och stadn,
Thad thet ägr om pänningia aller andra skuld
kan Han förfitia thm Dag som Han skall Ed

Balker

gånga, wore thå fallen till sakem, som förr ähr sagt. Erfahr han wore sanna lag Vill han sig dagen hafwer taget Ok wardher han thes till wunnen wore sannu lagh, Orkar han ey lotum gånga till Kirkiubøes.

25 Capitel

Ingen må witne gånga aff landeno i ffstaden. Och aff staden och å landet, utan han gripper till Lodzman ällder Boolfasta män som hönder och andra tolige ägn the när äre thå tolkat skrex, och the skäligha ähra, måga witne gånga i staden öffuer Vrågy och Bååx, Ok andra tolkr måga witne gånga i staden, öffuer Vrågy och Bååx och andra tolige, Um Gräll ällder tolkat måga the ällder andra landzmän ingen witne gånga Um gräste ware sanna lagh.

27 Capit

Wägsagande man må then sama dagh ed sin gånga som han Ed fäster en redh, Först ähr han wändande thå må han sijn Ed å sijnum Kirkiu gårdha, och lag gånga, Klerkmän i sijnum skrijdum ällder i Kampen, ällder the liggia ägn så wendher for ff och ey annorledis.

28 Cap

Fäster then man ed som ey ähr Boolfaster, thå bäri kärgan för sig och sijn redh. Ähr ey Mälsägander när, thå Eden skall gångas, thå kalla fogatun och

Rådstufftu

Hergenmestare thenn ved gånga som för äfr sagt, Ry
nne han wndan som Edm säpe, Och sälz han
at Edewm, thå böta thenn som bärgade, ij mark sum
före äfr sagt, Och swari för sakem, Nu kan han ij
bärgan få, giörez mid Edewm som för äfr sagt:

29 Cap.

Nu komber thenn Olan til Rådstufftu ted wil
gånga aller reitne fylla, griffuer Mälzä,
gandr Hegatun aller Burgenmestare Edewm then E
den ey, wari så goder reder griffuen som gångren,
Nu skiliz thenn em fraundlig, säger annar wara
griffuen och annar ij Awiti thå thet Hegatun, Burg
mestare och Rådman som wnderrätow Huad han
griffuen war aller ij aller Hafftuer thet mid
stadzbergstu fäst

30 Cap.

Hwar som lygger ähro mandz aftmanna
aller kom, ähn sex goda reitne äro till, Böta hff
marcker till tretskiffting, Mälzägandr, Kommungr
och stadem, Orlar han ij botem, warda slagen ut
der stupem, och för swärie stadren och koma aldrig
i Gan, wtan han wardem Halzbuggen, Nu kan
then ij reitne wara till, wärie sig mid fij man,
wm, Sälz han at Edewm, fallez till sakem,

Balker
31 Capitl

Hwilken kallar annar oquädems ord, Orh-
warder till wämmen mod kwrom godom manwer:
och skiäligom Böta fyr mark till tre skifftyng som
förr ähr sagt, Orkar han äij kotom slå sig för Mm-
nen, Oc säyge at han lög Oc warder slagen wnder
sorken, och Römo staden, Oc kwna aldrig i han,
wtan Mälzägand Bader för honom: Komer och han
i staden obeffnandes wari Hand rätter tälelsi
som förr ähr sagt så offta han i staden komber,
Loffnar och honom i staden wara, Oc giör täl-
ka giernyng offtare, warda thå slagen wnder stä-
ne, och Römo staden och kwna aldrig i han,
mod bön äller anwexlyng, wtan han mistar tungo
sijn: Thesse ähro thr ord så skall bötas förr, Förwm-
nen Lijffwr, förwämnen Mordare, Förwämnen
kiugare, förwämnen Gerningson, Förwämned Mord
bränmare, förwämnen Hüsbömasson, Förwämnen
Trall, äller kallar godo kwn, förwämnen Horkon,
och förwämnen skörkia, äller förwämnen Trolkon
äller förwämnen förädä, kaller oc wrokor annar
Man äller kon, et ass tosta för dä mannom, såsom
Häremson, skökiason tiuff, Oc ähr äij mod thrm
ordom förwämnen, Oc ära tre män till wittne

Radstufft

som fyr äfr sagt wari Boot halffna minna, Drkar han äij botom. Thå skall han wed storken slagen warda och äij thryf äller stadin flyy, wtan han wardr thyr wed offeare fynnen, Nu kan thet howin wijtas, wari r sig wed vj manna Ede, äfn äij ära witne till:

§zz Cap§

Nu kan thet wara At Jogaten och Rådmän

Männena Byamän om stadin gånga, effter stadzens ägrandom Huad thet hälzt äfr, wardar thenn något giort antingir i Ordom äller gierningom, Liggir alt i Tur böte, Jogatens och stadzens synna äfra äij böigre i ordom äfn the män ingen stadzens äfrande gånga äller förkia wtan Rådmän, warin i tur böte:

§zz Cap§

Stadzens Synna äller Jogatans, Huilke the

hälzt ägra, skola wara höffwdzska i allen stadzens ägrandom, wnder Byamän Gamla och Rijka, Landz. män och giäster, Nat och Dag: allen sijnom gierningom, Ingom sit affstaga wed wåld äller wogro misförma i ordom äller gierningom, Sinnes thet an, narlendis, Och warda the brötliga, och ägra sul wit, ne till, Thå skole the sijn brut bättra som andra män, häda i ordom och gierningom, och ingen nåde wed thenn giwas, Och rätte Jogatan wed Rådman

wnn och rådmannum öffwer stadzens siäna och
rådh wid Fogatnum öffwer fogatens siäna,
öffwer all the brut som kunna hända i stadhen å
thera wägna ällen thes till kiäre komma:

§ 34 Cap §

Hwilken Stad vtlänska giäste koma, tha skola the sin waren vnderläggia: Och äy thenn vthär sig Kastna, medan the Jnne i stadhen äfro, Antin gia Dag ällen nat, kunliga ällen oppenbarliga, som swärd, Strlamäy Röytingia, Kastara, ällen hwad wapnum thet helzt äfro, vtan retta Maalmiffwr vtan the Kastna fäigd å sigh Thå skola the Fogatens och Rådmanna lost thes till Kastna, Och the skola wenta, Hwru the må wara, Hwar dmarkedz giör på offta Kan wardes thes med fängen, Kastna för giwet wapnum seyn Kan vthär sig Kastwer, Och vj mark till trescklingz Kommunge och stadhen, Der, kar Kan äy bolum gånga till är swerens, Och i Hwarjum stad Jnrikis, måga äy kiæmän wäpn bära, som nu äfr sagt, wnder samma boot, vtan Kan Kastwer rett arst i stadhenum, ällen orkar till xl mark wärligit gods, Hwad the äfra idkeliga i staden äller äy, Kara och kiæmän ast Jnnum stad till annan, ärander ällen kiöpmskap drifwande, thå

K

HS / Engestr. Osign. 66 -

Rådstufftu

Han thet komber wari sama lag om han som om annar Byaman, thet liggr, Hoffmän skole idkeliga fara ährandr både Kommungz och sin tilkiörstad, till Ens och till annan, till och frå. Huar thera ährandr liggia eller mista i stadnu, eller huar thet äfr böndr eller Rädz dräugia ära, måga ingen wapen bära i stadnu, wreder boot som för ägr sagt:

Xxv Capp.

For al Brütt måga Byamän och giäste i stadh, bårgan sättia, utan thet gåår aff liuff, och warder under färska gierning undertaken och för al brütt i stadzmuß giörw sättiaz, utan han brütligen warder, und Kommung eller Kommungz råd, eller försumer Kommungz Enbitzmanz bud, som honom budz giöraz och skiäll till äre, Ehå må Kommungz Fogate råda, huad han will honom i Fenet legia, eller och i stadzmuß giörw

Enda på Rådstufftil Balkir:

Taffla Öfwo
retz Balcker

Vti Ryder Man Heem äller gängen at androm 1
tBess wyllande at Han wil Honom skada giöra:
Rymer man til annars gård för owenom sijnom —— 2
Om Han får skada föragn Han til Bondans gård komber —— 3
Om Man saar i annars gård och giör äij blanat eller bloduite 4
Om Dråp äller Bloduite warder giort i Heemfridi —— 5
Om Man får skada annarstädis äsn uti sijn gård —— 6
Hittes man i garde sålto, och skilies osålt —— 7
Hämpnas man å sät mål och böig —— 8
Hämpnas man efftter böter sasta —— 9
Hämpnas man å annan, och annan giorde gierningena — 10
Lager man kono äller möö med wolde —— 11
Om Man giör försåat för androm å Kyrckio wägh äller — 12
rådstufftu wägs, Hwar Han saar til äller från
Nu komer Skilnader manna mellan å Rådstufu wägh — 13
äller kirckio wägs:
Om kirckio frid äller Radstuffu frid —— 14
Om Man äller annan af laga til målo —— 15
Leder man annan til stok äller annarstädis, Hugger — 16
af Honom med wålo, Slår äller Spot äller stinger uti
annat ögat, öra, näsa, äller tungo:
Hämpnas man å Konungz Doom: —— 17
Gångar man Heem at androm: och förer Han medh — 18
wålogwärke ur sijnom Heeme:
Om Bonda Räder Hustru sijna at Hon får Död af —— 19
äller Hustru Wräker Bonda sijn mz wåda
Om Barne kan warda afhärdeliga Rådat at thet får — 20
Död af —— 21
Wittes manna Stuffsal äller annar Brutl Beder man
annan dräpa, äller andra gierningia för stigh: —— 22

23 Om Rään Niad thet giör
24 Ligger man i skoga skipi äller annorstäder och later sig til Rään:
25 Om Man gåår i annars trägård som kukter ähr och tager frucki med wåld:
26 Hwru Edzöret skal bötas, Och thy Prut som Henna antin gia i Swårom Dråpom äller blodwijte, ther giörs thå Edzöret tijmar:

Brigit: is84arson

Her Efftersölger Edzöretz Balker förste Capitel:

Ryder man Heem at androm äller ganger tes wijliande at han wil honom skada giöra, äller nokro Hans Giwo, äller näkor thenn Hans gård sökir i trängo äller workor then i Hans gård giäst Hafwer, Thå han i Gåården kommer, slår, Dräpir äller Dugger sukkom Swårom äller slår skrue, Blanat äller Blodwijte, Alla the wed ägra i slok och saarwöte Hafwa bröttit Edzöret Swara Eg wari hon skiwsfrid Prustwffn frid Hemmelig Hwuss frid Och androm then fraudrig wptaliad

Iz Cap

Rymer man a annars gårde for wiän sijnom Hwju som affwinkommer, Kastar äller skiutir affwer Honom så at han får Wöd aff, äller fulswåre äller Blånat Lagher then stund han kommer i Hans

Balcker

gärd som han sig til kirke sökar, thå haffuer han bœ alla thr mæd honum wæro brutit Ebörd:

§ 3 Cap §

Nu kan thet taga then som förelöper, för än han kommer i hans gärder, som han flyr till, thå är äy brutit Ebörd:

§ 4 Cap §

Nu Ryda Män äller gånger heem at androm ähn thå at thr wilia skadu giörn oc göta äy, oc slå ingen till blodz, äy dugga äy vräka, thå hafua thr brutit [illegible] mark till Erkebiskops, Målz ägandr Konungr aff stadum, Bryta thr hus slå skeno, skiuffua Manna äller sköta, oc komer blodz tr innan äller Blånader äller nokot thet hans liff kan skada, oc ära sex Manna witur till, thet är Ebörd brutet, äller wärir sig mæd fly man, na Ender:

§ 5 Cap §

Nu kan then Man som heemsökningh giörs til warda vräkom äller sår äller får blodugtr, i ty han giör heemsökn thå är alt ogilt han får Nu kunna thr förbiuda oc wilia wendan fly, alt thet thr få a gärdenum äller a tompten, thet är alt ogilt, Nu ägu thr ägiaz wender i lukum, äller gärdz hus, oc falla fölter innan gärdz lurku äller

Tedzöretz

Lid, Och Hustrun wtan, å tgnu Herrsörkn giwrd
wari Ogilder Falla föter wtan och Hustrun Innan
wari Hjälder, Tÿ Han tåjan föl fötter stodo.

6 Cap

Ni kan then köpa rv gåärde som tse til ride, äller
gingo Seem åtg Och Vräxen står äller Huggen
sondan the kum rv Hans gårde, köla åfftertÿ i Gierum
gru war, Jårom äller Huad tgnt ähr och äij rfftar Tedzört,
Hrar som får sår äller warder Vräxen, sedan han
kumber rv Sÿnum gåärde, Thå köla och rfftertÿ målat
ähr i Jårom äller Vräxen, som han ålte rfftar stadzens
rätt Och wari i ingo thrsa Tedzört bruttit

7 Cap

Ni Hiled män i gåärde sätto, Och skilies osätto, Ther
ähr äij brutet Tedzört, wtan han gängen rv gåår,
de Sÿnum wenden, Och Hämptar sig warem och Hirby,
Och gången åter i gården Huggen Vräxer äller giv
nobet tgnt förr ähr sagt, Thå hafftun han och alla
the med honom woro bruttid Tedzört, Kan tgnu
Man Vöö som Herrsörkn giwer, förägn han hafftad
sin brut bättrat, gialder dr Hus hans rfftertÿ the
afl ar Hus toge och förr werskilding

8 Cap

Ni Hämpnas man å sät maal och boots Thå Hafv
nun han bruttit Tedzört Thå skal tgnt Ej Man.

Balcker

älhr skar, Nu kan thet i Kiffui tilkoma, Och ägra till tnäggia Manna witne, Böta tha för hiart et ₰ mark Målzägandr, och ₰ mark kommungr, älhr wärir sig mid sex Manna Ed, Orkar han äj botum giffuir him för him, och så wari i allom asshuggom, skiär man skar älhr tungo ass man, na, Böta lxxx mark: Målzägandr ₰l mark, Och kommungr och stadnu ₰l mark, ägu Målzägandr will wendr botom taga, älhr giffuir him för him får han Vöd ass, Böta rsttnytÿ i Dråpmålom skiliy

✠ 17 Cap ✠

Wti Hämpnas man å kommungz Doom, Dräpir älhr huggir fuessåre, älhr hämpnas å han thnrför at han witnadr mot honom för kommungz Doom, älhr hämpnas å han sidan han hafuir böth wid han sÿna saak, älhr sit Fädrnir wart för honom lagliga, Hämpnas han thnrför thå hafuir han brut tit Ejörat, Och alla the mid honom woro hafua brut tit Ejörat, Thå skall thet ₰ Manna nämpnd wrta: Huad hellir han hämpndz thnrför älhr annar skiliadr kom thnra emellan:

✠ 18 Cap ✠

Wti Banger man Heem ål androm, Och för han mid wåldzwärk i gåardr sÿnom: åutgå at han

Edzöretz

bryter äj Hund gans, ällar gör blodugstr i gårdenum: Thå han kommer w gårdenum bindr han med sullom bändom, dräpar, hugger sundsåra ällar stinger, dog i hiad helstedsom, han i sitter, hälzt thå gaffuar han brutit Edzörat, utan thet sker kommungz dom, her, ällar annars thess hus kommungz vom gaffuar ällar lerdz å han sama sinnadar ällar tals med Rannsakan w husstr gans sannar sinnadar:

19 Cap.

Om kan Bonda Hustru sina Räda asshärdeliga, så at hon fåar Vöd af med sin wilia:

20 Cap.

Om Barna warder af shärdeligen Rädat, at thet fåar Vöd af, Thå skal thenne för bötas halfua manz bötar, till Erkestiftz, Mälz ägandr xxx mark Og xxx kommungr och stadum, Og äj hus förngänga. Og ty ägar han äj aldar som dräpar at ärfua, hiad han dräpar med wåda ällar wilia, utan Moder kan liggar Barn sit igiel, Thå ägar han äj wärd nästa hus sit ällar arf sit, utan skrifftar sadar maal ällar bättring taga nästar kirkiu rät, Og äj andra bötar utgifua, kumm sädemens frän, dar kiära till grunar, hui hon lägg barn sit igiell med wilia sin nom, Thå wärir sig med oj Man

Balker.

na Lodz, at hon låg aldrig thet ighell med wijlia sij-
uum, Orkar han äij them Lden gånga, Thå liggir thet
till Kij Ulanna, Huad thz hällur wäria ällur frlla, war-
dur thet så, at hon giäfftigs, gömo sig at hon lägge äij barn
i säng med stiufffadrenum, Döör thet i säng med ho-
uum, Thå tagur hon misto arffuet: Nu kumur fädr-
ung frändur barnfödz thet säija at thet war Vöt
i häggia thnra säng, och thz säija klij före, Thå liggir
thet till Kij manna, wäria thz thmm wari wardr,
Fälla thz thmm Völa som sagt ähr och arfuind mödg:
Dräwa thz thet barn, mid wåda, ällur at sirlijr
fadur woro, Völa som skilg i wåda bolum, Barfui thå
för wärkat arffuet som han ällur hon ärfua
mätte, Och thet arf som barnena tillbör, ägu thet
at ärfuir komit war, ärfua nästa frändur ällur
sij skone ägu thz till ägxo, Agxa och thz offuer maga
Kåda thå nästa barnena frändur för arffuir thz-
ra, till thz Mogande wärda, äij ähr fadur ällur Mo-
dur, Nu kan Quman thnra, säsom stiuff fadur,
wolwande Vöd barnfödz, så at Vöd mid Honum, äl-
lur thmm bådom, och wr skilg så i hagonum, Thrför
Ganga ärfuir thå Modrenu, ägu hon äij wåldande ähr
Haffuir thet Vanskiwe, bäri thå thet ox alt arf-

ärst mäd nyodar sijnu. Nu ägn hiask, fadar ällar
Modar orka botum. § 21 Cap §

Nu wijtes manna tiuffsaak äller hiarioban.
da brut thet Sälzt är Lags Man, Dastad, bindad
och wijnad ofwerwunnum, Dog äij i ovrumbara handom
takin, utan konungs dom ällar thess mandz doom
han Saffnar Thom thet giwr, Dog alla the mäd honum
woro Dassta brutid edzörat, Ey at hwar man ägar
frid i sijnu hüsse och godzi, och särdelis a sielfs
sijns lussiur: § 22 Cap §

Nu Lägger Man annan äller Hüsbonde Biuder
suäru sijnu nägnu man, dräpa, sargat Blänat
äller Blodutr giwra, Hwad thenn, the som
samat
maloin giwr
antingia i forspåtom ällar Hremforkan, äller Hüru
thet Händer, warj så thenn som leger, ällar i fulle sak
som thenn som giwrdr, ägn till ägra tuägga manna
witne, ällar wärir sig mäd sex Manna Eedr.
§ 23 Cap §

Hwar som Röffuer af androm i staden til
trug oräd wärdz rafter i wärd ägr ringt, Dog
wardar haar åtaken mäd vj Manna witne Miste
sin fund fit, gänga ingen lössen för, Nu kan äij

Balker

witur till wara, liggie tgå til fÿ manna, wäria tgr han wari wardar, fälla tgr han tgå skall han Haldz Buggas, Röfuar wkor till rud ör å al, mäninngz gatu ou Vagnu, Dg ära tuäggia man, na witur till, Böta fÿ mark till Erfkiftins, Mälz, ägande Kommungr og stadu, ällar wärir sig mod fry Manna Ede, Orkar han äij botom, mista hand fÿna, Röfuar Man till Half Mark wärde om Vagru og ära witur till, gänga kiuf före, Dg kv, na ingru botom wardar som för äfr sagt: Röf, uar Man ou Vagnu, å almäninngz tärge, Orto, ga wärde böta ix mark till Erfkiftis, ägn tuäggia Manna witur ägra till, ällar wärir sig mod fry Manna Ede, Orkar han äij botum warda slagru wardar storkum, og fly stadu, uta Mälzägande bndar för honum

24 Cap

Vi ligger man i skoga skipi äller annar, stad Dg kalar sig till Råan, warder han Greppu å tgru ginr ningru, Tgå skall han till Råd, stufu föras, Tgar skolo fÿ män näumnas, som han skola wäria äller fälla, ägn är äij fry Man, na witur till, Fälls han som Råand wijtnar, tå

skall han halvz hugga, Och äij androm botom,
wendrkona, wäria thr han ryari warder, Och
thm böta tw mark som saaklöss hant hastadr
och wälbördr, Och ä thrä monga thr ägro böta
huartgra xl mark, Och hassna äij brwtit tzö,
rct orka thr äij botom:

Xxv Cap

Nii gänger man i annars Trägärdh som
lüktar ägr, Och tagar äpla ällar andrr frwkt,
nid wälde, Bÿaman ällar hand thsträ äro fort, Och
wrÿkia wäria konum slag thrra mellom, Här Bondom
ällar hand thon Vräp sääk ällar Blodwnde, thet är
brwtit tzörat, sääk thm som tilkombar Vräp sääk
ällar Blodwnde wari alt ogilt:

Xxvi Cap

Hwilken man som giör nokot thet mi ära sagt, an
lingia i Grenfrid, Kirkio frid, Hemlig Hwss frid,
Badstwfwe frid, Rådstwfwu frid, ällar nokot af thm
för är sagt, ällar wrskiltz hwad thet ägr, Thå skall
thet alt bötas, rfftwrtÿ som först wrskiltz i Vräpna,
la Balker, Och sidan böta tzörat, Mälzägande xl
mark, Kommungo xl mark, Och stadan xl mark, Och
han skall äij Rÿkt wrna, Och äij godz hans skwlstag

Balker:

Orkar gan ägi kolom warda Saltzbuggum, Orkar gan ägi kolom till xl mark fälter ägr. Ingesson balkrud Ygå nista Högre Hämbygna.

Anno Domini: M: c: c: c: vii och viij ste Katarine Dag

Lagh och stadgade, Ygm ärlig Konunng Erik Magnusson Dgh all Riksens råad i storkon, at ygm Man som giör fluk och sammat, å fogatum Burgamest, tarr, och Rådman, äller å Ku ygra Jman stad äl, ler utan, nyster küsset, ägutgå at gan ägi Konar gerning: Drår Sår Blodnätr äller Kläderers blånadr ällar Hunßbrått, ägu till ära säx Manna witne, äller wärir sig mid xij Manna Ed, Giör gan Drår sår blodnätr, blånat Kladers äller Hunß brått, nyster küss och godz, Konunngen taki godzet och Mälzägande küssat, ägu till ära sex Manna witn, äller wärir sig mid xij manna Ed, Dgh alla ygr mid ägra i fluk sammadömum mid sama wijlia stända sama rät, Dgh offuer al, la ygrum Hunßa, Hägna, Gremna äller wreria, skall ganga Konungz Hämpnd ogh wrendr.

Finde opå Gdzörtz Balker.

L

HS / Engestr. Osign. 66 -

Taffla i Högmåles Balcker.

Om nockor myrdar man äller kono: 1
Om fader äller moder drapar barn sit med wåda äl- 2
ler wilia:
Om man tager tuå laggifftia konnor äller kono man: — 3
Om man äller kono warder fången medtruldom: — 4
Om man äller kono förgiör stiufbarne sijno: — 5
Om nokor giöre[illegible] här moot konungen äller rijket: — 6
Om man leeder wtlänskan häär å fosterland sit — 7
oc bär affwogan skiold moot sin rätta härra:
Om nokor Troskylder sijen drapar sijn rätta Hoß — 8
bonde, äller Hustrv sijn bonda:
Om man sätter eld i annars huus med wilia: oc — 9
wil bränna båda by och bonda:
Hwrv man skal wärias äller fällas för tolcka gierning 10
Om kåna äller man bär förgiarninga å androm, oc 11
warder baar åtalin

Förste Capittel

Myrdar man äller konu nocken, äller hwar som annar myrdar, oc läggar å hwn oc bär å fiälstur, Så skal man stäglas oc konu brännas ägn till ägra frey manna wit, ur, allur wärir frig und frij manna ed, Fogatun oc Rådmän skolo thr tolf man näimna, wärie thr han wari warder fälla thr han wari fältur.

2 Cap

Drapar kona äller man barn sit med wilia

Högmåls

ällar mygrdar Hwdet ällar Christet ällar Garn Fadr
syn ällar Modr, Hälchet tgnna giör, Man ällar
Kona, Tgå skal han stryckas och Kunn strenas, ägn tgt
ägr oppenbarat ällar skrt mnd sin Manna wit,
wyr, Hwm tälckn saak wytnd och är äij oppen
barat mnd witnum, tgå wärie sig mnd sin man,
na Tydr och sidan skiärer Gnar om sig, Fogatnn
och Rådmän Kastar Tdnn, wärie tgr Gom wa,
ri wardnr Falla tgr Gom wari fälter: Nu Kom tgt
tgrra mygrdr, ällar mnd wyckia Bråp, skal mista ar,
nrt tgrs Wida och så ättingar Gand, Tyr at ingn
må Bråka sig till arff, Nu ägn tgt är å wåda
tillkomit, Tgå böta som i Bråpmålom skilz mnd
wåda Och tgå skall tgnr sin Manna Mänpynd
ächonna, Tgnad tgt war mnd wåda ällar wyckia:

32 Cap

Gånger man från laggifftta kona syna, Och sätter
sig andra laggifta och Kastar, Medan tgnn Kastar
som han mnd lagom Kastar fångit, wardnr tgt
skäliga skt mnd oppenbara witnen sin manna Gr
till Gand Och mnd skärckinr vät, Tgå skall han
Halz Hänggas, och tgr Kunn strenas som så giör

Balkes

fiiunds tghet äij och fuesktäl till wari saakløs.

4 Cap

Förgiör man, manne äller kono, äller konu kana äller man: und Trukdom äller androm förgiw, ningom, så at hon äller han fåår Vöd aff, Tgå skal han stryglas och hon bränmas, ägn till ära vj manna witne äller wärir sig und fij manna red, Källes han åt Trdmom fälles till saakrum:

5 Cap

Förgiör man äller kono stiuf Tbarne sinom: och will barna sijm arff ägna, wari lag sam om liff tghra med tagom som wrskilz, Dog ståndа om arffuet som för ägr sagt.

6 Cap

Hiär som Riesser Häär mot Konnungs ~~rodgal~~ hr Rykesmz herrom, äller försäte giör, at han will han fånga äller dräpa, äller nåkra wåldz gim ninga giörа å han allrä Drät und kerffue sijm, Drdom äller gimningom äller Kirke, Tgå ägr han nijsta alt tghet han ägr Jord löserа äller gåårda, Dog liff sit ägn han fångnu wardr, Alt kan ho, nom tghet wrytas, och äij und oppenbara gimningr fångnu, warda Tghet fånden till Konnungz nämynd Halla thr han haffue förgiort alt tghet för ägr sagt wäria han wari saakløs.

Högmåles Cap

Nij ähn man leeder wtlanskan häär å foster land sin, Dog bär affrogan skiöd mwot sijn rätta Hwssa, Dog Häring sei rgit fädrenneg land, wtan han fölginr them Kommungr som rät komen ähr till rykt Thå Hassinr han och alla thr med honom ähro för wärkat bäda liff och godz wnder Chronona änär deligr ägande Nw ähn nokon wijtnog tolkom saak, Dog ähr äij openbarat, thå skall Kommungz nämnd han wärja/ aller fälla, wärs han wari wardor fälla thr han mister liff och godz:

8 Cap

Nij ähn nokor troskylder sijen aller hustru dräpar sijn bonda och wardor fängen, å färska gierning, Thå skall han stenglas och hon brännas, Dog alt thet thr äga till Erfskiffte gånga Gärda aller ijrd aller hwar thr äga, Taki hon tuk Mål ägandom hon Kommungr och ren stadren, Hwem tolkom saak wij, tre Manna aller kenn, Dog ähr äij openbarliga takin wonder aller ähr äij sex manna wijtnr till, Thå wärir sig med tolff manna Ed, wärs han wari wardor fälla thr han Drapsin förgiort liff och godz som sagt ähr Nw säger then som Dräp war komit till ass wäda Dog äij med wijlia, Så skall han rettom arff åom törgelda böter giffna, Dog äij liff mista:

Balcker

Och gifftes kommungen och stadsen lagaböter som för ägr sagt och i Dräpemålom skiltz, ägn thet skall fij manna nämnd weta, med sijnom Eder hwad thet war wråda ällar wijlia:

9 Cap

Hatter man Eld i annars Hwis med wijlia
Och will bränna hws och bondz Bränner ower et Hwss ällar flere, ällar gåård, Och warder wedertaken å färska gierning, Thå skall a bådle bränna Och godz gans alt till trefftiffftig gånga, Ten Tending Skallygiandr, annan kommungr, Tridir Härradr: Och ä så, at a skall stadsen ätergiällas, först aff 9 skiffte tgm som skadan sig Och sidan skiffting thz böter är, Rätter ägi mera godz ägn skadan ägr, Thå skall ä gan full för skadsen Gaffua, Och kommungr och staden Saakörsen mista:

10 Cap

Hwar Sälcken saak wijstis, Och warder ägi Saar Sålaken ällar med x manna witnom, wärir sig med fij manna Eder, Råda Gaffua nämnd Hwar tgera, Swarandsen och Kiäxanden, wäria ägr gan warj warder, Fälla tgr Honom, thå giöras med Honom som för ägr sagt:

HS / Engestr. Osign. 66 -

Högmåles
11 Capitel

Här vonda förgärninga å annan, wärder haar
Måtakum, Tgå skall han tagas uns förgärningom
Dig Ju å Rådstufftu ledas, Dig Tgit skall Xij Man
na Näwnd weta: uns sjuwm Leda, huad han tgr
förgärninga giordt aller äij, Wäria tgr honum wari
warder, fälla tgr han Böta xl Marker till Kerkiff
tes, Målsägande Kommunge dig staden, Orkar han äij
bot uns, tgå skall han bränmas, dig arffna taki godz
saus, kan tgit wröffnas at han hafftur någrom
skadat till Lijfs, uns rådom aller giärningom, Tå
skall tgr Xij Manna näwnd åkoma, wäria tgr ho,
nom wari warder, fälla tgr han hafftu förgiort
lijff som före ägr sagt, dig godz saumladt, Dig gån,
ga tgit till Kerkiffstus som före ägr sagt, Mytus
tgit manne aller kom, dig wrarder äij åtaken, hig,
gr oss tgå till Xij manna näwnd, Råda half,
nå näwnd hwartgera, wäria tgr han wari
warder, fälla tgr han, böta som för ägr sagt, Or,
kar han äij bolom tgå bränmas, dig arffna taki
godz saus, Dliffuer han warder Böta tgnn som

Valcker.

saak gaff Köta M mark, Mätzägandr Konungz och stadin, Dog wari ſamu lagh i Kalon Högmål ägrandom, ſom annor orkar äij tilbinda, Nu orkar han äij bottin, warda ſagen wendr ſtryonz, och äij nu stadin komber han åter nüſta ghuſſund ſit

Dräp med wijlia:

1 Dräpar man med wijlia, och tgen trängder giör dräp.
2 Huru man skal annan til dräp binda.
3 Om Dräparen dör förägn gan ägr lagwunnen.
4 Huru böter äga bötas efter dödan.
5 Om Dräparen dör sedan gan lagwunnen ägr.
6 Om kona dräper man.
7 Om präster dräper leekman.
8 Om leekman dräper präst äller skiärk.
9 Om nägor wil dräparen wäria, af tgem gam fån, get haffur.
10 Om man wil weta dräp sät äller böte.
11 Skiarder kona dräpen med sarne ägr.
12 Om arffua tges döda dräper dräparen.
13 Nu binder konungs ledungs wtg.

Förste Capitul:

Nu dräper man annan man tränggs, och werder fången å fär ska giärning, giffuer lijff för lijff, och kom ingo böter wedr, och ägum många saman ägna i fleek och sarnöte tgå dräpet giörd, ståndo alla tru rätt, ägr han tränger af lijff wid mista äg lijff, wtan tyyw mark, efter lagatens och Rådmanna nådom, Om tgr tyyw man, ler gånga till Twe lijffftng Målsägande, konungr och staden, kan tgrt så wara, at någor dräpar annum, och dräparen kan wndanflij och

Balker

warder aij taken Böta Malzgaundnum Cl marker
Konungen xxx mark Staden xxx marker Och Ry-
ma wj wirkin i Kirkin allur Closter, och aij annar stadz
Och sendan koma i stadin, och binda böter, Och Ha-
Malzgaundr intyet wälp at gänuad, Will gan aij
wender bolom taga Läggs hand Wel i taga händer
Och Konungs frender kysser å gan, Och ständer thet
Mat och åär, Taki thet Konungs fongte för flotta
fää.

3 Cap

Warder Man dräpen Och kiännes Ingen
wender Dräpet, Skiffna är skyngie tgå wi-
gren skuld, Binda han wedr med wj Man-
wm, Egen som Dräpet wijtns wärie sig med wj
Manwm: Nu fångar man Annan för Dräp
sedan Dräpet war giort, och wil til Dräp binda:
Och han sägher Näij för, At gan aldrig thet Drä-
pet giordt: Orkar thenn samma gan tilbinda mz
witnum, mista Hälfften, Orkar Gan aij böta
Cl mark till Jarpskiftning, At gan saaklöss an
wäldförd: och hant-ägr Gan Dergadr al-
ler dagen, Tgå böta som i Häradzbok skiz, Och
tgå Cl mark Kastna tgo gan taget i Gnsinna

Dråp med wilia:

Hans vg Henna äller annerstadz tgå hafftia tgr
brwtit Ezörat:

3 Cap

Dödr then man som Dråp giordt, förägn
han lagwinnum ägr, vg kränuz arfinnr tgr,
tgå Böta för Dråpet som förd ägr sagt till Herskifft
tnz, Vyllir tgr tget, liggie tget till ÿj Manna, twärria
tgr han twari wärder, Hälla tgr han Böta som för
ägr sagt.

4 Cap

Dödr Dråparen Sidan han lagwinnum ägr
förägn Hans Vagnr ägr wtgr, ägn Mälzägande
hafftia Konum Vag giffnit, tgå köta Hans
arfinna för Dråpet som wrskiltz till Herskifftz,

5 Cap

Alt thet Bötas skal för Fadrs Gierningh:
som han hafftier brwtit äller Modrr, äller
andra fränder, grälzns å wtg Brut Hans som brot
hwad tgrt ägr Jord gärda äller tÿsöra, tgå
wara arfinna saaklöss, kåda för Mälzägande
Konunge oc staden, Ey at ägi ägr annar, annars
mandz brut Hämra, tgå han intget orbaar:

6 Cap

Om kåna Dråper man, oc warder fången
a färska gierningz, äller Innan Vag oc Vÿg,

Balcker:

ner, Thå skall man genna kata till Rådstugu komma, och vänna som annan Bråvare, Hafwi sedan Målsägande wald, hwad han will Böter taga, eller Hämn Häldzhugga kata, Tagne Målsägande, ta, ha äfterty werskill ägr, Oc Kommungr och staden så sijn Werk, Nu ägu han warder ägi wid fär, ska giörning taken, thå kagmungrd som sagt ägr om Bråvare. § 7 Cap §

Bräper präster eller Klericki leekman: Thå ta ägr Bijgor Kommungz rättan, och afwia thess Böda Målsägande rätten af botom och staden sijn treding § 8 Cap §

Om leekman Bräper klärk taki Kommunge sijn räts, Målsägande sijn rät, och staden sijn räts: § 9 Cap §

Wil kunna nåkra man wijlia Bråparen twära, för them han wijlia fånga, antingia i sijnom Hekne eller annorstädz, Thå twari tjet Lijgelt the giöra, som han wijlia twära, Oc alt Ogilt tjet the få, hwad tjet ägr Bråp eller såår eller hwad tjet ägr: § 10 Cap §

Om någer Räner Bråparen af them Han fånget hafwa, them tåkket giör han hafwer kunnat bedöret Sama lagg twari om alt an

mot, ther nägor kräuer fänga aff androm:

10 Cap

1) Nu wil man weta Dräp sät och Böte kiara
Mälzägande emdan effter bolum, Gulligen the
ra ther hälzt ägr, Hon sörger tur boot gulur wara,
Ther äger han stadzens beräff och Jerfrigle ää haff
nä, Hwad ther gulbet ägr äller äij, Komer Man
till Radstugu, Och gänger wredzr saak söjur, Ey
han äger Wöe för kinta, Ega tarff ther äij
witur öfwertagas, Förty sa nögkit ägr kient
saak som skiärskottat, äller mid witnom tilbunden

11 Cap

12 Warder kända Dräpen med Barne ägr, the
ther ägr i Genur kiffwr, Ega Böte hon a
ter, mid Hurkute aff them botum, för kom
Dräp bötas som ägr Jurgelt, Ther taka Komun
gens arfwa, Halff Kommungr och Halff stadr
Och xx mark för Barnet, Ther taki Genur arff
nä Lonskylt, ägu till ägra ij manna witne:
Och Jwiggia goda Komu som witur skole wara,
At ther barn war gwirkt i Genur kiffwr, ära äij
the till, Ega wan sig mid ij Manna Ede

Balker

a barnsins wägna. § 13 Cap §

Kumber Thes man arfwe Som Dräpen
wart, Dog Dräper tgen som Dräpet giorde, Swa
sanna Dag äller annan tijna aff bröder, wtan la,
ga Boom Thå böta aff fasta som annan Dräpar
Orkar Han äij bolom gånga tijll Hands för

§ 14 Cap §

Nij Bröder konungh Tedings röts och
skiw ligger i laga Hamen, och skiolen ständer
i stampen, warder man tgen Dräpen ligger i

Tueböte

Ende opå dråp
måla balk
ker meds
wijlia:

Her begynnes Dråp,
måla valcker med

1 Hvrw många Hugs skola til wåda tälias
i eno hugge:
2 Nu warda tua sår af eno Hugge:
3 Nu star man i stättu, och will dör skiuta, och
warder man förestadder:
4 Hugge tue trä, eller steena wälia:
5 Nu om Brunder ägr i by, han skal bötias vid om
gyllas:
6 Klyff fuer man i trä sialff fiwfhandes, och får dana af:
7 Faller man aff trä eller andro neder, och igen fåår
skada wttestander:
8 Fella Hugz å man, eller andra Hända manna wirkt:
9 Nu faller fadz å man:
10 Dråper offuermage man med wåpn:
11 Nu Dyl offuermaga Dråp:
12 Kan konna i wåda warda drapen:
13 Nu kan konna åwetta warda:
14 Dråper fader eller moder, barn sit med wåda:
15 Dråper få man:

Enden på Capitlan:

Dråpmåla Balken medh wåda Första Capittell.

Nu Hugger man a manne, vid warder an, war förestadder får Bana af, Tgå må äij flere gångs till wådatåliar

2 Cap.

Nu kunne tht Sår af Eno Hugge warda: Dog tager Håånd ällor Hiåffuud, Tgit äfr högsta wåda Tger ägr 8 l. mark wåda boot, och 8 j manna Eder, så åt tgit war mrd wåda, och äij mz wijlia, Dog 3 gen Ed skola tge gånga, månat nr, ter Vrårt war gifvit, och Gnar om sirk, Tgå tar ren till wåda, utan båder tgen som Vrar Dog så gaud arffua som Vrårnn war, Däija båder wåda wara, Dog tge skola båda Ed föregån ga, Vidr sig så Gud Hielpa, åt tget war wåda och äij wijlia, såsom wrskily om wåda Ed för Vrå wom, Tgå skall för wåda Edom gifvas i Sårom Blånat ällor blodwijte, Dog Gnar Ed sijn gånga affinnty som Eden ägr, Dog alla wåda böter, båda i Vrårvaren, och i Sårom, ällor i Gnarir tget äfr tak; Målzägaunden Enskyld, Fällis gan åt Ed, Jeuum Dog orkar äij botom.

M:

Dråp med wåda.

3 Slår man i såto Dig, wil wiur skiuta Dig war,
der man för, Dig får Dö aff Böta mark mz
wåda Ted som för ägr sagt, Tager tget Nogorß för
å stål äller steen, Dig sodan tager Man og får bana
aff Böta ff mark Orkar Han äij botom:

✠ 3 Dap ✠

4 Skiuter Man Spiute äller kastar steena, äller
nogro ty Han mhå skada mz giöra, at tget oft
uerghnds wore, Får tger nokor bana aff, wari wå,
Da boot xl marker, Dig åter som för ägr sagt, Mn
kan spiuth äller sterns Kast annerstadig för kapa,
ägn tgen som skadan fick, Böta thå ff mark
Dig gånga Ted sijn som för ägr sagt, Fälig Han
at Tedemm Dig orkar äij botom, wari spann lagg
som för ägr sagt.

✠ 4 Dap ✠

5 Nij Hugga tua tue trå, äller steena wälta
Få både bana aff, liggie båda Dgilde: Får annar
Gialder tgen som kastar Han åter mz ff marker
Dig wåda Ted som sagt ägr, Fälig Han at Tedemm, Dig
orkar äij botom wari som sagt ägr.

✠ 5 Dap ✠

6 Slår Brunner i By, Han slar Bönder och

Balker

om giöliar (fäller man och får bana aff, böta fyj marker
Then Brännan äger och wåda ted som för ägr sagt,
Orkar han äij bolom wari lagg som om andra fyj
mark i wåda, Nyttia äller ägga flere brom, Gälle
then som fäller och äij then som bygger som man
i Broo och fåår bana aff, bölre före xx marker, och
ted som förre ägr sagt, Äga flere broo saman, böta
then som fäller och äij then som bygger, fälle han åt
Edemon, twari lagh som för ägr sagt:

Kap

Klyfftver man i trä siilfwiliandes, fäller ne,
Der, och fåår bana aff wari Ogilder, Klifftver
Man i trä bidin Och faller under Och fåår bana aff
Böta xx marker then som bad, Och reds som sagt ägr,
Klifftver man i Erä, effter bud Och får bana aff
Böta then som bör xl marker och wåda ted, Nu fryger
arffna tgess Böda effter budi äller böu wara on
klyfftven, Och hin Orkar Gylie mid fyj manna ted,
fälle han at Ede, fälledriäe sakena som honom
skuld föregiffs

8 Kap

Nu fäller man aff trä och fåår Böds aff then
som wnderståndes wari Ogilder, Nu faller
Hwb å man, äller manna wirke, dömar, Och

HS / Engestr. Osign. 66 -

Dråp med wåda:

för Dana aff wari Bodig Ky marker, Dog Tiuer som
falt äfr Drkar Han äg boton wari tag som sagt äfr
warder Honom tgrt budet at bätra som tget ägde,
Dig Wager förlagder, org tjmade äfftor Wagen, wari
tga Vrår affter wyllia wirkom org Botur, Dog så wa
ri i allom Judrom, tger Manna wardor budet at bä
tra org giör tgrt åg Nu Byggia Män Hiuß, Dog an
nat tålglet, Dig Ege som Byggia åller annar är af
node tger till giöra, later sig aff Händom slippa,
Steen Timber, sivlar äller Hnad tget äfr, Dig man
får tger Dana aff, böta Ky mark org redg som för
ägr sagt, Nu Kumma några Käfta bristo, som
Bondan tgem fick till Byggning sköna, 3 ty man
Dana fick, böta tgå bondan som byggia kot Dig åg
tgå tgen som å Hulp

9 Cap

Nu faller kadz å man, wari ogilt, äfftario
gånda kas tget äfr

10 Cap

Nu kan offwermaga, ohinna ägn Ky åära:
Vräya man med wyllia, Böta Fl marker Wadz
ägande, kaefft Kommunge org staden:

11 Cap

Dråpar offwermagi man med wåda Böta:

Balken:

Kÿ mark kan och öfwärmaga Minna ägn wÿ åära Wräwa Man Hwad thet ägr wåda äller awÿlia höla wÿl marker

12 Cap

Wthi Dÿl öfwermaga Dräp Bindas så Han til Wräwd och såår som annor Man, Nu säger annar wara öfwermaga och annor äij, witi thet Kÿ män, Råda Salfina näwnd Hwartgera:

13 Cap

Wti kan kåna i wåda Dräpen warda, Och säggs Hon wed barna wara, Hafwi Barnseng nästa arfina wittordz, at wetta wed thieggia Konä wittnom, Och sex manna Ed, At Hon wed barne war Thå ökes Henne bot wed Kÿ Marker, Och wari Kona i sama lagom i wådabotinn som Man Hwad Hon Wräwer äller Wräwen wardher:

14 Cap

Wti kan man äller kåna äiweta wara, thå skolo nästa Grander Hans äller Kona, thet för granom, äller soknamannom Kunnogt giöra, At Han äller Henna i Helteste gafina, Kan then Man äller Kona iw Helte som kona, Wräwer Folck äller bränner bÿ, Liggir thet bÿ i wådabotom, xx mark: och äij mera, Thå at Hon bränder bÿ och bonda,

HS / Engestr. Osign. 66 -

Dråp med wåda:

Kan Ingen Man Dräpa någen wari i wådabotum
xx mark, då skola ingera arfwinga både taga org
gifwa för ingem, ägra äg högsmanga witne till, Chå
wari giorning gamb ällen Kona i wijlia wärkom
båda ingt the giöra Dog ingem giörd, Orkar Gnarken
ingera botom till xx markr.

15 Cap

Dräpar Fader ällen Moder Barn sit med wåda:
Kefwa the Hion båden Kiära, annat till thess Drä-
pet Gafwer, Chå fälle wåda Ed org wåda boot xx
markr; Dog gnälle ingt ingen högre, Gna skr till
Laga ällen Bota, Kiära Gnarke ingera till annat Chå
wari saakloss för Ed org boot.

16 Cap

Dräpar Kää man Oxe: Galter, ällen Jurker
Häster Hunder, Kuni, ällen gnad ingt ägr hälzt
Bota ägandenom xiij markr, Föder man Wur
ällen Fogla, Geema, org Kunur skada giöra, gnäri
ingt som för annat Kää i allom saakom, Nu ägn
Kan Wält som Kä äger, Chå binda thess Wöda arf-
na Konom ingen till med sex mannom ällen wänie
sig wid xij mannen: Nu Kan Kä farga Man,
Bota ingen Kää äger ena markr, ägn Gnäggia

Balker:

manna witne ägra til, äller wärie sig swessuer

Tridie:

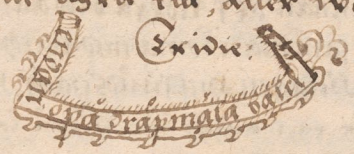

Her Begynnas szåramåla Balker:
med wijsia:

1 Ni wil annan til szår Winda:

2 Ni Giörs Båda i sander manna szår ors Råån:

3 Nu ägn män koma Samani i wapna skiffta äller an-
morstädes:

4 Hugger man af annan tumelsinger äller foot framan
wridzsta:

5 Warder keder Huggen af manna:

6 Om man warder Händlyt äller foot Huggen lytter:

7 Om man warder Huggen fulesare, ors äij komer af skiugg:

8 Warder man Huggen i arm: rygg: Huf fuuds Breen
sa at lyte komber noti,

9 Warder man Kiötsåår Huggen, Slagen Blå äller Blodu
ger ors fulla skeno som äij komber fulesåra wtgi:

10 Om man warder Huggen äller Hambrader at Han ärr
äij foor till Rådstufwun koma:

11 Om Känder warda wtslagne aff manna:

12 Om pudzt ors Hårdrags ors Hiar som drager knif at
androm ors sår äij skada giort

13 Om man Kastar i annars gårde medg wredz
wärkom, steen äller stångs äller nokot annat åtg an-
drom, ors kom äij för skilnader tgera mellom:

HS / Engestr. Osign. 66 -

Sårsmål med wåda:

14 Om man kastar annan aff norra bro aller södra:
15 Nu kunna män samman koma med wreszwärkom:
16 Nu warder man hiuggen hufwudsår, hulsår aller
huariogända sår tgot galyt ägr. Hurw länge tgr skola wårdas
17 Om man slår sit egit hion:
18 Om Sogaten Burgemestare aller Rådman giör sår:
19 Giör vfftvermaga sulsåre aller Blodrijst
20 Om tgr sår konu giörs
21 Warder lucka aff mod aller konu skorne:

FINIS SABRA:

Nu wil man Annan til sår Binda, Thå
skall wänum och fränder kunnogt göra, Och tgem
wijsa tgen Man Konum skadan giorde: Och äij tgot andre
wita, wijtes tgot androm Och äij tgen som skadan giör,
de ståndo wåda, Framderlis Märkiande, at giör man
wråp aller bryter man noget aff tgem sakom Ger
ortåliag, mellan pingesdag Och wår Frw Dagg, Igen
Förste Jwl och påska, Och så länge tgen freden lyses
aller tgå Kommingen i staden liggie alt i Hushöle, Giör
Man och några Gierningh Hugger sår aller stin
ger, Och warder äij Bår ålagen, vtan Nymer till
Closter aller Kirkio, Och komber In i staden, efftes
vi werkin, ägn Han sig äij för med Målsägande
förlyfwar, Och bindir fulla Böter, Målsägande, Kon

Balcker:

minge och staden, Så skall böter bötas och tagas af
honom och i frid lyssas, Och Målsägandens böter i ta-
ga händer bärias, ägn han will äij werder botom
taga, stände tget dag och år, Takistget kommungz fång-
te för sloma Sää: ... ✠ 3 Cap ✠ ...

Vti Giörs Båda i sänder een o manna sår och
Rän, Binda han wreder mid sex mannom, Och böta
huart om sigg: ... ✠ 3 Cap ✠ ...

Vti Kinno män samman koma I wapna skipta
Eller annar stadis med wijkia, Hugger någor an-
nor fulkom bärom, Mässa äller wt öga, äller af öra
Hugger af Hand äller Foot böta xx mark, Målsägan-
de, kommunge och staden, xx marker ägn till ägra tnäg-
gia Manna witne, äller wärie sig med sex mannom
Orkar han äij Botum Böta kim för kim, Och så wari
lagg i allom af Gruggom, ägn han äij Botom orkar:
Warder Manna Dr af Ihesom Grugne liggir i
Dödböte, wari och så lag om Dingo och skar, ägn tge
skada kan hända, Orkar han äij botom, grifi kim
för kim, Får han tger Vöd af grifna kif för kif:
... ✠ 4 Cap ✠ ...

Hugger Man Tomelsinger af manna, och foytz
framan wredzsta, Böta ix marker för lytet, Och xij

HS / Engestr. Osign. 66 -

Wåramål med wijda:

Mark till Erekiffters för Wåramålom förty Tumel, finger Heeter half händ Dg häll halfftior foter, ägn till ära Tnäggia Manna witnom ällex wärir sig med sin Mannom, Hugx all annor finger aff wari boot sama, Hugger Man then näst ägx Tumelfingex höta iij mark för hötet, Dg Nijo Marker till Erekiffters för Wåramålom längsta finger wari i sama boot, then näst ägx lidzta finger, wari tre mark för hötet, Dg sex mark till Erekiffters för Wåramålom lidzta finger wari i sama bootom, Sama lagh wari om Tåär i Wåramålom og halffna Minna i hötet:

5te Cap

Hiar Wom kid Hugger aff fingrom, ällir aff Tåän Böta 6 mark målzägande för hötet then skyld ägn till ära Tnäggia Manna witne, ällex wärir sig med sex mannom:

6 Cap

Hugger Man Händ aff androm ällex foots, Dh warder höttex, så han tarff äij stilla wredx Böta ix mark till Erekiffters, og iij mark för höttet ägn witne ägna till, ällex wärir sig mz som före ägx sagt, warda og finger Suggen at tgx krum wna, in å koffuan, ällex kid stärker, warda, wari i

Balcker:

sama lagom och boot: warder och man Huggen i
Hånd, at han gÿtter sig äij Mathorget, äller i Hoets
på at han gÿtter äij gångit wtan stÿcke, Böta Fwij
marker till Exekution Och sex mark för Kÿtel, ägn
till ägara twäggia Manna witne äller wärie sig mz
Ed, mannom: ℔ 7 Cap ℔

Warder man Huggen Kullom Därom Ther aij
Komber affsÿng i, warder Huggen äller stungen
i Hull Brÿst äller Arm offtan äller Nedan, Kårbeen
äller Lägbeen, på at Sönder gånger och Sÿnärklatarff
och Benlösning kommer i, Böta ℔ mark till Exekution
twå, Målzägande Kommunge och staden, ägn till ägara.
Twäggia manna witne, äller wärie sig Som före
ägr sagt, Dann lag wari Om Kindbeen Och Hiärnskÿnd
mandz, äller Swärdhulsbära i Komber:

℔ 8 Cap ℔

Warder man Huggen i Rygg: Arm: Been, Kind-
been äller Hiärnskÿnd, Då at han warder Kronuen
kamber, äller Kÿtter wari tgå Kÿtesboot vj mark, war,
der han aij Kÿtter Kronuen äller kamber, Följer in,
gen Kÿtesboot: ℔ 9 Cap ℔

Nu warder man Huggen Kiötsår, slagen
blå äller blodinger, at aij komber Swärdhulsbära,

äller lagen fulla skone, at äij komber Vreeklöss
nings i vrarder witnader med tuem Mannom, Bö
ta Vij Mark till Vreeklüfftins, äller värie sig med sex
mannom, Om vreekbren vrari saman lagg, vtan arnuer
bärss i festom, Thå skolo goder män vreta, Dog soer Quad
tget ägr Hulsbära äller äij Ovarder Man till Blodz
slagen, äller Huggen i Hufftind, at äij komber i Andete,
så at tgret Hyll både Hatter och Hüffue, Böta Vij marker
till Vreeklüfftins, ägn till ägra tnäggia Manna witne,
äller värie sig som sagt ägr:

Cap 10

Varder Man Huggen äller Hambrader, at Han
ägr äij för sig till Rådstuffu at kiära, Thå skall
fogaden Burgemestare och Rådmän, kata fyra
män nämpna, Hand sådr at soer och vröffua,
Såsom tge wylia med sijnom Ed at Halda, Dog Fo
gaten Burgemestar och Rådmän, Sagi tger böter
effter.

Cap 11

Hiar som fyra framländer vv manna
offuan äller nedan böta för Huartgera iij marker
for Lytet, Dog Nijo marker till Vreeklüfftins för då
ramålom som för ägr sagt, Dog för Huarie andra

Balcker:

böta nyo mark till tresköpstz för Såramåled, och intet för lytet. § 12 Cap §

Hwar som annan slår pwdzt aller dragerr

i Håår böta vj mark till Tresköpstz, Dragerr han knuff dwärd, Böta vj mark ägn twitne ära till Orkar han äij botom gånga knuff genom hand hand. Gier han tger Håår med rättes äfftet Såramåleen wtan för pwdzt och Håårdragan wwarda slagen we, der stupom. § 13 Cap §

Nij kastar manz annars gåårdh med wredz

Gånde steen äller stång åller annat, Dog war äij för skildnader tgera mellom, och tager tgå ingen Böta nij mark till tresköpstz, koma tger såramål i, wara tge bort halffia större ägn annor booty. § 14 Cap §

Nij kastar man Annan wtaf Norra broo,

äller Södra med wwrädzhände, wtgi strömen hö ta mark, Gånger kuff wäda å, Dog wwarder med witnom till wwinnen, och baar atagen ganga kuff för kuff, komer han wwdan, Dog bynder sedan bö ter, Böta efter Dråpom ägn Målzägande will

Szaramål med wijlia:

wreder bolom taga, szkiinffuer nägor annar wtaff
båda breo med wreds Gände böta ff mark, Oc kom
her kiffszwåda i, wari boot som för ägr sagt, Oc
Thesse M mark oc ff mark, skola gånga till Ere
skiffind, Målzägande Konunge oc staden.

§ 15 Cap §

Nit komma män samman, mid wreds
wärkom, Gåår Annar Vöd oc annar Gåår, wa
ri ogild, kiffna tge båden, wari Gnar giller eit
Gynnom Gårom, Oc böta Gom lag Gägia, Gnar
efterty åkomä ägr:

§ 16 Cap §

Nit warder man Higgen Hiffkindsåår
Hulgåår, äller Gnariagånda Gåår tget gälzt är,
Gom man nå Vöd affkiuta, Gå skall tgen Gom
giorningen giorde, till tges at Mat oc åår ägr wte
efter tget giorningen war giort Gårom at wärda,
Nu warder man sargader äller slagen, oc tgen
Komber Gom giorde, Oc böter wreder Målzägande
Konunge oc staden, tgå ägr gan saakloß, Vöör
gan affgiem Gårom, Gedan böter ägre wtgiffna
oc för ägn Mat oc åår ägr wtge, efter tget at

Balcker:

giffuingen war giort, Tha äger Målsägande liuss gaus taga utan Laga böter för Mandråpet, Och ståndе tget först i botom, som ey ägr kiurit, sedan skall mand ta gom kräffuias, tgrt återstår, Och Fogaten och staden lite åt tgem botum tge Saffria optaget, Och tger Ar leg äij tgera boots, Och tger skall ij manna nämpnd åloma, Huad Sandvo ass tgem Sårom äller äij:

§ 17 Cap §

Gläär man sit egit Hiem til goda tinga, Och komer äij blanat äller blodugte innan wari ogilt, komer Såramåll blånader äller blod ugte innan böta afftertij Sårен ägra:

§ 18 Cap §

Hålt Thet Fogaten, Burgemestare och Rådman, uom och stadzens skriffuare giör i Sråyom, äller Sårom, wari tue böte, Egen Man som Fogaten äl ler Rådmän om bij Sända äfftер stadzens ägran dom, alt tget tgem giörs, liggie alt i Sama botum: Om Huusens Sämna äller stadzens wari Sama lagg:

§ 19 Cap §

Vil giörs of fwermaga, fulsärt äller blodugte som mera ägr ägn vij åra gamall, och

Wåldramåla med wijlia:

minna ägur Kempton åra, böta iij mark för lyftet
tger i ägr, Dg iij mark för Wåramålet. Målzägan
den Kenpfölt Giör Han Minna åkoma som ägr
Blånat Wåår äller Blodwijte, böta sex mark målz
ägande, Giör offwermaga Wåår äller blodwijte wij
åra, gamalt äller yngre wagri alt Dgilt:

Xx zo Dap

Alt athi igs som Kinno giöras med wijlia ok
wrädz hände Böta såsom manna war giort utan
sijni kom afsiggas tgå liggir tgrt i tueböte som
tinga ok slav wåre, Huggan afft bare i Een hug-
ge, böras äij mera ägn för een Hug Han afft i an-
dre Hugge böta tgå före som rörört were, Drkar han
äij bolom, gånga lijk Hand för, såsom tinga äller
slav were, Skiär man afft syånna med wijlia
äller werdzwärkom, ok fader wåre gånga lijk Hand
för ok inga böter warder Han äij fången, äller
witnader till wari sann lagg som för ägr sagt
om slav ok tinge. Wrarder ok sijni läster ok äij
afsiggen, böta tga Xl mark: ok afft allom tge som
bot: tagi Målzegh Halft, ok Halft Konunge ok stad:

Balcker
21 Cap

Warder Lucka aff Möö skärne Böter före
Tingu mark, worder Annar böta 8 marker
Dog halffna minna för konn Lucka, Dog taga een Ers
dings Målzägaanden, Dog eget andra kommunge och stadz
Eett skall bötas reffter tnäggia manna witne, äller twä
wie sig med sex manna Ede.

22 Cap

Fraindeles märkiande, at Huilcken man tgen
Saman giör fneßåra, som äy komer affgng i, Dg orc
kar äy botom, Dggard aff Händ Hand, Förutan
Målzägande bedr för honom, Dg haffuer han äy
tålcka giärning för giort, giöra thå kommunge och sta
den fult, reffterty the wyfka rund honom giöra, och
Han tgera nåder fåår:

Enda på Balcker
ker med wyfka.

HS / Engestr. Osign. 66 -

Her Begynder Häramål
med wåda Registerett:

1 Om man Hugger annan moot sin wijlia:
2 Om man Hugger arm, sünder Rygg Been Finger
äller Tåår:
3 Om man Kastar steen äller skiuter stångs
4 Skarder man i Gandalösan wåda skadder:
5 Hugger man annan, slår skeend, äller skiuter:
6 Nu Tger Handalösan wåda tijmar, oc lager Ingestades
Förägn tger skada i tijmar oc öfwer magi ny wåda i såår
7 Nu kan Hundar Dijta man:
8 Om wåda Eed, Hürü gan skal wara:

Finis Tabulæ:

Hugger man al androm, Ok annar warder
förstadder, Oc kan Hugga han moot Gjnom nöj
lia, Hugger af honom Näsa, Öra, äller wt öga Kan,
keete äller å Galdy, Så at han gaffuer änerdeligit
Lyte af, Hugger af Hand äller Foot: mwd wåda
Böta iij marker för Lytet oc vj mark för Häramålet
Ok Wälgägande haffua Lenskylt alla wåda böter:
Hugger han fulfåra tger ägi domer af Gang i,
Böta vj marker för Häret oc inga Lytrodbootg:

Hugger man annan i Rygg äller sünder arm:
Been, Finger, äller tåår med wåda: äller giör Fuk

Balcker:

Hära Dog Komer äij affsug i, Dog warder then man krimpen äller kamber, Så at han Tyter ägr, Böta ij mark som före ägr sagt för Tytet, Dog vj marker för Wäramålet, Hugg Tumet finger aff manne, äller föter framan wridzta, Böta fij öra för Tytet, Dog halff fämte mark för Wääret, Hugg then ther ther näst ägr, äller then kängsta Böta Tena mark för Tytet, og två för Wääret, Hugg then ther näst ägr, Böta halff mark för Tytet, Dog två för Wääret, Hama hoot wari o[m] Tåår Dog halffna minna i Tytet.

Kap 3

Ni kan man kasta steena, äller skiite stång äller Huariohända man hälzt kastar, Kom ber thet annarstades, förägn thet skada gior, Stöter aff steena äller Kuusse, äller kastar öffuer Gung, Dog seer ij Huar thet nederkomber, Thet Gerer Hörndalog wäda, warder ther norder förr, Dog fåår skada aff äl[ber] Huad åkomo thet ägr, Böta för Tåår halffna min[na], ägn för ägr sagt, Kumo Tyte i wara, giälde og halffna minna, hafferty ther ägra.

Kap 4

Ni kan man i Kändaloszan wäda war[da] staddes, Huru thet kan hälzt tilkoma, Dog

Hårr:

äij förgen Hand hugge, Warder man slagen, ällen stö-
ter å Hånd, at Finger kromma och Dugtiad, wari
Tumefinger åt Lytesbot wij öra, Then tger näst ägr
sem öra, Then tger ägr näst Half mark, Lijsla Finger
och then tger ägr näst Quartera iij öra, Dg warder
Foter stöter i Handalöpan wåda, at tåår krumma,
wari Halffna Winna åt Lytesbot ägn finger:

5 Cap

Nij hugger man annan, äller slåår skenn,
kastar äller skiuter, då at tget Hiarken ineder
komber, för ägn tget skada giör, Then är äij wåda,
Vtan wijlia, wtan båda saija wåda wara, then
skadan fick, och then skadan giorde.

6 Cap

Hiar som Handalöpan wåda tiimar, som
tager för ägn tget skada giör, ällen öffuer
Hugg kastad, Dg seer äij Hiar tget neder
komber, Then nå then som giärningen giorde, wå-
då Ed gånga, äntgå Wålgångande will i wåda
ed ståndа, ällen bot orlaga, ågnad Lyte komber i
wåda bolom, Dg äij kömer affsyg i, Then skall Ly-
tes bot Hiar ståndа, at wtte ägr Mat och Dår,

Balcker

Org ligge till vj manna aff stadenom, Huad han äger Lytesboot orbära äller äij, Så, myrket skal öff, ner maga böta Lytesboot som Wogande Man, Org Halff nå Winna i Sårom.

7 Cap.

Wij kan Hundar Fijla man, Thå giff the ägaren nt Hunden, äller böta vj öra, kan annat Kää Man Sååran göra, Huad Kää the Helzst ägr Böta ägaren vj öra, Vlarder han Lytter aff, Thå skall Lytesboot vara så stoor som Såra boot, Vrill ägaren Vyti för sin Kää, Thå äger han witzord som skadan sig, vreta med tuvom manvom at Haug Kää then skadan gierde.

8 Cap.

Huilken man som Ged Vril Gånga för Wåår större äller smärre äller för Lyte, gån, ga sex manna Lede, org vara Lagh vardar, Org

Böta boot som för ägr
sagt, Jdley han åt
Ledenom, Org oxr,
kar äij bolom
äller fyller
leden org
orkar äij
bolom.

HS / Engestr. Osign. 66 -

Her begynnes Tiuffua Balker Register:

Kan man sigg äij tiuffnat af ffhändom leda: 1
Warder man med tiuffnat gripen, som kona: Barn 2
äller wederlag gaffuer:
Hwru wor Brut Tiuffuer ma gangia fore: 3
Kan kana stiala, med barne ägr: 4
Om Bladzens Buana slapper Tiuffuer w Hak- 5
tilsom äller annan man:
Liggher man apold äller annor Barande traa: 6
Nu stiäl man Himbla: 7
Nu stiäl man fiska: 8
Giffuer man androm saak for Boodragg: 9
Om find hittes a wägg, Hwru tge skolo skyplas: 10
Nu kan tgen som gilli wittne gaffua: 11
Nu hitter man kää annars mandz: 12
Hitter man find i Haffui, äller Stostrands 13
Hitter man Botu finds: 14
Om man hitter anckar Mandz: 15
Hwru man skal sig wrtiuffuig giora: 16
Om Häst äller baat äller tgera Banda: 17
Slapper man Tiuffuer äller tager lösn af han: 18
Om man tager annars timber bärt: 19

Ende opa taffuan
tiil Tiuffua Bal-
ker.

Tiuffria Balcker

Forsta Capittel:

Warder Tiuffnader nägrom taken som
å kuff gåår, Dog gyter sig äij aff gåndom keetg:
slända Tiuffzrät, keeder oc gan till annars, Dog gan
wederkiännes szom til keedis, slända tgå gan tiuffz
rätg, äller keede aff gåndom sigs, Nu kiännes äij
gan weder, wtan dyk, säger sig äij tget gaffna sält
wtan gan binder med kagom In till gand, Böta
tgå xl mark till Tresskuffterd, Nälygande, Konun-
ge oc staden, Dog äij kuff gand förre gånga, förty
skall gan som kiöper Hoffnat gåå äller kloffnat
giort Guld äller silffuer, äller annar giort tinggs:
wayen, skuren klåde äller annat tälrkit, med ful
low weitnom kiöpa, Dog nyte tget kagliga kiöpt:
tgå tget klandag, Nu drkar gan äij botum som
Tiuffnader tillredis

Tz Capp

När kan man med Tiuffnader fängen
wardg som kuw äller barn, äller weeder
lagz man gaffuer, tgå skall äij kuff tgera före
gånga, ägn så swor Tiuffnader ägr, wtan tget
kan funnas i genne tgera, Dog tge gaffna tget

Balcker

med honum nöth och i Rådom warit, Nu kan then swa
wyrtas. Och i theme thera ransaakar och finge äij mer
then wari lagwarl, Ingen nå och androm tiuffna,
der wyrta äller tilbinda, wtan han warder baar åta,
ker, Och i theme hand stunnity Ingen Nå och annan
Hund ransaka, wtan han wädiar mtill hand xl
mark, wtan thet skee mnd Fogatens orloff och Borge,
mestare, thå må thet wara, beyles thet honum och äfr
äij ij manna witne till, Och ransakar Hund hand
som sagt äfr, Böta xl mark Målzägande, Och kon,
unge och staden xx mark, Orkar han äij bolom
gånga räter öffuer han, Efterlyr han honum tiuff,
nader wyrter,

3 Cap

Hwilcken man som äij Haffuer för tiuffnat
före warid griffen, för minna må han äij hängia
äfr eena mark wäreg, wtan han stiäll i kirkio,
Badstuffu äller frå Hußbonda, thå hängia för
halff mark, Then som i kirkio stiäll, äller andra
gierning giör i theme, Haffui ther ingen frieg, och
warder han baar åtaken, för halff mark, skall
tiuffuer till stryo slåz, Och båda öron mista, för

Tiuffua

vj öra Hiud mista, Dog sadem sey komer Han sedan
åter i sadem, aller sadzens mark, mista Liff sit, Om
Konu vari saamu Lags, vtan hon qvick i iord graff
vas för så myckit man sgall hängia

4 Cap

Om the kåna medh barna vara som stiall
Ägr tget så stoor Tuiffnader som före ägr sagt, Så
skall hon Liff sit mista, Så skall hon i sadzens
läru sättias, ag Genne fodge, then Genne skulo gaa
og sedan barn ägr födder gwärs rätter Gennes

5 Cap

Om kån stadzens diuen, Tiuff aller an
nan man sloyya, ståndа saama rät som han skul
le ståndа

6 Cap

Om stiäl man tget i kålgärdom, aller trä
gärdom wäxer, äple aller andra frwkt, yrter
aller Kåål, aller gihad tget gäldzt ägr, Dog war
der årsaken, aller rkade Gaud med tnäggia man
na witnom, Böta vj mark og åter skadan, Kom
ber till Dräy, Dåår, aller Blodwijte thera millan
vari tuegile tget han fåår som för ägr, Dg Dgil
tget han för som tillkom

Balcker

7 Cap

Hugger man apaldh. äller Bärande trä nider i Krägård böta vj marker: Bryter Han Breen aff bärande trä, böta iij marker, om Han warder wedertaken med wyttnom, Wytne tget äij mwd Ho, wm warj sig med vj mannom.

8 Cap

Wij stiäl man Himbla w Himblegärdom, skiä, riom äller öiom, Hwad tget hälost ähr ther wexer warder han wedertaken med witnom, bindas å stan sanner Cinsmanner, Oc föres till Rådstufw, oc göres Domber Gans, effterty Cinsmanner ägr.

9 Cap

Wij stiäl man fiskia, å annars nättiom, miärdom äller Oc warder wedertaken böta vj mark oc åter skadan, Stiäl man nätz äller fiskerstol, warder taken wnder, bindas å Han Oc ståndа Cinsmanna rätt:

10 Cap

Wij Giffter man androm skuldh for Boodrägl, äller Cinsmat, Oc finz tget mwd Honom: äller i Hwn som Gans som Han Honom förregifftер, ståndа Cinsmanna rätt finz tget äij, wärie sig mwd vij mannom Oc Hin ståndа sama rätt, äller böta xl mark målsägandr, oc xx mark:

konunge och staden, vtan tget see medh Fogatens och Burgemestare orlof.

§ 11 Cap §

Hiar som findh hitter, å wägh äller vtan wägh Dig Hiad sind tget Hälzt ägr, kyssa tgre gerustan för tgem, und Honom gåår, Dog sedan för Hofmannamun, äl ler å Rådstufu, komber tgen mist hafver, för ägn kyst ägr, säger till märke, Dig san Järtekon: Tgå swäri till sijn med tuoom Mannom, swerfver tridie, Dig taka sit åter, vtan kosn, komer han ägi efter tget Enman Rat och åår som vrederhämmes, taga tgå kommungrr Tuekluti och tgen som giver tredungh.

§ 12 Cap §

Wij kan wigen som hitte witne hafva, at hann lagliga kyst hafver, tgå swäri han till sijn som mist hafver swerfver tridie, och taki sit åter, vtan tgen Hafu tredungen som giver efter tgem fyre gode män som miätte, Gruver man åt kosninga witnom och faldz åt tgem Dita 12 mayker, och Hette trifver, och staunda Tinfzrätt.

§ 13 Cap §

Wij Hitter man fåå annars mantz Hest saman äller skiut, Oxe, Koo, Saar, Geetg äller hiad tget hälzt ägr äller tget nyttia fåå ägr, tget äger han Jn till sijn

Balker

siäria In til sin med tiicom mannom sielffuer tridie, at
tet ägr hans och taki sedan sit åter vtan löszn, Och hin giö
ra sig vrtinnsna med lyszningha vitnom, Vkd Hesle, Vxa,
Harsna nä man yrkia, och syna tarf giöra, Och szyn å
rande med fara, Inman stad och vtan tger thet bit war
sydan tget lyst ägr, och laga vitne till tagen ägra, båda i
hundare och i staden, Och Huar som yrker tger mndg, for
ägn tget lagliyst ägr, böta iij mark till Exekutorn.

14 Cap

Hitter Man Vraak å salto watne äller färsko, tger
Kräfter ägande ägr äij när äller hans hndg, Och vreet
äij Huart hans ägr komit, lyszer Han lagliga, Thå äger
Han tridung szom Kiste, Och ägaden tiuclutj, Thå gänga
Han till, som mist Hafver med sannom Järtekn, Och
triggia manna vitnom Komber Han ägr Inman Mat
och åar, taki thå Kommingen tiuclutj.

15 Cap

Hitter Man Vöm findh Och lyszer lagliga, Thä
äger Han halft fundh, Komer Zrigen som lagliga
vredherkiänner, Thå äger Konungen Half.

16 Cap

Hitter man anekar annars, Hafsin ärfsnodes kön
före, äfter goda manna mätzordom.

Tiuffua.

17 Cap.

Alla stadi ther man find Hitter, thå skal han sigs wertiuffua giöra, Först med tyssinga witnom, Sidan swäria then som mist gaffuer in till sögn, med twäggia manna witnom, sielffuer tridie, Och taki så sit åter, alla the som giekya godze ewndan eeld, vå sio, äller Haär, wari man så mykit bättre, Och taki så mykit aff tz godze, som ägaunden will honom winna, Och goda män säya at han tient gaffuer.

18 Cap.

Wi Lager man wtan laan äller leege Hest, Och Kalfer äller Kyder, och giör Kägrägauda åwärkan mz honom, Kommer ägaunden efftter och fångar alt saman, Thå skall han till tings äller rådstiuffu förar, Och gaffui wäldig Kuad han will han till Tiuff winna äller Räuu man efftertz som lag säya, Om Båtz wari stanna lagh: och oss skiy, Wolofför ren och noger båda båt och bonda, Kuad Kåller han säther han i Kåkteeste äller äy äller slår Ther brutåd Ekoret.

19 Cap.

Thiar som fangar Kättan tiuff, och slappyer honem för ägn han kagwinnen ägr, Kola 8l mark, kommunge och staden, Uvarder och Tiuffuer kagwinnen, Thå ta

Balcker.

ges äij löstt för han, wtan ophängias, Diärtijll ingen annan löstt
for honom taga, gijffue Kommunger löszn, och å fle mark, Dog
tgrt wari Kommungs Kensaak.

20 Cap.

Diar annars timber bort kåger, siölar, tehlinds äl-
ler huad tgrt ägr med witnom Betäller wtan witn
wtan ägandens loff böta för it pyrke, ena mark, sni för
annat och tridie till Kerkiffters, ägn till ägra tuäggia
manna witne, äller wärie sig med siecks sins Eder,
Kager han mera böta fij mark till Kerkiffters, som för
ägr sagt äller wari wertinffria, twarder tgrt honom wit
wärie sig med vj mannom, Kälz han åt Ederenom Dog
orkar äij bolom, warda slagen wid stryone, Samn lags
wari om tgen tgrt androm wijster, Kranderles märki-
ande, at i allom vj marka bolom, äller triggia, i tgrsto
Kakrenom, Kaki En trediug Mälz ägande, Annan
Kommunge, tridie Härrade, och wari sig för vj mar-
ka saak, ägn äij ägra witne med vj manna Eder,
och för triggia marka saak med med tuäggia Man-
na Eder, Kälz han åt Ederenom, och orkar äij bolom,
warda slagen wid storken, Samma lag wari om Mälz
ägen han orkar äij tilbinda, och orkar äij bolom

Tiuffria
21 Kap

Hwar som Dråpar offuer ecna mark, böta tree mark till tresskiffting kommunge och staden, Då och then som tag, pade saasom then som wan, ägn till ägra tnäggia man, na witne äller wärie sig sielffuer tridie, Orkar ingen then boten, warder slagen wid storkn tu tijma och an, nan tijma och tridie tijma, flyr staden ägn han warder ther med gripper, Ingen må Dobla wedr then som äij är sin målzman och för man sinn godz, äller hafftuer thet han må Dubla medh, wtan han böta ffl mark ℔ mark Målzägende, och thet andra kon, munge och staden, Och thet åter medh som han wari sielffue Målzägande, Orkar han äij boten, och war, der laglige till wunnen, warda slagen wid storkn och flyr staden, komber han åtr, wtan Fogatens och Rådmanna orloff miste hand sijna, Och med them han later sig at Dubla, och ägr äij sielffuer sijn för, man, giöra Fogaten och Rådman med Målzägande råde hand them tijrker Kirke wara: Doblar man hårt the wederlegning han hafftuer till sig tagit

HS / Engestr. Osign. 66 -

HS / Engestr. Osign. 66 -

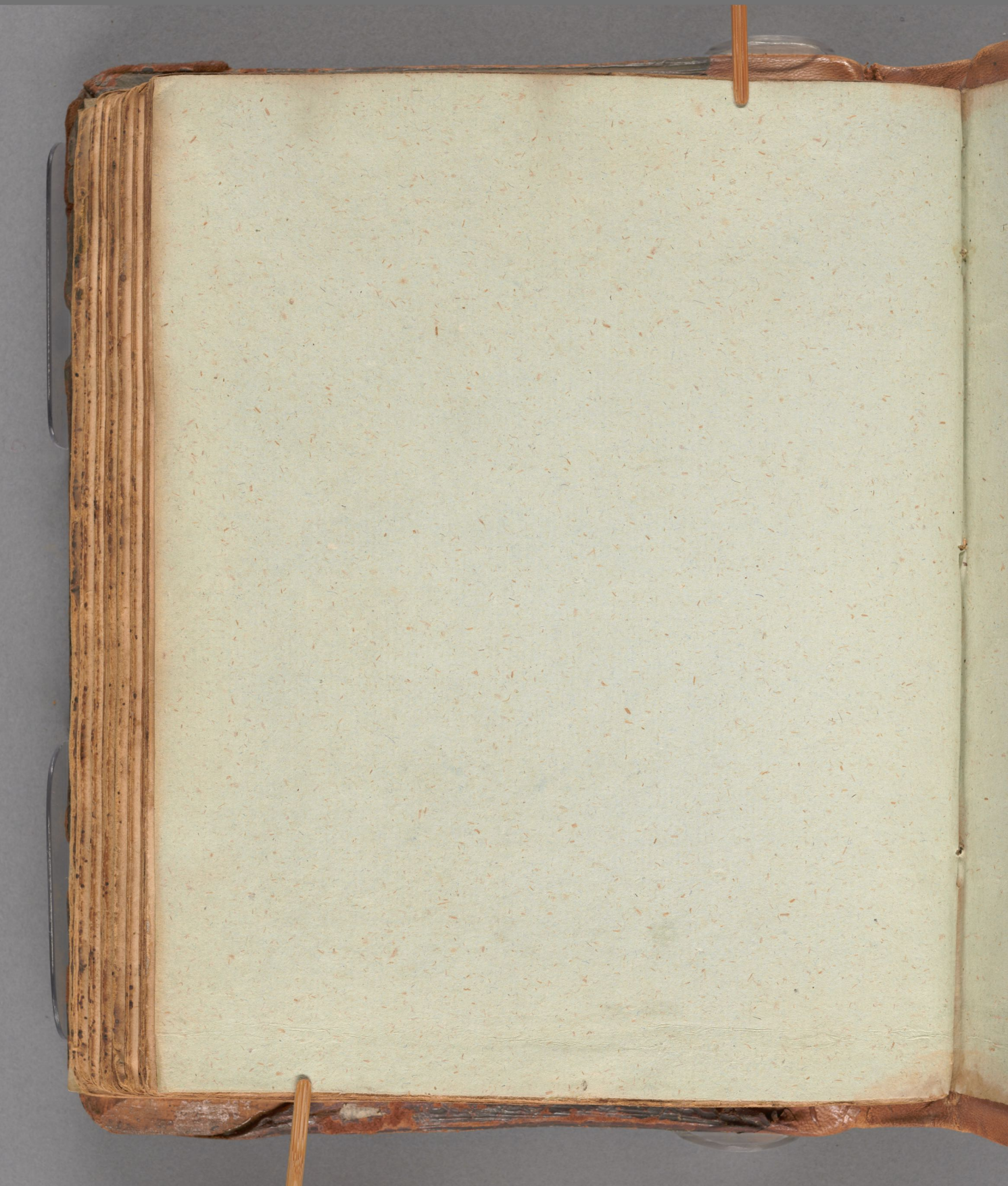

HS / Engestr. Osign. 66 -

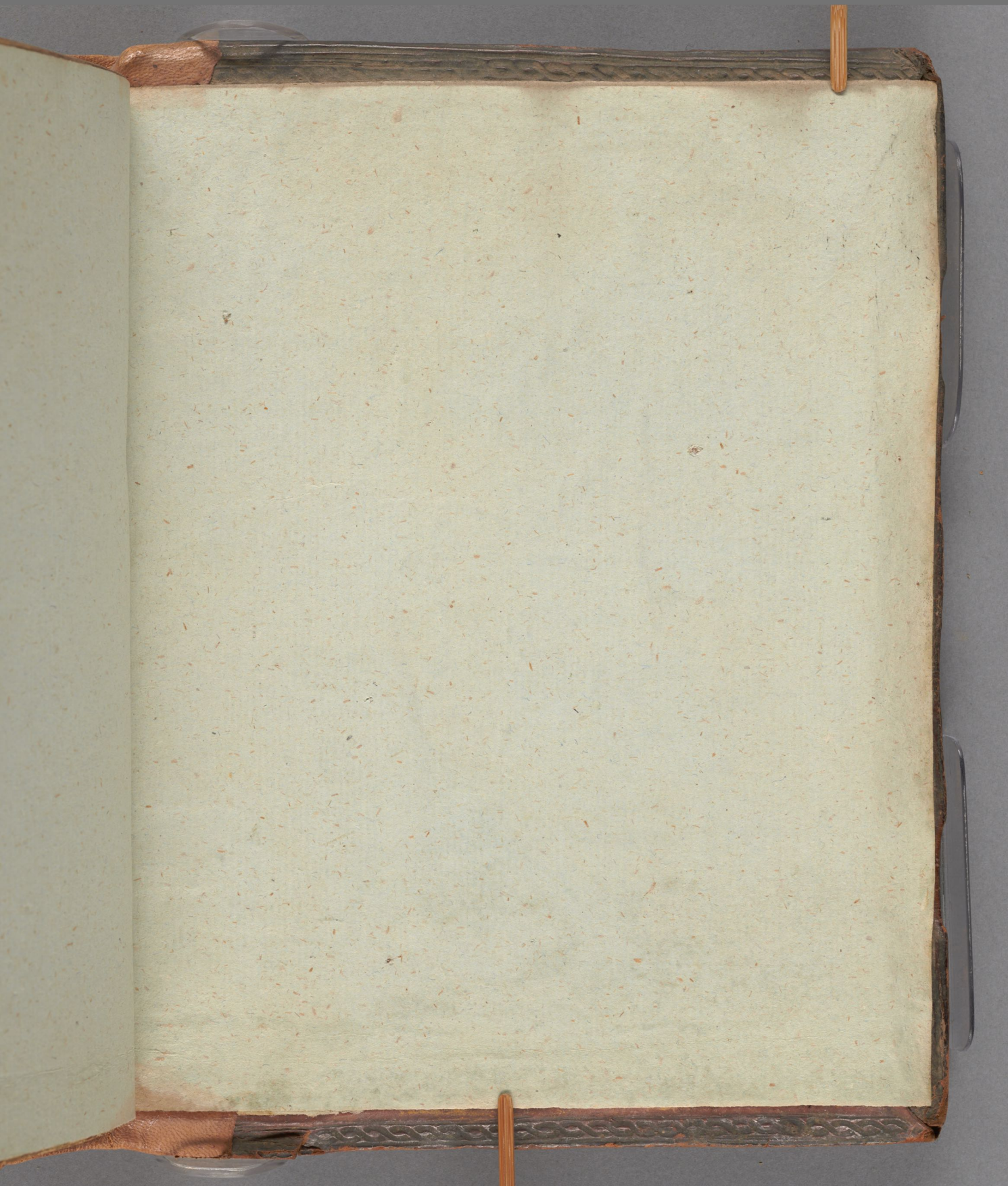

HS / Engestr. Osign. 66 -

84i
0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

Riks-Bibliotheket.
STOCKHOLM.
Handskrifter.
66
E. S.
№.